

Kodeks postępowania RODO dla fotografów

MOTTO

*Już w chwili naciśnięcia spustu migawki dochodzi
do przetwarzania danych osobowych*

Wstęp

Kodeks postępowania dla fotografów jest zbiorem najważniejszych informacji oraz zasad, które mają pomóc fotografom oraz innym osobom związanym z branżą fotograficzną we właściwym stosowaniu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) – RODO.

Dzięki temu, że kodeks został dostosowany do specyfiki sektora branży fotograficznej, osoby działające w tej branży znajdą w nim odpowiedź na szczegółowe pytania związane z przetwarzaniem danych osobowych, a także wytyczne postępowania w typowych dla fotografa procesach przetwarzania danych.

Zakres terytorialny zastosowania kodeksu

Kodeks postępowania dla fotografów jest kodeksem krajowym, obejmuje czynności przetwarzania prowadzone w Rzeczypospolitej Polskiej. Kodeks ma zastosowanie do fotografów oraz innych osób związanych z branżą fotograficzną, mających siedzibę oraz prowadzących działalność gospodarczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Właściwe organy nadzorujące

Stosowanie kodeksu podlega jurysdykcji polskich organów nadzorujących przestrzeganie przepisów o ochronie danych osobowych.

Cele kodeksu

Praca fotografa, jak również wytwory jego pracy, czyli fotografie, w obecnym świecie, są kwestią bardzo powszechną i dostępną dla szerokich rzesz ludzi. Oprócz fotografii niezbędnej do życia w społeczeństwie - takiej jak fotografia do dokumentów, współczesne społeczeństwo korzysta w dużej mierze z fotografii dokumentującej życie codzienne, różnego rodzaju ważne momenty. Upowszechniły się usługi związane ze świadczeniem sesji zdjęciowych z życia rodziny (sesje narzeczeńskie, ślubne, rodzinne) a nawet z momentów bardzo prywatnych, intymnych (sesje fotograficzne w czasie porodu). Fotograf często towarzyszy w wydarzeniach szkolnych, dokumentuje przebieg imprez (prywatnych i publicznych). Fotografia stała się więc w życiu codziennym współczesnego człowieka rzeczą bardzo dostępną, do której nie przykładają się wielkiej wagi w kontekście swojej prywatności. Przekonaniu temu pomogła również rosnąca popularność mediów społecznościowych, na których dziennie umieszczane są tysiące zdjęć zawierających wizerunek osób fizycznych.

Powszechność i dostępność tej techniki utrwalania danych osobowych sprawiła, że zarówno fotografowie, jak i fotografowani, nie mają zakorzenionej świadomości doniosłości fotografii, jako nośnika danych. Fotografia - z jednej strony powszechna, a z drugiej strony zbierająca różnego rodzaju dane osobowe - powinna zawsze być traktowana z należytą powagą w kontekście ochrony prywatności.

Podstawowym założeniem twórców kodeksu jest zwiększenie świadomości społeczeństwa, a w szczególności fotografów, dotyczącej konieczności stosowania przepisów RODO w fotografii.

Twórcy wskazują następujące cele kodeksu:

- wsparcie w interpretacji przepisów prawnych dotyczących ochrony danych osobowych przy uwzględnieniu specyfiki branży fotograficznej,
- identyfikacja procesów przetwarzania w branży fotograficznej,
- określenie zasad przetwarzania danych oraz reguł postępowania,
- usunięcie niepewności prawnej co do stosowania RODO w przypadku specyficznych działań właściwych dla branży fotograficznej,

- przedstawienie praktycznych rozwiązań problemów związanych z przetwarzaniem danych osobowych przez fotografów,
- podniesienie poziomu ochrony danych osobowych w branży fotograficznej, w tym świadomości praw i obowiązków z tego wynikających,
- wsparcie w wykazaniu zgodności z RODO, kodeks jako skuteczne narzędzie rozliczalności.

Reprezentatywność twórców kodeksu

Niniejszy kodeks został stworzony przez Krajowy Cech Fotografów, Zalamo oraz SO IN LAW.

Twórcy kodeksu, od czasu wejścia w życie RODO, podejmują czynne działania związane z obserwowaniem gotowości fotografów na wykonywanie obowiązków nakładanych na nich przez przepisy RODO. W szczególności biorą udział w dyskusjach inicjowanych przez fotografów lub twórców kodeksu.

Krajowy Cech Fotografów

Główny twórca i inicjator prac kodeksowych.

Cech prowadzi działalność statutową od października 1989 r. i zrzesza obecnie 61 członków.

Do zadań Krajowego Cechu Fotografów należy utrwalanie więzi środowiskowych, prowadzenie na rzecz członków działalności społeczno-organizacyjnej, kulturalno-oświatowej, szkoleniowej i gospodarczej, motywowanie członków do aktywnego znajdowania nowych form jakości usług oraz działań na polu zawodowym i twórczym, reprezentowanie interesów członków wobec organów administracji państwowej, władz oświatowych, sądów, innych instytucji działających zgodnie z aktualnym prawodawstwem.

Krajowy Cech Fotografów między innymi skutecznie reprezentował wszystkie zakłady fotograficzne w Polsce w procedurze legislacyjnej dotyczącej zdjęć do dokumentów identyfikacyjnych.

Zalamo

Partner, współtwórca kodeksu w zakresie technologicznym. Zalamo jako podmiot o ugruntowanej pozycji w branży fotograficznej, specjalizuje się w dostarczaniu profesjonalnych rozwiązań technologicznych wspierających fotografów w zarządzaniu ich działalnością. Dzięki autorskiej platformie, Zalamo zapewnia kompleksowe narzędzia do obsługi procesów związanych z przechowywaniem, przetwarzaniem i udostępnianiem zdjęć. Rozwiązania oferowane przez Zalamo, takie jak udostępnianie galerii klientom, integracja systemów płatności oraz zarządzanie danymi osobowymi klientów, są zaprojektowane z uwzględnieniem najwyższych standardów ochrony danych. Zalamo posiada wieloletnie doświadczenie w tworzeniu rozwiązań branżowych wspierających pracę tysięcy fotografów w Polsce i za granicą.

SO IN LAW

Kancelaria zajmująca się świadczeniem usług prawnych, która zajmuje się wspieraniem branży kreatywnej, w tym fotografów, w bieżącej działalności gospodarczej. Kancelaria zajmowała się wdrażaniem RODO w dziesiątkach przedsiębiorstw świadczących usługi fotograficzne i wspiera fotografów w kompleksowym i bieżącym prowadzeniu działalności zgodnej z przepisami o ochronie danych osobowych.

Informacje o przeprowadzonych konsultacjach społecznych i ich wyniku

Opracowanie dotyczące konsultacji zostało przygotowane w Załączniku nr 2 do Wniosku.

Dlaczego kodeks ułatwi stosowanie RODO?

Z uwagi na specyfikę branży fotograficznej, w tym wyjątkowe (niespotykane w innych branżach) procesy przetwarzania, zasadnym jest stworzenie jednolitych reguł postępowania. Jednoznaczne wytyczne są też niezwykle potrzebne w branży fotograficznej ze względu na pojawiające się odmienne, często sprzeczne stanowiska lub opinie, które niejednokrotnie są całkowicie niezgodne z dotychczas wypracowaną wykładnią RODO, a ich realizacja przez fotografów jest niemożliwa do zrealizowania w praktyce, bowiem całkowicie pomija specyfikę pracy fotografa.

Oznacza to, że oprócz działań związanych stricte ze stworzeniem kodeksu, twórcy kodeksu widzą konieczność podjęcia dodatkowych działań, związanych z:

- bardzo przystępnym podnoszeniem świadomości fotografów,
- edukowaniem społeczeństwa w zakresie prywatności i fotografii,
- aktywnym wsparciem fotografów w możliwości stosowania kodeksu, wdrażaniem niezbędnych procedur,
- motywowaniem działania fotografów poprzez wpływ podmiotów zewnętrznych - klientów fotografów.

W jaki sposób kodeks przyczyni się do właściwego stosowania RODO?

Z doświadczenia twórcy kodeksu poziom wdrożenia procedur ochrony danych osobowych wśród fotografów nie jest odpowiedni. Najczęściej procedury sprowadzają się do częściowego uregulowania wyłącznie kwestii zewnętrznych - tj. posiadania wzorów zgód osób fotografowanych oraz treści związanych z obowiązkiem informacyjnym (np. w umowach).

Znaczna część fotografów prowadzi działalności gospodarcze w stałym miejscu prowadzenia działalności - np. w atelier czy studiu fotograficznym. Ponadto, fotografowie bardzo często prowadzą działalność gospodarczą w miejscach prywatnych własnego zamieszkania, korzystając z narzędzi informatycznych, które jednocześnie służą im w życiu prywatnym.

Organizacja pracy fotografa jako administratora danych, odbiega znacznie od organizacji pracy innych podmiotów przetwarzających dane osobowe na większą skalę. Fotografowie

rzadko pracują w wyznaczonych do tego przestrzeniach, ich praca często podejmowana jest w miejscach zamieszkania. Fotografowie często podróżują i na ogół wykonują sesje zdjęciowe poza miejscem prowadzenia działalności gospodarczej, w tym w miejscach publicznych, podczas imprez masowych czy różnego rodzaju zgromadzeń. Ponadto, fotografowie przetwarzają dane osobowe przy pomocy narzędzi informatycznych, często korzystając z rozwiązań online i chmurowych.

W doświadczenia twórców kodeksu można wyszczególnić następujące, najczęściej występujące zagrożenia dotyczące ochrony danych osobowych:

- utrata danych (usunięcie danych ze sprzętu informatycznego, przypadkowe usunięcie danych z karty aparatu),
- rozpowszechnianie danych w internecie bez zgody osób na fotografiach uwidocznionych (np. na stronie internetowej fotografa), w szczególności w mediach społecznościowych,
- dostęp do danych przez osoby nieuprawnione:
 - kradzież sprzętu, na którym zapisane są dane,
 - brak odpowiednich zabezpieczeń sprzętu fotografów,
 - korzystanie przez fotografów z usługodawców niezapewniających odpowiedniej ochrony (np. hostingodawców, narzędzi do obróbki zdjęć),
 - udostępnianie zdjęć klientom za pomocą galerii niezabezpieczonych hasłem lub nieodpowiednio zabezpieczonych
 - korzystanie przez fotografów w działalności profesjonalnej z mediów społecznościowych

Największym zagrożeniem dla bezpieczeństwa przetwarzania danych są codzienne działania fotografów - w szczególności związane z transportem nośników danych oraz korzystaniem z narzędzi online do transferu zdjęć.

Wszystkie ww. zagrożenia wynikają z dwóch podstawowych czynników: braku świadomości fotografów dot. doniosłości prawnej ich pracy w kontekście ochrony danych osobowych, a w związku z tym - korzystanie z narzędzi informatycznych i usługodawców internetowych, którzy nie zapewniają odpowiedniego poziomu ochrony tych danych. Twórcy kodeksu widzą w planowanych działaniach i w samym kodeksie narzędzie do zwiększania świadomości społeczeństwa w kontekście fotografii, a także do ułatwienia fotografom stosowania RODO w praktyce.

Jakie korzyści płyną ze stosowania kodeksu?

Przede wszystkim główną zaletą jest uzyskanie pomocy w stosowaniu przepisów RODO. Dzięki stosowaniu kodeksu można również wykazać, że administrator danych (np. przetwarzający dane fotograf) wywiązuje się z obowiązków nałożonych przepisami prawa. Ponadto, wykazanie stosowania kodeksu może być okolicznością łagodzącą w przypadku decyzji podejmowanej przez organ nadzorczy, np. w kwestii nałożenia administracyjnej kary pieniężnej oraz jej wysokości.

Co zawiera kodeks?

Założeniem twórców kodeksu było stworzenie źródła wiedzy jak najbardziej przystępnego dla zainteresowanych zarówno pod względem układu, jak i treści.

W rozdziale pierwszym znajduje się baza najważniejszych pojęć oraz wyjaśnienie przepisów dotyczących ochrony danych osobowych.

Rozdział drugi stanowi część szczegółową, w której omówiono różne typy fotografii wraz z przedstawieniem pojawiających się w praktyce problemów oraz ich wyjaśnieniem. Analiza zagadnień szczegółowych zawiera odnośniki do części ogólnej, tak aby czytelnik mógł w razie potrzeby przypomnieć sobie kwestie teoretyczne związane z omawianym problemem np. czym są dane osobowe bądź jak powinna wyglądać zgoda na przetwarzanie danych osobowych.

Rozdział trzeci stanowi bazę wiedzy na temat procedur wewnętrznych, które mogą być stosowane przez fotografów przetwarzających dane osobowe, a także zawiera gotowe wzory dokumentów.

W części ostatniej – rozdziale czwartym – opisano kwestie formalne związane z przystąpieniem do kodeksu oraz jego stosowaniem.

SPIS TREŚCI

Rozdział I – Część ogólna

1. Słowniczek
2. Kogo RODO dotyczy?
 - a. Administratora danych osobowych
 - b. Osoba, której dane dotyczą
3. Co to są dane osobowe i na jakim terenie stosuje się RODO?
 - a. Czym są dane osobowe?
 - b. Co to jest przetwarzanie danych?
 - c. Na jakim terytorium stosuje się RODO?
 - d. Wyłączenia stosowania RODO
 - e. Ograniczenia stosowania RODO
4. Czas przetwarzania danych osobowych
5. Powierzenie przetwarzania danych, udostępnianie danych
6. Legalne przetwarzanie danych
7. Podstawa prawna przetwarzania danych osobowych
 - a. Zgoda
 - b. Umowa
 - c. Obowiązek prawny
 - d. Ochrona żywotnych interesów
 - e. Zadania realizowane w interesie publicznym
 - f. Usprawiedliwiony interes administratora
8. Obowiązek informacyjny
9. Pojęcie wizerunku – ujęcie na gruncie prawa cywilnego, Prawa autorskiego oraz przepisów dotyczących ochrony danych osobowych
 - a. Wizerunek na gruncie przepisów o ochronie danych osobowych
 - b. Wizerunek i jego ochrona na gruncie przepisów Prawa autorskiego
 - c. Wizerunek jako dobro osobiste
10. Wizerunek jako dane biometryczne
11. Wykorzystywanie fotografii dla celów promocji własnej fotografa
12. Uprawnienia osób, których dane dotyczą i ich realizacja przez administratora
13. Przetwarzanie danych osobowych w kościołach lub innych związkach wyznaniowych
14. Wizerunek osoby niepełnoletniej

Rozdział II – Część szczególna wraz z wzorami dokumentów

1. Fotografia ślubna
2. Atelier
3. Sesje z określoną grupą osób
4. Fotografia szkolna
5. Fotografia komunijna
6. Fotografia eventowa
7. Fotografia reporterska, streetowa
8. Fotobudki, gifboxy
9. Sesje z modelkami, TFP

10. Wykorzystanie fotografii do promocji działalności fotografa

Rozdział III - Procedury wewnętrzne wraz z wzorami dokumentów

1. Zabezpieczenia – analiza ryzyka i adekwatność środków
2. Zasady dot. przeprowadzania testu równowagi
3. Rejestr czynności przetwarzania danych
4. Rejestr upoważnień
5. Zarządzanie incydentami
6. Rejestr naruszeń
7. Inspektor ochrony danych

Rozdział IV – Stosuj kodeks postępowania!

1. Sposób przystąpienia do kodeksu postępowania
2. Podmiot monitorujący (art. 40 ust. 4 RODO)

Rozdział I – Część ogólna

1. Słowniczek.

Dane osobowe: „wszelkie informacje o zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osobie fizycznej”. Przez możliwą do zidentyfikowania osobę rozumie się taką, „którą można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować, w szczególności na podstawie identyfikatora takiego jak imię i nazwisko, numer identyfikacyjny, dane o lokalizacji, identyfikator internetowy lub jeden bądź kilka szczególnych czynników określających fizyczną, fizjologiczną, genetyczną, psychiczną, ekonomiczną, kulturową lub społeczną tożsamość osoby fizycznej” - art. 4 pkt 1) RODO.

[pojęcie danych osobowych szczegółowo opisano na str. 13]

Administrator: „osoba fizyczna lub prawna, organ publiczny, jednostka lub inny podmiot, który samodzielnie lub wspólnie z innymi ustala cele i sposoby przetwarzania danych osobowych (...)” - art. 4 pkt 7) RODO.

[pojęcie administratora danych szczegółowo opisano na str. 11]

Procesor: „jest to podmiot, który przetwarza dane osobowe w imieniu i na rzecz administratora.” - art. 4 pkt 8) RODO.

[pojęcie procesora szczegółowo opisano na str. 18-19]

RODO: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych).

Prawo autorskie: Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych

Dekret: Dekret ogólny w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych w Kościele katolickim”, wydany na podstawie kan. 455 Kodeksu Prawa Kanonicznego przez Konferencję Episkopatu Polski 13 marca 2018 r., podczas 378. Zebrania Plenarnego w Warszawie.

2. Kogo RODO dotyczy?

a) Administrator danych osobowych

Administratorem danych osobowych jest „osoba fizyczna lub prawna, organ publiczny, jednostka lub inny podmiot, który samodzielnie lub wspólnie z innymi ustala cele i sposoby przetwarzania danych osobowych (...)” - art. 4 pkt 7) RODO.

Administratorem nazywamy tę osobę lub podmiot, który jest odpowiedzialny za przetwarzanie danych, samodzielnie decyduje między innymi po co zbierane są dane osobowe, co się z nimi dzieje, w jaki sposób są przetwarzane itp.

Warto też wspomnieć, że administrator musi zadbać o to, by w ogóle móc przetwarzać dane (np. na podstawie zgody lub zawartej umowy), odpowiednio je zabezpieczyć, a także realizować prawa osób, których dane dotyczą.

W praktyce, jeśli fotograf pracuje na własny rachunek (np. w formie jednoosobowej działalności gospodarczej), zbiera dane swoich klientów, przechowuje je, wykonuje zdjęcia, na których utrwalony jest wizerunek osób itp. – staje się faktycznie administratorem danych osobowych. Co ważne, administrator nie zawsze samodzielnie zbiera dane i wykonuje wszystkie czynności – np. robi zdjęcia przy pomocy swojego asystenta. Istotą jest to, że administrator podejmuje decyzje zmierzające do ustalenia celów i sposobów przetwarzania danych osobowych. Skutkiem uznania kogoś za administratora jest powstanie po jego stronie szeregu obowiązków, aby dane osobowe były przetwarzane zgodnie z prawem.

Co z podwykonawcami działającymi na rzecz fotografa? Jeśli fotograf korzysta z usług podwykonawców, np. grafika, innego fotografa, labu, ale w dalszym ciągu sam decyduje o celach i sposobach przetwarzania danych – nadal jest administratorem. Podwykonawcy w tym wypadku są podmiotami przetwarzającymi (inna nazwa: procesor) i przetwarzają dane na podstawie powierzenia danych. W takim wypadku trzeba zawrzeć z nimi umowę powierzenia zanim dane osobowe zostaną im przekazane. *[o umowie powierzenia można przeczytać na str. 14]*

b) Osoba, której dane dotyczą

Najprościej ujmując osobą, której dane dotyczą jest konkretny człowiek - osoba fizyczna, która została zidentyfikowana lub możliwe jest jej zidentyfikowanie na podstawie określonych informacji. Podmiotem danych jest więc klient, z którym podpisujemy umowę, czy osoba sfotografowana na zdjęciu.

Wobec takiej osoby administrator ma szereg obowiązków, przede wszystkim musi:

- wykazać się podstawą prawną przetwarzania danych tej osoby (*o podstawie prawnej przetwarzania danych można przeczytać na str. 20*),
- spełnić wobec niej obowiązek informacyjny (*wyjaśnienie czym jest obowiązek informacyjny znajduje się na str. 27*),
- realizować jej prawa (*uprawnienia osób, których dane dotyczą opisano na str. 42*).

3. Co to są dane osobowe i na jakim terenie stosuje się RODO?

“Przepisy rozporządzenia o ochronie danych osobowych stosuje się do przetwarzania danych osobowych w sposób całkowicie lub częściowo zautomatyzowany oraz do przetwarzania w sposób inny niż zautomatyzowany danych osobowych stanowiących część zbioru danych lub mających stanowić część zbioru danych” (art. 2 ust. 1 RODO).

Aby lepiej zrozumieć kiedy przepisy RODO mają zastosowanie, wyjaśniamy poniżej poszczególne elementy przytoczonego przepisu.

a) Czym są dane osobowe?

Danymi osobowymi są wszelkie informacje o zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osobie fizycznej”. Przez możliwą do zidentyfikowania osobę rozumie się taką, „którą można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować, w szczególności na podstawie identyfikatora takiego jak imię i nazwisko, numer identyfikacyjny, dane o lokalizacji, identyfikator internetowy lub jeden bądź kilka szczególnych czynników określających fizyczną, fizjologiczną, genetyczną, psychiczną, ekonomiczną, kulturową lub społeczną tożsamość osoby fizycznej” - art. 4 pkt 1) RODO.

Jak widać, przywołany powyżej przepis zawiera ogólne wskazówki i wytyczne pozwalające na ocenę, czy w danej sytuacji konkretna informacja stanowi dane osobowe. Co istotne, dla zakwalifikowania określonych informacji, jako danych osobowych nie ma znaczenia, w jaki sposób zostały przedstawione i na jakim nośniku utrwalone. Mogą być to zarówno słowa, liczby, dźwięki, czy obrazy (np. fotografia), jak i filmy wideo (np. z monitoringu). Tym samym nośnikiem może być wszystko, na czym wspomniane informacje da się utrwalić, tj. papier, twardy dysk, serwer w sieci - chmura itp.

Jak należy rozumieć zawarty w przepisie „czynnik fizyczny”? Wydaje się, że mogą być to wszelkie cechy fizyczne danej osoby, np. wizerunek twarzy, przedstawienie całej postaci, informacje o wzroście, kolorze oczu, czy nawet blizny lub znamiona. Nie oznacza to jednak, że każdy wizerunek danej osoby będzie uznany za dane osobowe – oceny dokonujemy zawsze indywidualnie. Ważny w tym kontekście jest motyw 26 preambuły RODO, w myśl której „aby stwierdzić, czy dana osoba fizyczna jest możliwa do zidentyfikowania, należy wziąć pod uwagę wszelkie rozsądnie prawdopodobne sposoby (w tym wyodrębnienie wpisów dotyczących tej samej osoby), w stosunku do których istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo, iż zostaną wykorzystane przez administratora lub inną osobę w celu bezpośredniego lub pośredniego zidentyfikowania osoby fizycznej. Aby stwierdzić, czy dany sposób może być z uzasadnionym prawdopodobieństwem wykorzystany do zidentyfikowania danej osoby, należy wziąć pod uwagę wszelkie obiektywne czynniki, takie jak koszt i czas potrzebne do jej zidentyfikowania, oraz uwzględnić technologię dostępną w momencie przetwarzania danych, jak i postęp technologiczny”. Treść przywołanego motywu ma szczególne znaczenie w kontekście kwalifikacji wizerunku jako informacji stanowiącej dane osobowe, bowiem wizerunek jest elementem, który bardzo dobrze identyfikuje tożsamość

konkretnej osoby fizycznej, jednakże nie w każdej sytuacji czynniki obiektywne, takie jak koszt, czas, czy użyta technologia będą miarodajne. Inaczej mówiąc, jeśli do określenia tożsamości osoby fizycznej na podstawie jej wizerunku konieczne będzie poświęcenie dużego nakładu czasu, środków, zespołu ludzkiego, a także użycie specjalistycznej i trudno dostępnej dla administratora technologii, informacje te nie będą traktowane jako dane osobowe.

b) Co to jest przetwarzanie danych?

Przetwarzaniem są wszelkie operacje lub działania wykonywane na danych osobowych (art. 4 pkt 2 RODO).

Do takich czynności należą między innymi zbieranie, utrwalanie, organizowanie, porządkowanie, przechowywanie, adaptowanie lub modyfikowanie, pobieranie, przeglądanie, wykorzystywanie, ujawnianie poprzez przesłanie, rozpowszechnianie lub innego rodzaju udostępnianie, dopasowywanie lub łączenie, ograniczanie, usuwanie lub niszczenie.

Jak widać, o przetwarzaniu można mówić zawsze wtedy, gdy cokolwiek robimy z danymi. Już samo zebranie danych klienta (np. imię, nazwisko i numer telefonu) w celu umówienia się na sesję stanowi przetwarzanie danych. Oznacza to, że już na tym etapie wystąpił jeden z elementów warunkujących konieczność stosowania RODO.

Przetwarzaniem danych jest samo zrobienie zdjęcia, w momencie jego utrwalenia w pamięci aparatu lub kliszy.

Przetwarzaniem danych jest też samo przechowywanie danych, nawet jeżeli nie przeprowadza się żadnego innego rodzaju czynności z danymi, a nawet jeżeli nie ma się do nich wglądu.

c) Na jakim terytorium stosuje się RODO?

RODO ma zastosowanie do przetwarzania danych osobowych w związku z działalnością prowadzoną przez jednostkę organizacyjną administratora lub podmiotu przetwarzającego w Unii, niezależnie od tego, czy przetwarzanie odbywa się w Unii (art. 3 ust. 1 RODO).

Warto zwrócić szczególną uwagę na ostatnie zdanie przytoczonego przepisu, które wyznacza bardzo szeroki zakres stosowania przepisów RODO. Otóż nie ważne gdzie znajdują się środki techniczne do przetwarzania danych (np. serwery). Nie ma też znaczenia korzystanie z usług innych podmiotów znajdujących się poza Unią. Istotne jest powiązanie jednostki organizacyjnej administratora z państwem członkowskim Unii Europejskiej.

Przykład: Czy działający w Polsce fotograf wyjeżdżając na sesję ślubną do Egiptu musi stosować RODO? Tak, ponieważ jego działalność jest związana z państwem członkowskim Unii.

RODO należy stosować także wtedy, gdy administrator nie jest związany z Unią Europejską (brak jednostek organizacyjnych w UE), ale oferują towary lub usługi osobom przebywającym w Unii Europejskiej (art. 3 ust. 2 RODO).

Przykład: Fotograf działający w Australii przyjeżdża do Niemiec celem wykonania sesji zdjęciowej na rzecz polskiej firmy odzieżowej. Czy fotograf jest związany przepisami RODO? Tak, ponieważ oferuje swoje usługi osobom przebywającym w Unii Europejskiej.

Czy wspomniany powyżej fotograf z Australii musi stosować RODO jeśli wykonuje sesję nieodpłatnie, w celach charytatywnych? Tak, zastosowanie przepisów RODO jest w tym wypadku niezależne od tego, czy fotograf wykonuje usługi odpłatnie lub nieodpłatnie.

d) Wyłączenia stosowania RODO

Zdarzają się też sytuacje, w których o RODO nie trzeba myśleć – kiedy RODO nie ma zastosowania? Wyjątków jest kilka, jednak z punktu widzenia fotografa, bezpośrednie zastosowanie ma jeden z nich. Otóż RODO nie ma zastosowania do przetwarzania danych osobowych przez osobę fizyczną w ramach czynności o czysto osobistym lub domowym charakterze (art. 2 ust. 2 lit. c RODO).

Przede wszystkim chodzi tutaj o czynności, które nie mają jakiegokolwiek związku z działalnością zawodową lub handlową.

<i>RODO</i>	<i>RODO</i>
<i>fotograf wykonuje zdjęcia w ramach prowadzonej działalności zawodowej</i>	<i>Fotograf robi zdjęcia prywatnie, do własnego albumu</i>
<i>Fotograf prowadzi książkę adresową klientów</i>	<i>Fotograf ma zeszyt/plik, w którym gromadzi adresy i numery telefonów swoich znajomych i rodziny</i>

e) Ograniczenia stosowania RODO

To jednak nie wszystko! W pewnych sytuacjach stosowanie przepisów RODO zostało ograniczone. Niektórych przepisów rozporządzenia nie stosuje się do działalności polegającej na redagowaniu, przygotowywaniu, tworzeniu lub publikowaniu materiałów prasowych w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe, a także do wypowiedzi w ramach działalności literackiej lub artystycznej (art. 2 OchrDanychU).

Pojęcie wypowiedzi w ramach działalności literackiej lub artystycznej nie zostało dookreślone. Można jednak przyjąć, że wynikiem takiej działalności jest powstanie utworu literackiego, a w przypadku działalności artystycznej – stworzenie jakiejś pracy, czy dzieła, np. rzeźby, obrazu, fotografii lub zaśpiewanie piosenki.

Jak powyższe ograniczenie ma się do branży fotograficznej?

Można przyjąć, że jeśli fotograf wykonuje zdjęcia zawierające wizerunek osób fizycznych, by następnie przedstawić je np. na swoim blogu w internecie lub wystawie stacjonarnej, a ponadto fotografie te powstały wyłącznie w ramach jego działalności artystycznej, RODO nie będzie miało pełnego zastosowania.

Jaki jest zakres ograniczenia stosowania RODO?

W ustawie o ochronie danych osobowych wymieniono następujące przepisy: art. 5–9, art. 11, art. 13–16, art. 18–22, art. 27, art. 28 ust. 2–10 oraz art. 30 RODO.

W praktyce oznacza to, że fotograf nie musi:

- poszukiwać ani powoływać się na podstawę przetwarzania danych osobowych,
- postępować zgodnie z zasadami przetwarzania danych,
- spełniać tzw. obowiązku informacyjnego,
- uwzględniać takich działań w rejestrze czynności przetwarzania danych,
- dopełniać obowiązków w ramach powierzenia danych,
- zbierać zgody na przetwarzanie danych od osób, których dane dotyczą,
- realizować praw osób, których dane dotyczą, takich jak prawo dostępu do danych, ich sprostowania, ograniczenia przetwarzania, przenoszenia, sprzeciwu, czy w zakresie zautomatyzowanego podejmowania decyzji.

Co ważne, powyższe ograniczenia nie obejmują np. prawa do bycia zapomnianym, czy konieczności ochrony danych i stosowania odpowiednich zabezpieczeń *[Szczegółowe wyjaśnienie obowiązków dotyczących zabezpieczania danych opisano w Rozdziale III]*

Ważne !!! Należy również pamiętać, że nawet jeśli przepisy o ochronie danych osobowych nie mają zastosowania, nie można pomijać innych regulacji, takich jak Kodeks cywilny, czy Prawa autorskiego. Brak konieczności uzyskania zgody na przetwarzanie danych osobowych nie oznacza, że nie będzie konieczności wyrażenia zgody na rozpowszechnianie wizerunku utrwalonego na fotografii *[Szczegółowe omówienie w tych obowiązków znajduje się na str. 31]*.

4. Czas przetwarzania danych osobowych

Dane osobowe nie mogą być przetwarzane w nieskończoność!

Wiąże się to z podstawowymi zasadami wyrażonymi w RODO, a mianowicie - zasadą rozliczalności i zasadą ograniczenia przechowywania danych.

Inaczej mówiąc, dane osobowe można przechowywać tak długo, jak jest to konieczne do osiągnięcia celów przetwarzania danych [art. 5 ust. 1 lit. e RODO]

- o tym, jak długo dane mogą być przechowywane decyduje cel, w jakim te dane są przetwarzane
- aby ustalić cel przetwarzania danych, należy odpowiedzieć na pytania: “po co dane są przetwarzane”; Celem może być np. realizacja sesji zdjęciowej, utrwalenie wydarzenia, publikacja zdjęć na stronie www, wykorzystanie zdjęć w portfolio itp.
[na temat celu przetwarzania danych można także przeczytać w części dotyczącej udzielania zgody na przetwarzanie danych na stronie 20].

Jakie obowiązki ma administrator (np. fotograf) w związku z koniecznością realizacji zasady ograniczenia przetwarzania?

- Przede wszystkim musi ustalić okresy przechowywania danych, a gdy nie jest możliwe wskazanie konkretnego czasu, powinien ustalić kryteria oznaczania takiego okresu.
 - ❖ w pierwszym przypadku, gdy wskazanie konkretnego czasu jest możliwe, dopuszcza się wskazanie konkretnej daty granicznej, ale także określenie ilości dni, tygodni, miesięcy lub lat.
 - ❖ w drugiej sytuacji, gdy nie można z góry określić czasu przechowywania, można wskazać okoliczności, od których uzależnione będzie zakończenie przetwarzania danych, np. do czasu zakończenia realizacji umowy i przedawnienia ewentualnych roszczeń z niej wynikających, do czasu wycofania zgody - jeśli dane są przetwarzane na podstawie udzielonej zgody.

Warto podkreślić, że dla każdego celu okres przechowywania danych może być inny.

- o czasie przechowywania danych administrator informuje w klauzuli informacyjnej (art. 13 RODO)
[na temat treści klauzuli informacyjnej można przeczytać na str. 27]
- administrator musi stworzyć mechanizmy monitorowania okresu przechowywania danych i ich planowego usuwania, tj. powinien ustalić, kiedy będzie dane usuwał lub przeglądał, czy nadszedł czas ich usunięcia,
- termin okresu przechowywania danych powinien być określony w rejestrze czynności przetwarzania danych,
[na temat rejestru czynności przetwarzania danych można przeczytać w Rozdziale III]

Co ważne, administrator (np. fotograf) powinien wiedzieć jak długo będzie przechowywał dane jeszcze przed rozpoczęciem ich przetwarzania (np. zebrania). Takie postępowanie ma wyeliminować między innymi zbieranie danych “na zapas”, czy na wszelki wypadek.

5. Powierzenie przetwarzania danych i udostępnianie danych

Powierzenie przetwarzania danych osobowych

Jeśli fotograf zleca „na zewnątrz” jakieś usługi i jednocześnie przekazuje tej osobie, czy podmiotowi dane osobowe, które przetwarza, dochodzi do powierzenia danych. W przypadku przetwarzania danych administrator nadal zachowuje pełną decyzyjność w zakresie przetwarzania danych, a podmiot przetwarzający jedynie wykonuje ściśle określony zakres przetwarzania danych w określonym przez administratora celu.

Uwaga: do powierzenia przetwarzania danych nie jest potrzebna zgoda osoby, której dane dotyczą (z wyjątkiem pewnych przypadków przekazywania danych poza EOG, opisanych poniżej).

Podmiotem przetwarzającym jest podmiot, który przetwarza dane osobowe w imieniu i na rzecz administratora. Może nim być osoba fizyczna (człowiek), osoba prawna, organ publiczny lub inny podmiot (art. 4 pkt 8 RODO).

Najczęściej podmiotami przetwarzającymi są podwykonawcy, którzy działają w imieniu administratora przy przetwarzaniu danych, np.

- grafik,
- retuszer,
- lab,
- księgowa,
- informatyk,
- hostingodawca,
- dostawca usług typu cloud lub galerii internetowych.

W przypadku powierzenia danych podmiotowi, który wspiera go w świadczeniu swoich usług, fotograf musi podpisać z podmiotem przetwarzającym **umowę powierzenia**.

Przykład:

- 1) Fotograf (nr 1) zleca innemu fotografowi (nr 2) wykonanie sesji zdjęciowej. Fotograf nr 2 robi zdjęcia i przekazuje je Fotografowi nr 1. W tym wypadku Fotograf nr 2 działa w imieniu Fotografa nr 1, czyli administratora, a więc konieczne jest podpisanie umowy powierzenia danych;
- 2) Fotograf zleca księgowej rozliczenie zawartych umów i przekazuje jej dane klientów do wystawienia faktury. Dochodzi do powierzenia danych i trzeba podpisać umowę powierzenia danych;
- 3) Fotograf korzysta z dysków wirtualnych, na których zamieszcza pliki zawierające fotografie z wykonanych sesji. Należy zawrzeć umowę powierzenia;
- 4) Fotograf zleca retuszerowi obróbkę zdjęć – w tym wypadku także podpisanie umowy powierzenia jest konieczne.

Czy fotograf robiący zdjęcia gości na przyjęciu weselnym jest podmiotem przetwarzającym czy administratorem? W przedstawionej sytuacji fotograf działa na zlecenie pary młodej, która z kolei przetwarza dane osobowe swoich gości w ramach czynności o czysto osobistym charakterze. Takie przetwarzanie danych nie podlega przepisom RODO (art. 2 ust. 2 lit. c RODO), dlatego też para młoda nie musi podpisywać z fotografem umowy powierzenia danych osobowych gości weselnych. *[Fotografię ślubną omówiono szczegółowo w Rozdziale II pkt 1].*

W przypadku dużych podmiotów procedura zawarcia takiej umowy jest zuniformizowana - na ogół wystarczy wysłać do takiego podmiotu maila o treści poniżej, a podmiot taki udostępni przygotowaną przez siebie umowę.

Szanowni Państwo,

w związku z faktem, że powierzamy Państwu przetwarzanie danych osobowych naszych, proszę o przesłanie projektu używanej przez Państwa umowy powierzenia przetwarzania danych osobowych, dostosowanej do rozporządzenia RODO.

*Z poważaniem,
XXX*

Jeżeli podmiot taką umową nie dysponuje - administrator powinien przesłać własny wzór umowy do zawarcia przez strony.

RODO pozwala na zawarcie umowy powierzenia nie tylko w formie pisemnej, ale w każdej, którą jesteśmy w stanie udokumentować. Zapewne więc niebawem umowy te będą wplecione do regulaminów albo zawierane poprzez klikanie checkboxów.

Uwaga: Umowa powierzenia nie zawsze jest konieczna!

Wszystko zależy od tego, jakie stosunki prawne występują pomiędzy administratorem danych, a podmiotem, który na jego rzecz przetwarza dane. Jeśli fotograf ma swojego pracownika, stażystę bądź współpracuje z kimś na podstawie stosunku cywilnoprawnego – zamiast umowy powierzenia, nadaje mu **upoważnienie do przetwarzania danych osobowych**. Niezasadne byłoby każdorazowe podpisywanie umów powierzenia, dlatego prostszym rozwiązaniem jest upoważnienie do przetwarzania danych np. na czas trwania umowy o pracę lub umowy stażowej (*wzór upoważnienia znajdziesz na str. 92*). Reasumując, na ogół umowę powierzenia przetwarzania należy zawrzeć z podmiotem, który jest odrębnym bytem gospodarczym - osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą, spółką, instytucją.

Fotograf nie zawsze występuje w tej samej roli – administratora. Może się również zdarzyć sytuacja odwrotna, w której fotograf będzie podmiotem przetwarzającym. Będzie tak w przypadku opisanym powyżej, gdy fotograf wykonuje zlecenie na rzecz innego fotografa, ale także kiedy fotograf zostaje wynajęty np. przez szkołę do wykonania sesji klasowych i na żadnym etapie nie decyduje o celach i sposobach przetwarzania danych. Szkoła zbiera pieniądze, zapisuje dane uczniów, kontaktuje się z uczniami i przekazuje im wywołane

fotografie. W tym wypadku fotograf przetwarza dane na rzecz i w imieniu administratora danych, którym jest szkoła.

Udostępnianie danych osobowych

Udostępnianie danych osobowych stanowi jedną z form przetwarzania danych.

Udostępnianie zachodzi w przypadku, gdy dane osobowe są przekazywane przez administratora innemu podmiotowi, który staje się ich odrębnym administratorem, to znaczy - sam, we własnym zakresie podejmuje decyzje w zakresie ich przetwarzania.

By móc legalnie udostępnić dane osobowe innemu podmiotowi, należy mieć podstawę prawną do tego, by w ten sposób dane przetwarzać. Podstawą tą będzie jedna z podstaw, o których mowa w rozdziale 7 Podstawa prawna przetwarzania danych osobowych (str. 20).

Podstawą prawną udostępnienia będzie przede wszystkim zgoda osoby, której dane dotyczą (np. przekazanie danych portalowi społecznościowemu, w celu marketingu działalności fotografa). W innych sytuacjach, konieczność udostępnienia powstanie, gdy przepisy prawa będą tego wymagały (np. zobowiąże do tego komornik lub policja).

Przekazywanie danych osobowych do państwa trzeciego

Czym jest przekazywanie danych?

RODO nie zawiera definicji tego pojęcia, a ono samo pojawia się jedynie w przepisach dotyczących przekazywania danych poza EOG. Należy jednak przyjąć, że będzie to jeden ze sposobów przetwarzania danych osobowych, który zakładać będzie przekazywanie ich do państw trzecich.

Czym jest państwo trzecie?

Państwem trzecim są terytoria znajdujące się poza granicami EOG. Przepisy dotyczące przekazywania danych do państwa trzeciego dotyczą także przekazywania danych do organizacji międzynarodowych.

To co najistotniejsze - nie ma znaczenia sposób przekazania danych - na nośniku czy drogą elektroniczną. Nie ma też znaczenia fakt, czy przekazanie będzie stanowiło udostępnienie czy powierzenie przetwarzania danych. Przepisy dotyczące przekazywanie danych do państwa trzeciego regulują każdy sposób przekazania przez administratora danych w taki sposób, że przechodzą one poza granice EOG.

W przypadku przekazywania danych do państwa trzeciego lub organizacji międzynarodowej, podmiot przekazujący dane osobowe musi spełnić dwa rodzaje wymagań:

- wymagania związane ze "zwyczajnym" powierzaniem przetwarzania danych lub ich udostępnianiem (opisane w podrozdziałach powyżej),
- wykazać istnienie odpowiedniej podstawy prawnej pozwalającej na przekazanie danych osobowych do państwa trzeciego.

Jakie istnieją podstawy prawne pozwalające na przekazywanie danych do państwa trzeciego? (z uwagi na dużą złożoność tematu, przesłanki omówione zostały wybiórczo i skrótowo)

1. Decyzja Komisji Europejskiej, stwierdzająca odpowiedni stopień ochrony.

W celu sprawdzenia czy transfer poza EOG jest legalny, należy sprawdzić na stronie internetowej Komisji Europejskiej i w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej wykaz państw trzecich, terytoriów i określonych sektorów w państwie trzecim oraz organizacji międzynarodowych, co do których Komisja przyjęła decyzję stwierdzającą odpowiedni stopień ochrony. Jeśli decyzja stwierdzająca odpowiedni stopień ochrony została wydana, nie musimy uzyskiwać żadnego dodatkowego zezwolenia na przekazanie danych poza EOG.

2. Standardowe klauzule umowne.

Jeżeli osoba planująca przekazać dane do państwa trzeciego nie znalazła tego kraju na liście sporządzonej przez Komisję Europejską, konieczne jest znalezienie innej podstawy. Podstawą tą może być zawarcie z podmiotem znajdującym się w państwie trzecim umowy, o treści określonej we wzorcu przyjętym przez Komisję Europejską. Uznaje się, że nie można zmieniać postanowień zawartych w standardowych klauzulach umownych, a ochrona danych osobowych zaproponowana w klauzulach nie może być zmniejszona.

Treść standardowych klauzul umownych znaleźć można na stronie internetowej Komisji Europejskiej.

3. Przekazywanie z zastrzeżeniem innych odpowiednich zabezpieczeń.

W razie braku decyzji Komisji Europejskiej można przekazać dane osobowe do państwa trzeciego lub organizacji międzynarodowej wyłącznie, gdy zapewnią odpowiednie zabezpieczenia, i pod warunkiem, że obowiązują egzekwowalne prawa osób, których dane dotyczą, i skuteczne środki ochrony prawnej.

4. Wyjątki w szczególnych sytuacjach.

W razie braku decyzji stwierdzającej odpowiedni stopień ochrony wydanej przez Komisję Europejską lub braku odpowiednich zabezpieczeń, przekazanie danych osobowych do państwa trzeciego lub organizacji międzynarodowej mogą nastąpić wyłącznie pod warunkiem, że:

1. Osoba, której dane dotyczą, poinformowana o ewentualnym ryzyku, z którymi może się dla niej wiązać proponowane przekazanie, wyraźnie wyraziła na nie zgodę,
2. Przekazanie jest niezbędne do wykonania umowy między osobą, której dane dotyczą, a administratorem lub do wprowadzenia w życie środków przedumownych podejmowanych na żądanie osoby, której dane dotyczą,
3. Przekazanie jest niezbędne do zawarcia lub wykonania umowy zawartej w interesie osoby, których dane dotyczą, między administratorem a inną osobą fizyczną lub prawną;
4. Przekazanie jest niezbędne do ustalenia, dochodzenia lub ochrony roszczeń.

Przesłanki te powinny być stosowane w drodze wyjątku.

6. Legalne przetwarzanie danych osobowych

Niezwykle ważnym przy rozpoczęciu przetwarzania danych osobowych - zarówno w zakresie związanym z wykonywaniem umowy, robieniem zdjęć przechodniów czy wykorzystywaniem ich do marketingu własnego - jest dokonanie pełnej oceny czy wszystkie elementy legalizujące przetwarzanie danych zostały spełnione.

Kluczowym jest pamiętanie o dwóch najważniejszych obowiązkach administratora wobec osoby, której dane przetwarza:

- posiadania podstawy przetwarzania danych
- spełnienie obowiązku informacyjnego

Dopiero oba te obowiązki, spełnione łącznie (o ile nie zachodzą żadnego rodzaju wyłączenia), sprawiają, że administrator nie narusza praw osób, których dane dotyczą. W kolejnych rozdziałach szczegółowo opisane jest w jaki sposób w/w obowiązki wypełnić.

Fotograf zbierając dane klienta w jakikolwiek sposób, zawsze postępuje według następującej kolejności:

- 1) sprawdza czy musi stosować RODO
 - a) nie - koniec działań,
 - b) tak - przechodzi do następnego kroku,
- 2) weryfikuje podstawę przetwarzania (*o legalnych przesłankach przetwarzania danych można przeczytać na stronie 20*)
- 3) zanim zbierze dane, informuje klienta o tym, co będzie działo się z jego danymi - spełnia obowiązek informacyjny (*o obowiązku informacyjnym można przeczytać na stronie 27*),
- 4) zapisuje dane.

W kolejnych rozdziałach szczegółowo opisane jest w jaki sposób w/w obowiązki spełnić.

7. Podstawa prawna przetwarzania danych osobowych

Dane osobowe można przetwarzać tylko wtedy, gdy zostanie spełniony co najmniej jeden z sześciu poniżej opisanych warunków.

Co to oznacza w praktyce? Jeśli już wiadomo, że RODO ma zastosowanie w danej sytuacji, kolejnym krokiem jest zadbanie o to, aby dane osobowe były przetwarzane zgodnie z prawem, np. można je zbierać lub przechowywać wyłącznie, gdy istnieje podstawa prawna przetwarzania.

Jakie RODO przewiduje podstawy przetwarzania danych?

a) zgoda

Najpopularniejszą podstawą prawną zgodnego z prawem przetwarzania danych jest zgoda osoby, której dane dotyczą (w przypadku osób niepełnoletnich - zgoda przedstawiciela ustawowego, np. rodzica czy opiekuna).

[art. 6 ust. 1 lit. a RODO]

Warto jednak pamiętać, że jeśli istnieje inna podstawa przetwarzania, zgody nie powinno się zbierać np. na zapas, czy na wszelki wypadek. Inaczej mówiąc, gdy podstawą prawną jest np. umowa, bo fotograf podpisuje z klientem umowę i zbiera od niego potrzebne dane, nie musi (a nawet nie powinien) zbierać odrębnej zgody, aby móc te dane przetwarzać w związku z wykonaniem ww. umowy.

Dopiero gdyby dane miały być przetwarzane także w innym celu, np. fotograf chciałby zamieścić informację w internecie, że nawiązał z kimś współpracę, albo chciałby pochwalić się wykonanymi zdjęciami w mediach społecznościowych - potrzebuje odrębnej zgody.

[na temat publikowania zdjęć w mediach społecznościowych można przeczytać w na stronie 38]

Podsumowując, najpierw należy sprawdzić czy został spełniony którykolwiek z pięciu pozostałych warunków zgodnego z prawem przetwarzania danych i dopiero gdy okaże się, że żaden z nich nie występuje - trzeba uzyskać zgodę na przetwarzanie danych w konkretnym celu.

Jaka powinna być zgoda?

- dobrowolna,
- konkretna,
- świadoma,
- jednoznaczna.

dobrowolna	konkretna	świadoma	jednoznaczna
- osoba, której dane dotyczą ma swobodny wybór, czy wyrazić zgodę, - zgoda nie jest wymuszona ani nie uzależnia się jej udzielenia od uzyskania korzyści	- cel przetwarzania danych jest określony precyzyjnie i konkretnie, -blankietowa zgoda, czy zbyt ogólna jest niedopuszczalna <i>wskazówka: tekst zgody jest bardzo konkretnie i jasno sformułowany</i>	-osoba jest świadoma na co wyraża zgodę, dobrze rozumie sytuację i nie ma wątpliwości wskazówka: jeśli tekst zgody będzie napisany jasnym i prostym językiem, osoba której dane dotyczą łatwiej zrozumie jej treść	-zgoda ma jednoznacznie okazywać intencję, np. poprzez jednoznaczne oświadczenie lub jednoznaczne działanie potwierdzające wyrażenie zgody

Forma zgody

Forma zgody może być dowolna! Ważne jednak, by pamiętać o zasadzie rozliczalności. Jak to rozumieć? Zgoda może przybrać dowolną formę (np. oświadczenie ustne lub pisemne albo określone zachowanie), ale administrator (w tym wypadku najczęściej fotograf) powinien umieć wykazać, że taką zgodę pozyskał, tj. musi posiadać dowód. Co może być dowodem? Na przykład podpisane oświadczenie w wersji papierowej, zarejestrowane ustne oświadczenie, e-mail, czy utrwalone oświadczenie w wersji elektronicznej - checkobox.

Jeśli zapytanie o zgodę znajduje się w umowie, powinno być wyraźnie oddzielone od pozostałych treści, tak aby osoba której dane dotyczą nie miała wątpliwości, że wyraża dodatkową zgodę.

Co więcej, trzeba pamiętać, że zgoda może być w każdej chwili odwołana. Tutaj pojawia się wyzwanie dla fotografa aby stworzyć takie mechanizmy, które pozwolą na łatwe i skuteczne wycofanie zgody. Oznacza to, że jeśli zgoda była wyrażona np. poprzez odhaczenie checkboxa, albo podpisanie oświadczenia na kartce, nie można żądać, by odwołanie zgody sprawiało więcej trudności, np. wysłanie listem poleconym.

[na temat uprawnień osób, których dane dotyczą, w tym odwołania zgody, można przeczytać na str. 42]

Skutkiem odwołania zgody jest konieczność zaprzestania przetwarzania danych osobowych na podstawie tej przesłanki. Samo odwołanie zgody nie ma wpływu na zgodność z prawem przetwarzania danych do tego momentu. Oznacza to, że odwołanie zgody nie działa wstecz, tj. jeśli dotychczas fotograf przetwarzał dane osobowe na podstawie poprawnne udzielonej zgody, robił to legalnie.

1 cel = 1 zgoda

Pozyskując zgodę na przetwarzanie danych osobowych, należy się zastanowić w jakim celu dane będą przetwarzane. Jeśli okaże się, że cel nie jest jeden, na każdy z nich osoba, której dane dotyczą musi wyrazić odrębną zgodę.

Przykładowe cele:

- publikacja zdjęcia z sesji na portalu społecznościowym,
- losowanie nagrody w postaci np. darmowej sesji zdjęciowej i publikacja danych zwycięzców.

Jeśli fotograf zbiera zgodę za pomocą checkbox'ów, każdy cel powinien być wyodrębniony tak, aby osoba której dane dotyczą mogła zdecydować, na które cele chce wyrazić zgodę i tym samym odhaczyć okienka.

Podobnie z innymi formami, np. gdy zgoda jest wyrażana na piśmie, każdy cel musi mieć odrębne miejsce na podpis.

Można również zastosować "zbiorczą zgodę", tj. jeden podpis potwierdzający zgodę na przetwarzanie we wszystkich celach. Warto jednak pamiętać, by mimo to znalazło się miejsce na każdy podpis z osobna, bo przecież osoba, której dane dotyczą może nie zgadzać się na któryś z celów.

przykład:

Wyrażam zgodę na (pierwszy cel) ☐
Wyrażam zgodę na (drugi cel) ☐
Wyrażam zgodę na (trzeci cel) ☐

Wyrażam zgodę na przetwarzanie danych
osobowych we wszystkich wskazanych wyżej celach ☐

Co ważne, checkboxy muszą być puste (domyślne zaznaczenie nie jest akceptowalne), a ich zaznaczanie (akceptacja) musi być aktywnym działaniem osoby, której dane dotyczą.

Co w przypadku, kiedy pojawił się nowy cel, w którym fotograf chciałby przetwarzać dane osobowe? Trzeba pozyskać odrębną zgodę!

Czy zgody pozyskane przed wejściem w życie RODO (25 maj 2018 r.) są ważne? Jak najbardziej TAK! Trzeba jednak sprawdzić, czy spełniają wymogi określone w RODO.

Co w przypadku przetwarzania danych osobowych dzieci (osób niepełnoletnich)?

Podstawowa zasada - osoby niepełnoletnie (poniżej 18 roku życia) nie udzielają zgody samodzielnie!

Zgoda powinna być wyrażona przez rodzica bądź opiekuna prawnego dziecka.

- wyjątkiem jest oferowanie bezpośrednio dziecku usług społeczeństwa informacyjnego (np. serwis z grami komputerowymi) - zgody może udzielić samodzielnie osoba, która ukończyła 16 r.ż. (art. 8 RODO)

Co ważne, w przypadku, gdy przy okazji udzielania zgody przez rodzica/opiekuna prawnego administrator (fotograf) przetwarza dane osobowe także tych osób - powinien spełnić wobec nich obowiązek informacyjny. Dotyczy to także sytuacji, gdy umowa np. na wykonanie sesji zdjęciowej jest podpisywana przez rodzica lub opiekuna prawnego. *[na temat obowiązku informacyjnego można przeczytać na str. 27]*

Uwaga - przyjmuje się, że gdy dziecko ukończy 18 r.ż, może wycofać samodzielnie zgodę, która została udzielona przez jego rodzica, czy opiekuna prawnego.
[na temat uprawnień osób, których dane dotyczą można przeczytać na str. 42]

b) umowa

Kolejną z podstaw prawnych legalnego przetwarzania danych osobowych jest umowa.

Chodzi tutaj o dwie sytuacje:

- 1) przetwarzanie danych osobowych jest niezbędne do realizacji umowy (np. imię i nazwisko strony, bo nie zawiera się anonimowych umów albo adres, który jest potrzebny między innymi do wysyłki towaru lub wskazania miejsca realizacji sesji),
- 2) przetwarzanie danych jest niezbędne do podjęcia działań przed zawarciem umowy (np. pozyskanie danych kontaktowych, aby móc wpisać je do egzemplarza umowy, przygotować druki do faktycznego podpisania)

[art. 6 ust. 1 lit. b RODO]

Jak już wcześniej wspomniano, jeśli przetwarzane są wyłącznie dane niezbędne do zawarcia umowy, nie trzeba prosić o zgodę na ich przetwarzanie. Gdyby administrator (fotograf) chciał przetwarzać dane w innym celu (np. udział w losowaniu darmowej sesji i publikacja danych zwycięzców), należy uzyskać odpowiednią zgodę na ten nowy, konkretny cel.

Oświadczenie o wyrażeniu zgody może być zawarte w umowie, ale warto pamiętać, by wyraźnie tę część wyodrębnić, tak aby osoba, której dane dotyczą nie miała wątpliwości i dobrze rozumiała na co się zgadza.

W przypadku wykonywania zdjęć klientom lub modelom na podstawie umowy - również w tym przypadku przetwarzanie ich wizerunku będzie niezbędne do realizacji umowy. Tak więc w zakresie związanym wyłącznie z realizacją umowy, tj. wykonaniem, obróbką i przekazaniem zdjęć - nie trzeba uzyskiwać ich dodatkowej zgody.

Jak postąpić, gdy umowa dotyczy wykonania sesji zdjęciowej osobie niepełnoletniej?

- umowa powinna być zawarta przez rodzica bądź opiekuna prawnego osoby niepełnoletniej,

- gdyby zaistniała potrzeba pozyskania dodatkowej zgody (na przetwarzanie danych niezwiązanych z celem zawartej umowy), uprawnionym do jej wyrażenia jest rodzic lub opiekun prawny dziecka
- umowa zawierana przez rodzica lub opiekuna prawnego zawiera dodatkowo dane osobowe tychże osób, dlatego konieczne jest spełnienie wobec nich obowiązku informacyjnego *[na temat obowiązku informacyjnego można przeczytać na str. 27]*

Powyższe zasady dotyczą nie tylko sesji zdjęciowej, lecz także wszelkich innych zdjęć wykonywanych dzieciom, np. na ślubie, czy ewencie.

Sytuacja jest prosta, gdy umowa jest zawierana z osobą fizyczną i w umowie nie pojawiają się inne dane. Co w przypadku, gdy w umowie trzeba wpisać dane osób do kontaktu (np. pracownik jakiegoś działu) lub umowa zawierana jest ze spółką i w umowie znajdują się dane reprezentantów stron?

- na szczęście nie trzeba pozyskiwać od tych osób zgody na przetwarzanie ich danych osobowych. Z pomocą przychodzi przesłanka “uzasadnionego interesu administratora”, o której szerzej na stronie 25. Przetwarzanie danych tychże osób odbywa się na podstawie art. 6 ust. 1 lit. f RODO.

c) obowiązek prawny

Dane osobowe można przetwarzać także wtedy, “gdy jest to niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze” *[art. 6 ust. 1 lit. c RODO]*.

Najprościej mówiąc, chodzi o sytuację, gdy przepis prawny nakłada na fotografa obowiązek przetwarzania określonych danych i przetwarzanie tychże danych jest niezbędne do realizacji obowiązku prawnego.

Przykładem może być konieczność przetwarzania danych osobowych pracownika, którego fotograf zatrudnia np. na podstawie umowy o pracę, albo konieczność ustalenia tożsamości jakiejś osoby, by móc zrealizować jej uprawnienia, np. prawo do sprzeciwu względem przetwarzania jej danych.

d) ochrona żywotnych interesów

Dane osobowe są przetwarzane legalnie, gdy jest to niezbędne do ochrony żywotnych interesów osoby, której dane dotyczą lub innej osoby fizycznej” *[art. 6 ust. 1 lit. d RODO]*.

Jak sama nazwa wskazuje, przesłanka związana jest z życiem konkretnej osoby fizycznej. Będą to przypadki związane z koniecznością ratowania życia czy zdrowia danej osoby, a także ochrony jej majątku, np. kontakt z rodziną osoby poszkodowanej w wypadku, oddanie znalezionego portfela wraz z dokumentami itp.

e) zadania realizowane w interesie publicznym

Dane osobowe mogą być przetwarzane, jeżeli jest to "niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi".

[art. 6 ust. 1 lit. e RODO].

Najczęściej z przytoczonej powyżej przesłanki korzystają podmioty publiczne lub inne, którym na podstawie konkretnych przepisów powierzono do wykonania np. zadania o charakterze użyteczności publicznej.

f) uzasadniony interes administratora

Ostatnią z przesłanek pozwalających na legalne przetwarzanie danych osobowych jest uzasadniony interes administratora, a więc gdy "przetwarzanie jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora lub przez stronę trzecią, z wyjątkiem sytuacji, w których nadrzędny charakter wobec tych interesów mają interesy lub podstawowe prawa i wolności osoby, której dane dotyczą, wymagające ochrony danych osobowych, w szczególności gdy osoba, której dane dotyczą, jest dzieckiem." [art. 6 ust. 1 lit. f RODO].

Jak rozumieć przytoczoną przesłankę? Przede wszystkim, aby móc z niej skorzystać, należy sprawdzić czy zostały spełnione dwa warunki:

- 1) przetwarzanie jest niezbędne do realizacji określonego celu, który wynika z prawnie uzasadnionych interesów administratora lub osoby trzeciej

Czym jest prawnie uzasadniony interes?

Brzmi dość skomplikowanie, jednak owy "interes" nie wynika z jakiegoś konkretnego przepisu prawnego; jest to interes, który administrator (np. fotograf) realizuje by lepiej lub sprawniej prowadzić swoją działalność gospodarczą, albo np. wynika to ze statutu lub umowy spółki.

Najczęściej przesłankę prawnie uzasadnionego interesu wykorzystuje się do prowadzenia marketingu bezpośredniego, czyli oferowania innym osobom własnych produktów czy dochodzenia roszczeń (np. gdyby klient nie zapłacił za wykonaną usługę).

- 2) interesy lub podstawowe prawa i wolności osoby, której dane dotyczą nie mają charakteru nadrzędnego nad interesami administratora.

Gdyby w danej sytuacji interesy lub podstawowe prawa i wolności osoby, której dane dotyczą (osoby fotografowanej) były nadrzędne - ważniejsze, niż interesy fotografa - powołanie się na przesłankę F nie byłoby możliwe.

Wyważenie tych dwóch interesów jest jednak dość trudnym zadaniem i nie ma pewności, czy podjęta decyzja będzie słuszna. W praktyce weryfikacja czy fotograf dobrze ocenił sytuację, może nastąpić dopiero w przyszłości, np. przy okazji wydania orzeczenia przez urząd nadzorczy.

Aby jednak spróbować ocenić "wagę" obu interesów, trzeba przede wszystkim wziąć pod uwagę konkretną sytuację danej osoby, w tym jej wiek. Warto też zwrócić uwagę na relację występującą pomiędzy fotografem a osobą, której dane dotyczą, np. czy podmioty te miały w przeszłości jakiś kontakt. Jeśli osoba, której dane dotyczą była kiedyś klientem fotografa, może spodziewać się, że fotograf zaproponuje mu kolejną sesję, albo przedstawi inną ofertę. Szczegółowa instrukcja dot. zasad i wskazówek przeprowadzania testu równowagi znajduje się w Rozdziale III, podrozdział 2.

W niniejszym Kodeksie autorzy przyjęli ponadto, że gdy podczas wykonywania usług fotograficznych na rzecz osoby, z którą zawarto umowę, utrwalany będzie również wizerunek osób trzecich, przetwarzanie tego wizerunku będzie, co do zasady, zachodzić na podstawie art. 6 ust. 1 lit. f RODO. W przeciwnym bowiem razie, fotograf nie byłby w stanie wykonywać swojego zawodu albo świadczyć usługi na podstawie umowy.

Co ważne, jeśli stosując marketing bezpośredni administrator (fotograf) powołuje się na przesłankę F, tj. "uzasadnionego interesu administratora", musi liczyć się z tym, że osoba, której dane dotyczą może w dowolnym momencie wnieść sprzeciw względem przetwarzania jej danych osobowych *[na temat uprawnień osób, których dane dotyczą, w tym o prawie do sprzeciwu, można przeczytać na str. 42]*.

8. Obowiązek informacyjny

Kiedy fotograf już wie, że w danej sytuacji musi stosować przepisy o ochronie danych osobowych (w tym RODO), najpóźniej w chwili zbierania danych powinien jeszcze spełnić obowiązek informacyjny.

Obowiązek informacyjny jest całkowicie niezależny od podstawy przetwarzania.

Zgodnie z RODO podczas zbierania danych osobowych, administrator ma obowiązek w przejrzysty i napisany prostym językiem sposób podać informacje takie jak:

1. Tożsamość administratora danych i jego dane kontaktowe (np. imię i nazwisko fotografa, numer telefonu itp.)
2. Cel i podstawa prawna przetwarzania danych
 - cel: w jakim celu dane będą przetwarzane? Np. zamieszczenie fotografii na stronie internetowej fotografa,
 - podstawa prawna przetwarzania: która z przesłanek uprawniających do przetwarzania danych osobowych będzie miała zastosowanie? Np. zgoda (art. 6 ust. 1 lit. a RODO) lub umowa (art. 6 ust. 1 lit. b RODO)
[o podstawach prawnych przetwarzania można przeczytać na str. 20]

- *gdyby fotograf chciał zmienić cel przetwarzania danych, musi poinformować osobę, której dane dotyczą o tym nowym celu - w praktyce przekazać jej do wiadomości nową klauzulę informacyjną*
3. Wskazanie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora, jeżeli na tej podstawie dane są przetwarzane (na przykład do celów marketingu)
 - jeśli podstawą prawną przetwarzania danych jest uzasadniony interes administratora, czyli tzw. przesłanka F (art. 6 ust. 1 lit. f) RODO), należy wskazać na jaki interes powołuje się fotograf *[o podstawach prawnych przetwarzania można przeczytać na str. 20]*.
4. Informację o odbiorcach danych lub kategoriach odbiorców
 - np. inny administrator danych lub podmiot, któremu dane będą przekazane na podstawie umowy powierzenia *[na temat umowy powierzenia pisano na str. 12]*;
 - odbiorców danych może być wielu, a ich dokładne określenie w chwili spełnienia obowiązku informacyjnego pewnie nie będzie możliwe, dlatego zaleca się wskazanie kategorii odbiorców, a nie konkretnych nazw danych podmiotów.
5. Okres przechowywania danych (lub sposób jego ustalenia)
 - jak długo dane osobowe będą przechowywane przez fotografa?

[o czasie przetwarzania danych można przeczytać na str. 12]

- jeśli dokładne określenie okresu przechowywania danych nie jest możliwe (np. 3 lata), należy wskazać w jaki sposób czas przechowywania danych zostanie ustalony (np. do czasu przedawnienia ewentualnych roszczeń wynikających z zawartej umowy).

6. Informacje dot. prawa do dostępu, sprostowania, usunięcia, ograniczenia przetwarzania, prawie do wniesienia sprzeciwu oraz prawie do przenoszenia danych

[o uprawnieniach osób, których dane dotyczą można przeczytać na str. 42]

7. Informacje dot. prawa do cofnięcia zgody w dowolnym momencie

- jeśli podstawą prawną przetwarzania jest zgoda *[o podstawach prawnych przetwarzania danych można przeczytać na str. 20]; gdyby dane osobowe były przetwarzane na innej podstawie, np. w związku z zawarciem umowy, nie można wycofać zgody, bo to nie ona stanowiła podstawę przetwarzania danych, a świadczenie usług na rzecz tej osoby.*

8. Informacje o prawie wniesienia skargi do organu nadzorczego zajmującego się ochroną danych osobowych

- organem nadzorczym jest Urząd Ochrony Danych Osobowych

9. Informację, czy podanie danych osobowych jest wymogiem ustawowym lub umownym lub warunkiem zawarcia umowy oraz czy osoba, której dane dotyczą, jest zobowiązana do ich podania i jakie są ewentualne konsekwencje niepodania danych.

- dlaczego ktoś podaje administratorowi swoje dane? Jeśli dane nie są wymagane np. przez przepis ustawy, ale fotograf o nie prosi, bo chciałby zamieścić zdjęcie konkretnej osoby w swoim portfolio, należy napisać, że podanie danych jest dobrowolne. Gdyby podanie danych było potrzebne np. do zawarcia umowy, powinna znaleźć się informacja, że dane są niezbędne do zawarcia umowy
- konsekwencją niepodania danych będzie np. niemożność zawarcia umowy (w przypadku, gdyby dane były niezbędne do jej zawarcia)

10. Informacje o zautomatyzowanym podejmowaniu decyzji, w tym o profilowaniu, – istotne informacje o zasadach ich podejmowania, a także o znaczeniu i przewidywanych konsekwencjach takiego przetwarzania

- gdyby fotograf wykorzystywał jakiś system/program do podejmowania automatycznych decyzji względem osoby, której dane dotyczą lub jej profilowania, trzeba o tym poinformować i wyjaśnić zasady na jakich się to odbywa odbywa.

- w praktyce, fotograf raczej nie będzie podejmował decyzji w sposób zautomatyzowany - przykładem jest np. podejmowanie decyzji przez bank, czy dana osoba może uzyskać pożyczkę; jeśli decyzja jest podejmowana bez udziału człowieka, jedynie na podstawie jakichś zebranych informacji przy użyciu odpowiedniego programu - taka decyzja jest podejmowana w sposób zautomatyzowany
- profilowanie ma miejsce, gdy zbierane są dane o konkretnej osobie na podstawie jej zachowań, które służą do oceny np. jej warunków finansowych, upodobań, czy preferencji. Przykładem może być narzędzie do analizowania ruchu na stronie internetowej fotografa, na podstawie którego fotograf widząc, że dana osoba przegląda sesje noworodkowe, przedstawia jej odpowiednią ofertę.

[art. 13 RODO]

! co ważne, klauzula informacyjna powinna być przejrzysta i konkretna. Zaleca się, aby była napisana/przekazana jak najprostszym językiem, zrozumiałym dla przeciętnego odbiorcy. Warto więc unikać skomplikowanych słów.

Przykładowa klauzula informacyjna

Administratorem Twoich (Pani/Pana) danych osobowych jest (np. Jan Kowalski prowadzący działalność gospodarczą pod firmą Jan Kowalski "fotografia"), ul., tel.....

Dane osobowe będą przetwarzane w celu.... (np. publikacji fotografii z sesji na stronie www administratora/ zawarcia umowy itp.)

Podstawą prawną przetwarzania danych jest..... np. Twoja (Pani/Pana) zgoda, tj. art. 6 ust. 1 lit. a RODO

Twoje (Pani/Pana) dane zostaną przekazane.... (np. podmiotom działającym na zlecenie administratora)

Dane osobowe będą przechowywane przez (np. 2 lata/ przez czas trwania umowy/ do czasu.....)

Przysługuje Ci (Panu/Pani) prawo dostępu do danych, ich sprostowania, usunięcia, ograniczenia przetwarzania, a także prawo do wniesienia sprzeciwu oraz prawo do przenoszenia danych oraz prawo do cofnięcia zgody w dowolnym momencie bez wpływu na zgodność z prawem przetwarzania

Masz (ma Pani/Pan) prawo wniesienia skargi do Urzędu Ochrony Danych Osobowych

Podanie danych jest dobrowolne/ podanie danych jest dobrowolne, jednakże odmowa ich podania uniemożliwia zawarcie umowy/ podanie danych wynika z ustawy

Twoje (Pani/Pana) dane nie będą przetwarzane w sposób zautomatyzowany i nie będą profilowane

W jaki sposób spełnić obowiązek informacyjny? Czy wymagana jest szczególna forma?

Obowiązek informacyjny może być spełniony w dowolny sposób i w dowolnej formie!

Przykłady:

- kartka papieru - forma dokumentu, czy wywieszona na ścianie w biurze fotografa informacji,
- zakładka na stronie internetowej,
- załącznik do wiadomości e-mailowej,
- link lub stopka w wiadomości e-mailowej,
- treść informacji w wiadomości e-mailowej,
- sms,
- informacja ustna.

UWAGA: osoba, której dane zbieramy nie musi w żaden sposób potwierdzić, że zapoznała się z oświadczeniami. Muszą jej one być po prostu wyświetlone, nie musimy robić checkboxów "Zapoznałem się". Biorąc jednak pod uwagę jedną z zasad wyrażonych w RODO - zasadę rozliczalności, warto w jakiś sposób zabezpieczyć się, by móc wykazać w przyszłości, że obowiązek informacyjny został spełniony.

Kiedy nie trzeba spełniać obowiązku informacyjnego?

- 1) kiedy osoba została już poinformowana
 - fotograf ma już dane kontaktowe swojego klienta, ale prosi o nie ponownie by np. zidentyfikować osobę, z którą rozmawia przez telefon
- 2) gdy poinformowanie nie jest możliwe
 - np. fotograf nie posiada danych kontaktowych do konkretnej osoby i nie ma bezpośredniego kontaktu z nią,
- 3) kiedy poinformowanie wymagałoby zbyt dużego wysiłku
 - dotyczy sytuacji wyjątkowych, gdy przetwarza się bardzo dużą ilość danych; nie zaleca się nadużywania
- 4) możliwość niepoinformowania wynika z konkretnych przepisów prawnych
- 5) dane osobowe są objęte tajemnicą ustawową lub zawodową
 - dotyczy m.in. radców prawnych, adwokatów - nie muszą informować swoich klientów czy przeciwników procesowych, że przetwarzają ich dane osobowe

9. Pojęcie wizerunku – ujęcie na gruncie prawa cywilnego, Prawa autorskiego oraz przepisów dotyczących ochrony danych osobowych

Pojęcie wizerunku pojawia się w różnych aktach prawnych, ale nie zostało w żadnym z nich jednoznacznie zdefiniowane. Dla fotografa fotografującego osoby (postaci), niezwykle ważne jest, by orientować się w przepisach dotyczących wizerunku na tyle, aby działać zgodnie z prawem.

Jak rozumieć wizerunek? Utożsamia się go z zewnętrzną postacią, podobizną osoby utrwalonej między innymi na fotografii, obrazie, rysunku, w filmie. Wizerunek to także sposób odbioru jakiejś osoby lub rzeczy. Czasem wizerunek pojmuje się szerzej, nie tylko jako zewnętrzną postać człowieka, ale także typowe cechy danej osoby, np. głos, tatuaż, okulary, fryzura czy sylwetka.

Pojęcie wizerunku funkcjonuje w wielu sferach życia i może być różnorako pojmowane w zależności od kontekstu oraz branży. Z uwagi na to, że danymi osobowymi są informacje, które dotyczą wyłącznie osób fizycznych, przedmiot rozważań zawartych w niniejszym kodeksie nie dotyczy osób prawnych, bowiem informacje te nie podlegają ochronie na gruncie obowiązujących przepisów o ochronie danych osobowych.

a) wizerunek na gruncie przepisów o ochronie danych osobowych

Wizerunek jest jedną z postaci danych osobowych, obok np. imienia, nazwiska czy numeru PESEL.

W ramach przypomnienia, danymi osobowymi są „wszelkie informacje o zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osobie fizycznej”, zaś przez możliwą do zidentyfikowania osobę rozumie się taką, „którą można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować, w szczególności na podstawie identyfikatora takiego jak imię i nazwisko, numer identyfikacyjny, dane o lokalizacji, identyfikator internetowy lub jeden bądź kilka szczególnych czynników określających fizyczną, fizjologiczną, genetyczną, psychiczną, ekonomiczną, kulturową lub społeczną tożsamość osoby fizycznej”. Przywołany przepis nie wymienia postaci danych w sposób enumeratywny, lecz daje ogólne wskazówki i wytyczne pozwalające na ocenę i uznanie, czy w danej sytuacji konkretna informacja stanowi dane osobowe. Co istotne, dla zakwalifikowania określonych informacji jako danych osobowych nie ma znaczenia, w jaki sposób zostały przedstawione i na jakim nośniku utrwalone. Mogą być to zarówno słowa, liczby, dźwięki czy obrazy, jak i filmy wideo (np. z monitoringu). Tym samym nośnikiem może być wszystko, na czym wspomniane informacje da się utrwalić, tj. papier, twardy dysk, serwer w sieci - chmura.

Wracając do przywołanej definicji danych osobowych - są informacje identyfikujące osobę fizyczną na podstawie takiego identyfikatora jak „jeden bądź kilka szczególnych czynników określających fizyczną, fizjologiczną, genetyczną, psychiczną, ekonomiczną, kulturową lub społeczną tożsamość osoby fizycznej”.

Co należy rozumieć poprzez czynnik fizyczny?

Mogą być to wszelkie cechy fizyczne danej osoby, np. jej wizerunek twarzy, przedstawienie całej postaci, informacje o wzroście, kolorze oczu, czy nawet blizny lub znamiona.

Nie oznacza to oczywiście, że każdy wizerunek danej osoby będzie uznany za dane osobowe, bo oceny należy dokonać indywidualnie dla każdego przypadku, a ponadto, każdorazowo trzeba mieć na względzie treść motywu 26 preambuły RODO, w myśl której „aby stwierdzić, czy dana osoba fizyczna jest możliwa do zidentyfikowania, należy wziąć pod uwagę wszelkie rozsądnie prawdopodobne sposoby (w tym wyodrębnienie wpisów dotyczących tej samej osoby), w stosunku do których istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo, iż zostaną wykorzystane przez administratora lub inną osobę w celu bezpośredniego lub pośredniego zidentyfikowania osoby fizycznej. Aby stwierdzić, czy dany sposób może być z uzasadnionym prawdopodobieństwem wykorzystany do zidentyfikowania danej osoby, należy wziąć pod uwagę wszelkie obiektywne czynniki, takie jak koszt i czas potrzebne do jej zidentyfikowania, oraz uwzględnić technologię dostępną w momencie przetwarzania danych, jak i postęp technologiczny”.

Treść przywołanego motywu ma szczególne znaczenie w kontekście kwalifikacji wizerunku jako informacji stanowiącej dane osobowe, bowiem wizerunek jest jedynym z elementów, który bardzo dobrze identyfikuje tożsamość konkretnej osoby fizycznej, jednakże nie w każdej sytuacji czynniki obiektywne, takie jak koszt, czas, czy użyta technologia będą miarodajne. Inaczej mówiąc, jeśli do określenia tożsamości osoby fizycznej na podstawie jej wizerunku konieczne będzie poświęcenie dużego nakładu czasu, środków, zespołu ludzkiego, a także użycia specjalistycznej i trudnodostępnej dla administratora technologii, informacje te nie będą traktowane jako dane osobowe.

Co więcej, podkreślenia wymaga fakt, że informacje nie zawsze w każdej sytuacji będą postrzegane jako dane osobowe. Dla ich klasyfikacji niezbędne jest uwzględnienie odpowiedniego kontekstu i konkretnej sytuacji. Przykładowo, imię i nazwisko nie zawsze jest daną osobową (np. Jan Kowalski), ale tylko w sytuacji kiedy kontekst pozwala na ich powiązanie z konkretną osobą, np. dzięki zestawieniu z innymi danymi bądź wiedzą administratora. Tak samo nie zawsze wizerunek stanowi daną osobową, ale w związku z innymi informacjami, taki status uzyska.

Omawiając pojęcie wizerunku na gruncie przepisów o ochronie danych osobowych nie można pominąć przepisów przyznających informacjom w postaci wizerunku szczególnej (zwiększonej) ochrony i jednocześnie zaliczających wizerunek do kategorii szczególnych danych osobowych (tzw. danych wrażliwych). Ze względu na istotę i złożoność tego zagadnienia w tym miejscu sygnalizuje się jedynie, że wizerunek w zależności od sposobu identyfikacji (narzędzi wykorzystanych w procesie identyfikacji) z daną osobą fizyczną może być RODO wymieniono w zamkniętym katalogu dane szczególnych kategorii, wśród nich wskazując na dane biometryczne. Do tychże danych biometrycznych zalicza się w pewnych okolicznościach wizerunek. *Ze względu na złożoność zagadnienia, szczegółowe rozważania poczyniono na stronie 36.*

b) wizerunek i jego ochrona na gruncie przepisów Prawa autorskiego

Wizerunek (brak prawnej definicji)

- konkretyzacja obrazu fizycznego zdolna do rozpowszechniania.

[P. Ślęzak, komentarz do art. 81, [w:] P. Ślęzak (red.), Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz, Warszawa 2017, wyd. I.]

- sposób jego prezentacji stwarza możliwość rozpoznania konkretnej osoby

[Wyrok ETPCz z dnia 19.2.2012 r., w sprawie Krone Verlag GmbH przeciwko Austrii, 27306/07.]

Ochrona wizerunku została wyrażona w przepisie art. 81 Prawa autorskiego.,

1. *Rozpowszechnianie wizerunku wymaga zezwolenia osoby na nim przedstawionej. W braku wyraźnego zastrzeżenia zezwolenie nie jest wymagane, jeżeli osoba ta otrzymała umówioną zapłatę za pozowanie.*

2. *Zezwolenia nie wymaga rozpowszechnianie wizerunku:*

1) *osoby powszechnie znanej, jeżeli wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych, w szczególności politycznych, społecznych, zawodowych;*

2) *osoby stanowiącej jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza.*

Jak rozumieć powyższy przepis?

- 1) aby legalnie rozpowszechnić wizerunek osoby, konieczne jest uzyskanie jej **zgody**.

2) **wyjątki od zasady wyrażonej w ppkt 1):**

a) zezwolenia nie trzeba pozyskać, jeśli osoba, której wizerunek dotyczy otrzymała zapłatę za pozowanie. Przykładem może być modelka, która otrzymała zapłatę za sesję zdjęciową. Wyjątek ten nie ma zastosowania, jeśli wyraźnie zastrzeżono (np. w umowie), że zezwolenie jest konieczne.

b) nie trzeba uzyskać zgody na rozpowszechnienie wizerunku osoby znanej, ale tylko jeśli ten wizerunek wykonano w związku z pełnioną przez tę osobę funkcją publiczną, w tym polityczną, społeczną, zawodową. Co ważne, aby korzystać z przytoczonego wyjątku, muszą zaistnieć dwa elementy – osoba jest znana i jednocześnie wizerunek został wykonany w związku z pełnieniem funkcji publicznej, np. w Internecie opublikowano zdjęcie polityka podczas przecinania wstęgi w nowo otwartej bibliotece. Zdjęcie tego samego polityka wykonane na rodzinnym spacerze i następnie umieszczone w gazecie nie będzie już przesłanką wyłączającą, dlatego rozpowszechnienie takiej fotografii spowoduje naruszenie prawa tej osoby.

- c) osoba stanowi jedynie szczegół większej całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza. W tym miejscu wyjaśnienia wymaga fakt, że nie zawsze duża ilość osób na zdjęciu powoduje, że nie trzeba pozyskać zgody. Może się zdarzyć tak, że faktycznie będzie wielu ludzi na zdjęciu, ale jedna z osób będzie przykuwała uwagę, np. wykonywała jakąś pozycję, bez której zdjęcie straciłoby wagę, walor estetyczny, sens, albo osoba ta znajduje się na pierwszym planie tańcząc w centrum tłumu na parkiecie. W takich przypadkach konieczne jest uzyskanie zgody od tychże "charakterystycznych" osób. Przydatny w ocenie może być wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie, w którym stwierdzono, że rozpowszechnienie wizerunku nie wymaga zezwolenia, gdyby wizerunek usunięto, a charakter i przedmiot fotografii nie uległyby zmianie [Wyrok SA w Krakowie z dnia 19 grudnia 2001 r. o sygn. I ACa 957/01].

c) wizerunek jako dobro osobiste

W polskim porządku prawnym dobra osobiste zostały wymienione w art. 23 KC. Jest to przykładowy katalog dóbr, co oznacza, że ochrona cywilnoprawna może rozciągać się także na inne wartości, a przy tym może wystąpić także inna sytuacja – nie każda wymieniona w art. 23 KC wartość zawsze i w każdej sytuacji stanowi dobro osobiste.

Jednym z wymienionych wprost we wspomnianym katalogu dóbr osobistych jest wizerunek. Pojmuje się go jako podobiznę osoby fizycznej, która została w jakiś sposób utrwalona, między innymi w portrecie lub na fotografii [Wyrok SN z dnia 7 października 2009 r. o sygn. III CSK 39/09, Legalis: 288250.].

Przyjmuje się, że ochrona wizerunku jest możliwa, jeśli uwiecznienie (zapis wizualny) człowieka daje możliwość identyfikacji tej osoby. Wskazuje się także, że podobieństwo między utrwalonym wizerunkiem, a osobą powinno być oceniane obiektywnie, z perspektywy osoby trzeciej, nieznającej osoby fizycznej, której dane dotyczą [J. Panowicz-Lipska, Komentarz do art. 23 KC, [w:] M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz do art. 1-352, Warszawa 2018, T. I, s.119-220.]

Fakt, że wizerunek jest dobrem osobistym nie sprawia, że fotograf musi pozyskać dodatkową zgodę, czy spełnić jakieś inne warunki. W związku z tym, że wizerunek jest dobrem osobistym, podlega ochronie, a więc nie wolno go naruszać.

Kiedy może dojść do naruszenia dobra osobistego w postaci wizerunku?

np. gdy fotograf opublikuje zdjęcie osoby będącej w niekomfortowej sytuacji, nieodpowiednim miejscu, czy towarzystwie - wszystko zależy od odczuć danej osoby, której dobra mogły zostać potencjalnie naruszone.

O tym, czy dobra osobiste zostały faktycznie naruszone decyduje najczęściej sąd (jeśli sprawa skończy się procesem sądowym). Oczywiście zanim sprawa znajdzie swój finał w sądzie, warto próbować dojść do porozumienia i zawrzeć np. ugodę.

Podsumowanie

Jak widać, ochrona wizerunku przysługuje osobie uprawnionej na wielu płaszczyznach i co najmniej w kilku reżimach prawnych. Co istotne, by ochrona wizerunku była możliwa, konieczne jest by dana osoba (np. utrwalona na zdjęciu) była obiektywnie rozpoznawalna i możliwa do zidentyfikowania.

Dla każdego fotografa niezwykle ważne jest uświadomienie, że nawet jeśli w danej sytuacji nie trzeba stosować przepisów o ochronie danych osobowych, nadal obowiązują inne przepisy, na podstawie których konieczne jest uzyskanie zgody - np. na gruncie Prawa autorskiego (art. 81)!

10. Wizerunek jako dane biometryczne

Dane biometryczne należą do ogólnej grupy szczególnych kategorii danych osobowych (tzw. danych wrażliwych), które z uwagi na swoją specyfikę i charakter wymagają szczególnego traktowania, w tym przede wszystkim wzmożonej ochrony - przetwarzanie jest możliwe tylko po spełnieniu szczególnych warunków wskazanych w RODO.

Jakie to dane?

- między innymi: dane ujawniające pochodzenie rasowe, przekonania religijne czy polityczne, a także genetyczne i dane biometryczne oraz dane dotyczące seksualności i orientacji seksualnej [art. 9 RODO].
- dane wynikające ze specjalnego przetwarzania technicznego, które dotyczą cech fizycznych, fizjologicznych lub behawioralnych osoby fizycznej, a przy tym umożliwiają lub potwierdzają identyfikację osoby, której dane dotyczą, np. wizerunek jej twarzy lub dane daktyloskopijne [art. 4 pkt 14 RODO].

Jak rozumieć "cechy fizjologiczne i fizyczne"?

Zalicza się do nich między innymi barwę głosu, linie papilarne, owal (geometria) twarzy, a nawet wygląd tęczówki oka.

Czy to oznacza, że utrwalenie twarzy na fotografii jest zawsze daną biometryczną?

NIE!

Informacje te same w sobie nie są jeszcze danymi biometrycznymi, bo aby możliwa była taka kwalifikacja, muszą być przetwarzane specjalnymi metodami technicznymi.

- przez metody techniczne rozumie się technikę umożliwiającą automatyczną identyfikację osoby fizycznej na podstawie zebranych i przetworzonych informacji (tzw. wzorzec biometryczny - tworzony w oparciu o cechy pobrane z danych biometrycznych, np. wymiary twarzy z fotografii lub zapisu kamery) w zestawieniu oraz porównaniu z istniejącym czy będącym w bazie wzorcem.

Powyższe potwierdza także motyw 51 RODO:

- przetwarzanie fotografii nie zawsze oznacza przetwarzanie szczególnych kategorii danych osobowych, ponieważ klasyfikuje się je w charakterze danych biometrycznych tylko gdy „są przetwarzane specjalnymi metodami technicznymi, umożliwiającymi jednoznaczną identyfikację osoby fizycznej lub potwierdzenie jej tożsamości”.

W związku z tym, nawet jeśli osoba jest jednoznacznie zidentyfikowana na podstawie jej wizerunku, bo np. oceniający ją dobrze zna, dane te nie muszą być danymi biometrycznymi – zdecydowanie o tym zastosowana technologia.

Przykład zastosowania biometrii:

- bankowy system rozpoznawania twarzy w celu autoryzacji użytkownika.

Klient logując się do swojego konta przedstawia w kamerze swoją twarz, zaś system wykorzystując wbudowane algorytmy porównuje cechy twarzy z wcześniej zeskanowanym wzorcem. Oczywiście w całym procesie wykorzystywane są jeszcze inne elementy, takie jak np. skanowanie twarzy za pomocą podczerwieni celem weryfikacji, czy przedstawiona twarz nie jest tylko fałszywym odbiciem, ale wizerunkiem żywej osoby. Niemniej jednak dla samego zakwalifikowania przetwarzania wizerunku jako danych biometrycznych wystarczy wyżej opisana metoda. Gdyby logowanie polegało na sfotografowaniu twarzy i następnie weryfikacji podobizny przez pracownika z wzorcem znajdującym się w bazie, wizerunek nie miałby w takim przypadku cech danych biometrycznych.

Uwaga! Biometrię stosują też różne portale internetowe, na przykład Platforma X (wcześniej pod nazwą: Twitter). Należy pamiętać o tym, kiedy udostępniane są fotografie klientów na przykład na profilach fotografów, ponieważ w momencie ich zamieszczenia na portalu tego rodzaju, wizerunek zaczyna być przetwarzany metodami technicznymi, które sprawiają, że staje się on daną szczególnej kategorii.

W przypadku gdy planujemy przekazać fotografie zawierające wizerunek osób portalom, które przetwarzają dane metodami biometrycznymi, **należy uzyskać zgodę uwidocznionych osób na przetwarzanie ich danych szczególnej kategorii**. Zgoda ta musi być wyraźna, a osoba, która jej udziela musi być świadoma celów, w jakich dane będą przetwarzane.

11. Wykorzystywanie fotografii dla celów promocji własnej fotografa

Fotografowie powszechnie korzystają z wykonanych przez siebie zdjęć również do celów promocji własnej twórczości czy przedstawienia potencjalnym klientom swojego dorobku i stylu. Bardzo często powstają całe galerie zdjęć, blogi, przykłady reportaży ślubnych czy kilka zdjęć z wybranej sesji. Fotograf, chcąc publikować zdjęcia w ten sposób, powinien zadbać o legalne wykorzystanie wizerunku osób uwidocznionych na fotografiach. Każda sytuacja przetwarzania danych w tym celu, będzie zależała od wielu czynników. Poniżej omówiono najpowszechniejsze z nich wraz ze wskazówkami w jaki sposób postępować, by nie naruszyć RODO ani innych uprawnień osoby uwidocznionej na fotografii.

W szczególności warto tutaj pamiętać o tym, że publikowanie (tj. rozpowszechnianie) wizerunku innej osoby podlega nie tylko regulacjom RODO, ale także Prawa autorskiego i Kodeksu cywilnego *[więcej o wizerunku w na stronie 31]*.

Spostrzeżenia ogólne:

1. W pierwszej kolejności należy sprawdzić czy przetwarzanie wizerunku danej osoby w celach opisanych w niniejszym rozdziale nie podlega wyłączeniom określonym na stronie 33. Jeżeli nie zachodzą wyłączenia – należy postępować zgodnie z instrukcjami opisanymi w punktach poniżej.
2. O ile nie zachodzą wyłączenia określone w Prawie autorskim należy uzyskać zgodę osoby uwidocznionej na fotografii do rozpowszechniania jej wizerunku w celach opisanych w tym rozdziale.
3. Wszystkie zgody powinny być dobrowolne, niezależne od przetwarzania danych na przykład do celu wykonania umowy. Więcej informacji znajduje się w na stronie 20.

WAŻNE: Do zgód określonych w tym rozdziale stosuje się wymogi dotyczące pozyskiwania zgody jako podstawy prawnej przetwarzania, opisane szczegółowo na stronie 20.

Należy zawsze pamiętać, by zapewnić podstawę przetwarzania (w opisywanych w tym rozdziale działaniach będą to na ogół zgody) oraz spełnić obowiązek informacyjny.

Strona internetowa lub blog fotografa

By legalnie wykorzystać wizerunek należy:

- pozyskać zgodę osoby fotografowanej na przetwarzanie wizerunku (RODO)
- pozyskać zgodę osoby fotografowanej na rozpowszechnianie wizerunku (Prawo autorskie)
- spełnić wobec niej obowiązek informacyjny wskazujący na sposób wykorzystania fotografii

Fotograf, by móc wykorzystać zdjęcia do celów własnej promocji, poprzez ich publikację na swojej ogólnodostępnej stronie internetowej lub blogu, powinien pozyskać od osób, których dane dotyczą odrębną zgodę obejmującą wyżej wskazany cel. Cel ten należy precyzyjnie określić, należy również określić czas, przez który fotograf chce korzystać ze zdjęć w ten sposób. Osoba wyrażająca zgodę powinna mieć świadomość, że zdjęcia będą ogólnodostępne w Internecie.

Nie ma problemu, jeśli zamieszczane w Internecie fotografie przedstawiają osoby, z którymi fotograf zawarł umowę, ponieważ w jej treści oprócz głównego celu przetwarzania danych, można także wskazać inny cel, np. umieszczenie fotografii w Internecie.

Portale społecznościowe – Instagram, facebook.com, platforma X

By legalnie wykorzystać wizerunek należy:

- pozyskać zgodę osoby fotografowanej na przetwarzanie wizerunku (RODO)
- pozyskać zgodę na przetwarzanie wizerunku jako danych biometrycznych (RODO) (ten punkt nie dotyczy portali takich jak Instagram oraz Facebook, dotyczy jednak platformy X)
- pozyskać zgodę osoby fotografowanej na rozpowszechnianie wizerunku (Prawo autorskie)
- pozyskać zgodę na przekazanie danych danemu portalowi
- spełnić wobec niej obowiązek informacyjny wskazujący na sposób wykorzystania fotografii

Wskazać należy, że zgodnie z funkcjonalnościami platformy X oraz informacjami zawartymi w jej polityce prywatności, X korzysta z technologii rozpoznawania twarzy. Zdjęcia zamieszczane na w/w portalu mają być analizowane na potrzeby ochrony i zabezpieczenia ww. platformy oraz identyfikacji jej użytkowników. .

W momencie przekazywania platformie X fotografii zawierających wizerunek osób, portal rozpoczyna przetwarzanie ich takimi metodami technicznymi, że stają się danymi biometrycznymi.

Dlatego też należy uzyskać zgodę osoby, która jest uwidoczniona na zdjęciach na przetwarzanie jej wizerunku w celach marketingu własnego fotografa przy wykorzystaniu platformy X. Dodatkowo należy uzyskać bezpośrednią, wyraźną i świadomą zgodę na to, by wizerunek był przetwarzany jako dane biometryczne.

Uwagi dotyczące platformy X nie znajdują zastosowanie do portalu Facebook oraz Instagram. Udostępniając na nich zdjęcia swoich klientów należy jednak zachować ostrożność. Portale te mogą bowiem zmieniać swoją politykę prywatności i podejmować decyzje o gromadzeniu dodatkowych danych, a w tym danych biometrycznych. Szczególną uwagę należy natomiast zachować przy rozpowszechnianiu wizerunku klientów za pomocą portalu TikTok. Właściele tego portalu oświadczają, że nie przetwarzają danych biometrycznych w celach identyfikacji. Niemniej jednak gromadzą informacje o istnieniu lub lokalizacji na obrazie twarzy lub innych części ciała. .

Portale branżowe

By legalnie wykorzystać wizerunek należy:

- pozyskać zgodę osoby fotografowanej na przetwarzanie wizerunku (RODO)
- pozyskać zgodę osoby fotografowanej na rozpowszechnianie wizerunku (Prawo autorskie)
- pozyskać zgodę na przekazanie fotografii danemu portalowi
- spełnić wobec niej obowiązek informacyjny wskazujący na sposób wykorzystania fotografii

Często fotografowie branżowi, a zwłaszcza dotyczy to branży ślubnej, współpracują z portalami prezentującymi potencjalnym klientom twórczość i dorobek fotografów. Często

publikacje czy artykuły na tego typu portalach opisują styl i działalność fotografa, prezentują jego sylwetkę i sposób pracy, a także prezentują przykładowe fotografie z portfolio fotografa.

W opisywanym przypadku należy uzyskać od osoby uwidocznionej na zdjęciu zgodę na przetwarzanie jej danych w celu publikacji na portalu branżowym, a także rozpowszechnianie wizerunku w tym zakresie. Dodatkowo należy uzyskać zgodę osoby na przekazanie fotografii danemu portalowi.

Portfolio własne

Każdy twórca, w tym fotograf, ma prawo do tworzenia swojego własnego portfolio, to znaczy gromadzenia wykonywanych przez siebie utworów. Wynika to z osobistych praw autorskich i związane jest z uprawnieniem do możliwości archiwizowania swojego dorobku artystycznego. Dlatego też należy uznać, że fotograf jest uprawniony do bezterminowego przetwarzania wizerunku uwidocznionego na fotografiach do celów związanych z tworzeniem portfolio na potrzeby własne, bez konieczności uzyskiwania dodatkowej zgody osoby, której dane dotyczą.

Zdjęcia sprzed wejścia w życie RODO

Odnosząc się do problemu legalności umieszczania fotografii na stronie internetowej, czy profilach portali społecznościowych, na uwagę zasługuje też kwestia starych zdjęć, rozpowszechnionych jeszcze przed wejściem w życie RODO. Przede wszystkim trzeba pamiętać, że RODO nie było rewolucją – wizerunek stanowił dane osobowe i podlegał ochronie także na gruncie wcześniej obowiązujących przepisów, a także Prawa autorskiego. Zgodnie z zasadą prawną - RODO nie może działać wstecz, dlatego też nie ma zastosowania do danych osobowych, których przetwarzanie rozpoczęło się przed jego wejściem w życie. Pomijając kwestię, że w kontekście legalnego przetwarzania wizerunku niewiele się zmieniło, to trzeba podkreślić, że jeśli administrator nadal chce przetwarzać dane, np. fotograf na swoim banerze lub w portfolio ma zdjęcie modelki lub pary młodej, powinien sprawdzić, czy zgoda pozyskana wcześniej spełnia warunki zgody wymaganej przepisami RODO. Jeśli tak, fotograf nie musi pozyskiwać nowej zgody na dalsze przetwarzanie danych, jednakże gdyby takiej zgody w ogóle nie posiadał, albo byłaby ona niezgodna z celami, dla jakich fotograf przetwarza dane, powinien zwrócić się do tych osób z prośbą o wyrażenie stosownej zgody.

Reasumując, jeżeli fotograf posiada zgody na przetwarzanie danych i rozpowszechnianie wizerunku, które spełniają wymogi RODO oraz Prawa autorskiego – może nadal publikować zdjęcia bez naruszania praw osób na nich uwidocznionych. O zasadach pozyskiwania zgód można przeczytać na stronie 20.

Zniżki i bonusy w zamian za zgody

Rozważenia wymaga kwestia dopuszczalności oferowania zniżek w zamian za możliwość umieszczania fotografii na stronie internetowej, portalach społecznościowych, czy portfolio fotografa. Wydaje się, że udzielanie rabatów za wyrażenie zgody kłóci się z zasadą dobrowolności zgody. Ponadto, nieuzasadnione jest, dlaczego jedni klienci muszą płacić

wysoką cenę, a inni z samego faktu wyrażenia zgody płacą mniej, w tym wypadku nieudzielenie zgody stanowi swego rodzaju presję na osobie, której dane dotyczą i powoduje u niej z tego tytułu gorsze warunki współpracy. Wskazać należy, że oferowanie promocji czy upustów cenowych stanowi wpłynięcie na decyzję osoby, której dane dotyczą i w takiej sytuacji zgoda nie jest wyrażana w sposób dobrowolny.

Reasumując: zbieranie zgód w zamian za zniżki i bonusy jest niezgodne z RODO.

12. Uprawnienia osób, których dane dotyczą i ich realizacja przez administratora

Fotograf jako administrator danych osobowych swoich klientów oraz osób, których wizerunek przetwarza, powinien spełnić szereg obowiązków wobec nich. Oprócz niezbędnych czynności, które trzeba podjąć z chwilą rozpoczęcia przetwarzania danych, należy pamiętać, jakie prawa i obowiązki mają osoby, których dane dotyczą.

RODO kładzie duży nacisk na to, aby osoby, których dane są przetwarzane, miały szeroki dostęp do informacji odnośnie do przetwarzanych danych oraz działań podejmowanych przez administratora ich danych. Zgodnie z RODO, mogą też mieć większą kontrolę nad tym, co dzieje się z ich danymi.

Każde uprawnienie osoby, której dane dotyczą stanowi jednocześnie obowiązek administratora danych. Jednym z obowiązków administratorów jest umożliwienie tym osobom realizacji praw wynikających z RODO.

Jakie są prawa osób, których dane dotyczą, zgodnie z RODO?

Pierwszym z uprawnień jest prawo do informacji i przejrzystej komunikacji. Tak jak wskazano w poprzednich rozdziałach, komunikacja z osobą, której dane dotyczą, powinna być dla niej zrozumiała, przejrzysta i przekazywana jak najprostszym językiem. Zgodnie z art. 12 ust. 1 RODO wszelka komunikacja i udzielanie informacji osobom powinno odbywać się *„w zwięzłej, przejrzystej, zrozumiałej i łatwo dostępnej formie, jasnym i prostym językiem”*. Dzięki temu osoba ta ma mieć faktyczną świadomość tego, co dzieje się z jej danymi, bez konieczności zapoznawania się z prawniczą czy techniczną terminologią.

Każda osoba, której dane przetwarzamy ma prawo otrzymać od administratora informacje o tym jak przetwarzane są jej dane. Ma prawo żądania:

1. Dostępu do treści danych osobowych,
2. Sprostowania danych osobowych jej dotyczących,
3. Usunięcia danych osobowych jej dotyczących (tzw. „prawo do bycia zapomnianym”),
4. Ograniczenia przetwarzania danych osobowych,
5. Przenoszenia danych,
6. Wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych osobowych,
7. Niepodlegania zautomatyzowanemu przetwarzaniu danych osobowych.

Poniżej opisane zostały wszystkie powyższe żądania i uprawnienia, z uwzględnieniem specyfiki branży fotograficznej.

W stosowaniu RODO w zakresie związanym z uprawnieniami osób, których dane dotyczą, ważne jest nie tylko poszanowanie tych praw, ale również działanie zgodne ze stosowną procedurą. Opis procedur oraz uproszczony schemat postępowania w przypadku obsługi żądań osób, których dane dotyczą znajduje się na końcu tego rozdziału.

Omówienie uprawnień osób, których dane dotyczą

Prawo dostępu do treści danych osobowych (art. 15 RODO)

Oznacza to, że fotograf jest zobowiązany do przekazania osobie jakie dane na jej temat przetwarza. W praktyce najczęściej polega to na dostarczeniu osobie kopii danych - np. w formie pliku lub wiadomości e-mail. Kopia ta powinna zostać wydana bezpłatnie za pierwszym żądaniem, a przy kolejnych prośbach może zostać nałożona na wnioskującego rozsądna opłata, wynikająca np. z kosztów wykonania takiej kopii.

W prawie dostępu mieści się ponadto udzielenie osobie (na jej żądanie) następujących informacji o:

- celach przetwarzania;
- kategoriach danych osobowych;
- informacjach o odbiorcach lub kategoriach odbiorców, którym dane osobowe zostały lub zostaną ujawnione, w szczególności o odbiorcach w państwach trzecich lub organizacjach międzynarodowych;
- w miarę możliwości planowanym okresie przechowywania danych osobowych, a gdy nie jest to możliwe, kryteriach ustalania tego okresu;
- prawie do żądania od administratora sprostowania, usunięcia lub ograniczenia przetwarzania danych osobowych dotyczącego osoby, której dane dotyczą, oraz do wniesienia sprzeciwu wobec takiego przetwarzania;
- prawie wniesienia skargi do organu nadzorczego (PUODO);
- jeżeli dane osobowe nie zostały zebrane od osoby, której dane dotyczą - wszelkie dostępne informacje o ich źródle;
- zautomatyzowanym podejmowaniu decyzji, w tym o profilowaniu oraz – przynajmniej w tych przypadkach – istotne informacje o zasadach ich podejmowania, a także o znaczeniu i przewidywanych konsekwencjach takiego przetwarzania dla osoby, której dane dotyczą.

Jeżeli dane osobowe są przekazywane do państwa trzeciego lub organizacji międzynarodowej, osoba, której dane dotyczą, ma prawo zostać poinformowana o odpowiednich zabezpieczeniach, związanych z przekazaniem.

Wszystkie powyższe rodzaje informacji zostały omówione szczegółowo na stronie 27.

Należy bezwzględnie pamiętać, że zawsze przed udostępnieniem osobie jakiegokolwiek informacji o przetwarzaniu przez administratora jej danych, powinno się zweryfikować tożsamość tej osoby.

Na uwagę zasługuje także wyjaśnienie w jaki sposób traktować prawo do uzyskania kopii swoich danych w przypadku, kiedy dane (wizerunek) zostały utrwalone na fotografii. Wydanie kopii danych wiązałoby się przecież z przekazaniem osobom, których dane dotyczą gotowych zdjęć, za które klienci nie musieliby płacić. Fotograf może się jednak uwolnić od takiego obowiązku i odmówić spełnienia żądań, jeśli wydanie kopii jest nieuzasadnione lub nadmierne. Fotograf jednak powinien swoją decyzję dobrze uzasadnić, powołując się na próbę obejścia warunków świadczenia przez niego usług.

Prawo do sprostowania danych osobowych (art. 16 RODO)

Administrator powinien przetwarzać tylko takie dane, które są zgodne z prawdą, kompletnie i aktualne. W związku z tym, w przypadku przekazania przez daną osobę, że dane uległy zmianie - należy uwzględnić te zmiany w przetwarzanych danych.

Prawo usunięcia danych osobowych, tzw. „prawo do bycia zapomnianym” (art. 17 RODO)

Uprawnienie do usunięcia danych osobowych ze zbiorów przetwarzanych przez administratora jest jednym z najważniejszych uprawnień każdej osoby. Należy jednak pamiętać, że uprawnienie to nie jest bezwzględne i nie w każdym przypadku administrator jest zobowiązany do usunięcia danych (wszystkich lub niektórych). Proces usuwania powinien być przeprowadzony bez zbędnej zwłoki.

Administrator jest zobowiązany do usunięcia danych, jeżeli zajdzie jedna z następujących okoliczności:

1. Dane osobowe nie są już niezbędne do celów, w których zostały zebrane lub w inny sposób przetwarzane.

Oznacza to, że jeżeli zebrano dane do realizacji konkretnego celu i ten cel został osiągnięty lub w inny sposób przestał być aktualny, osoba może żądać usunięcia danych. Na przykład, jeżeli osoba podała dane administratorowi podczas korzystania z formularza kontaktowego - dane osobowe powinny zostać usunięte po zakończeniu konwersacji w sprawie zapytania.

2. Osoba, której dane dotyczą, cofnęła zgodę, na której opiera się przetwarzanie jej danych osobowych i nie ma innej podstawy prawnej przetwarzania.

Jeżeli administrator danych osobowych przetwarza dane na podstawie zgody osoby, której dane dotyczą, może to robić tak długo, dopóki osoba ta nie wycofa zgody. Jeżeli pomimo wycofania zgody nadal pozostaje inna podstawa prawna, np. zobowiązania podatkowe, konieczność obrony własnych praw administratora - administrator nie jest zobowiązany do usunięcia danych. Takim przykładem może być cofnięcie zgody na wykorzystywanie wizerunku do celów marketingowych fotografa wraz ze skierowaniem wobec niego roszczeń dotyczących naruszenia dóbr osobistych. W takim przypadku fotograf jest uprawniony do dalszego przetwarzania danych tej osoby w celu obrony swoich praw.

Dopiero w momencie wycofania zgody oraz braku innych podstaw przetwarzania fotograf zobowiązany jest do niezwłocznego usunięcia danych.

Co w przypadku gdy fotograf opublikował zdjęcia w celach marketingowych na swoim blogu i taka zgoda została cofnięta?

Fotograf powinien usunąć wszystkie zdjęcia publikowane w celach marketingowych na podstawie takiej zgody. Przetwarzanie danych w tym celu było więc legalne do dnia

wycofania zgody, natomiast po jej wycofaniu administrator zobowiązany jest do usunięcia wszystkich zdjęć opublikowanych na jej podstawie.

3. Osoba, której dane dotyczą, wnosi sprzeciw wobec przetwarzania.

Sprzeciw osoby, której dane dotyczą został opisany poniżej, na stronie 47.

4. Dane osobowe były przetwarzane niezgodnie z prawem.

Jest to sytuacja dość oczywista. Jeżeli na przykład dane zostały zebrane niezgodnie z prawem, nie istnieje podstawa prawna ich przetwarzania - osoba, której dane dotyczą może zażądać ich usunięcia.

5. Dane osobowe muszą zostać usunięte w celu wywiązania się z obowiązku prawnego przewidzianego w prawie Unii lub prawie państwa członkowskiego.

Oznacza to, że administrator zobowiązany jest do usunięcia danych, jeżeli istnieje przepis prawa unijnego lub krajowego, który nakazuje takie usunięcie.

Prawo do bycia zapomnianym, o co w nim chodzi?

Prawo do bycia zapomnianym zachodzi w sytuacji, w której administrator upublicznił dane osobowe, a zgodnie z opisywanym uprawnieniem danej osoby, ma obowiązek usunąć te dane. Wtedy administrator podejmuje rozsądne działania, by poinformować administratorów przetwarzających te dane osobowe, że osoba, której dane dotyczą, żąda, by administratorzy ci usunęli wszelkie łącza do tych danych, kopie tych danych osobowych lub ich replikacje. Przy podejmowaniu tych działań zawsze należy wziąć pod uwagę dostępną technologię i koszt realizacji tego uprawnienia. Będzie to miało miejsce w sytuacji, kiedy np. zdjęcia publikowane przez fotografa zostały pobrane do serwisu Google Images czy zostały udostępnione przez innych użytkowników w ramach portalu Facebook. W takich przypadkach fotograf powinien skierować się do podmiotów zarządzających takimi portalami z informacją o żądaniu usunięcia zdjęć.

ALE UWAGA! Uprawnienie do żądania usunięcia danych osobowych lub realizacja prawa do bycia zapomnianym nie musi być uwzględnione w zakresie w jakim przetwarzanie jest niezbędne do:

- korzystania z prawa do wolności wypowiedzi i informacji;
- wywiązania się z prawnego obowiązku wymagającego przetwarzania tych danych;
- ustalenia, dochodzenia lub obrony roszczeń.

Prawo do ograniczenia przetwarzania danych osobowych (art. 18 RODO)

Rozporządzenie przewiduje możliwość wniesienia przez osobę, której dane dotyczą, o ograniczenie przetwarzania danych. Osoba, której dane dotyczą, może z tego uprawnienia skorzystać w następujących przypadkach:

- jeżeli osoba kwestionuje prawidłowość danych (tj. zgromadzone dane nie są prawidłowe), ograniczenie przetwarzania danych powinno mieć miejsce aż do zweryfikowania ich prawidłowości i poprawienia,
- kiedy przetwarzanie danych jest niezgodne z prawem, ale osoba, której dane dotyczą sprzeciwia się ich usunięcia, żądając za to ograniczenia ich przetwarzania,
- administrator nie potrzebuje już danych osobowych do celów przetwarzania, ale są one potrzebne osobie, której dane dotyczą, do ustalenia, dochodzenia lub obrony roszczeń,
- kiedy osoba, której dane dotyczą wniosła sprzeciw wobec przetwarzania danych (więcej o sprzeciwie można przeczytać na stronie 47), przetwarzanie danych powinno zostać ograniczone do momentu ustalenia czy sprzeciw ten jest zasadny.

Jeżeli przetwarzanie zostało ograniczone dane można przechowywać. Poza przechowywaniem, dane osobowe można przetwarzać na następujących zasadach:

- każdy rodzaj przetwarzania, może być dokonywany za zgodą osoby, której dane dotyczą,
- dane mogą być przetwarzane do celu ustalenia, dochodzenia lub obrony roszczeń, lub w celu ochrony praw innego podmiotu
- dane mogą być przetwarzane z uwagi na ważne względy interesu publicznego

Obowiązek powiadomienia o sprostowaniu lub usunięciu danych osobowych lub o ograniczeniu przetwarzania (art. 19 RODO)

Administrator informuje o sprostowaniu lub usunięciu danych osobowych lub ograniczeniu przetwarzania, których dokonał zgodnie z art. 16, art. 17 ust. 1 i art. 18, każdego odbiorcę, któremu ujawniono dane osobowe (czyli wszystkie podmioty, którym dane przekazał). Jest z tego obowiązku zwolniony, jeżeli okaże się to niemożliwe lub będzie wymagać niewspółmiernie dużego wysiłku - organizacyjnego lub finansowego. Administrator informuje osobę, której dane dotyczą, o tych odbiorcach, jeżeli osoba, której dane dotyczą, tego zażąda.

Prawo do przenoszenia danych (art. 20 RODO)

Osoba, której dane dotyczą ma prawo do ich przenoszenia pomiędzy różnymi podmiotami (administratorami). W przypadku gdy osoba złoży takie żądanie, administrator ma obowiązek przekazać jej komplet zgromadzonych danych w formie, która będzie możliwa do odczytania. Uprawnienie te przysługuje, jeżeli dane są przetwarzane na podstawie zgody lub gdy przetwarzanie jest niezbędne do wykonania umowy. Dzięki obowiązkowi przekazania danych w formie możliwej do odczytu, osoba, której dane dotyczą może później przekazać te informacje innemu administratorowi. Ponadto, osoba taka ma prawo żądania, by dane osobowe zostały przesłane przez administratora bezpośrednio innemu administratorowi, o ile jest to technicznie możliwe.

Prawo, o którym mowa w tym punkcie, nie może niekorzystnie wpływać na prawa i wolności innych. Jeżeli określony zestaw danych osobowych odnosi się do więcej niż jednej osoby, której dane dotyczą, prawo do otrzymania danych osobowych nie powinno powodować uszczerbku dla praw i wolności innych osób, których dane dotyczą na podstawie RODO.

Prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych osobowych (art. 21 RODO)

RODO przewiduje dwie sytuacje dotyczące fotografów, w których osoba może wnieść sprzeciw wobec przetwarzania danych osobowych.

1.

Pierwsza z nich dotyczy sytuacji, w której podstawą przetwarzania jest niezbędność przetwarzania danych do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora (informacje o podstawach przetwarzania opisane zostały na stronie 20) lub profilowania w oparciu o tą samą podstawę. W tym przypadku osoba, której dane dotyczą, ma prawo w dowolnym momencie wnieść sprzeciw – z przyczyn związanych z jej szczególną sytuacją.

Po złożeniu sprzeciwu administratorowi nie wolno już przetwarzać tych danych osobowych, chyba że wskaże on, że:

- istnieją ważne prawnie uzasadnione podstawy do dalszego przetwarzania tych danych, nadrzędnych wobec interesów, praw i wolności osoby, której dane dotyczą;
- istnieją podstawy do ustalenia, dochodzenia lub obrony roszczeń, czyli mówiąc prosto: dane są potrzebne administratorowi do obrony swoich praw.

2.

W drugiej z sytuacji, osoba może w dowolnym momencie wnieść sprzeciw jeżeli dane osobowe są przetwarzane na potrzeby marketingu bezpośredniego. Uprawnienie do złożenia sprzeciwu w tym trybie będzie dotyczyło przetwarzania danych wyłącznie w zakresie związanym z marketingiem bezpośrednim i jest uprawnieniem “mocniejszym” niż opisane w pierwszym wariancie. Jeżeli osobałoży sprzeciw w tym zakresie, administrator nadal jest uprawniony do przetwarzania danych w pozostałych, uzasadnionych prawnie zakresach.

Prawo do niepodlegania decyzjom opartym na zautomatyzowanym przetwarzaniu (art. 22 RODO)

Osoba, której dane dotyczą, ma prawo do tego, by nie podlegać decyzji, która opiera się **wyłącznie** na zautomatyzowanym przetwarzaniu, w tym profilowaniu, i wywołuje wobec tej osoby skutki prawne lub w podobny sposób istotnie na nią wpływa.

Od zasady tej istnieje kilka wyjątków, a więc uprawnienie to nie ma zastosowania, jeżeli decyzja:

- a) jest niezbędna do zawarcia lub wykonania umowy między osobą, której dane dotyczą, a administratorem,

- b) jest dozwolona prawem i które przewiduje właściwe środki ochrony praw, wolności i prawnie uzasadnionych interesów tej osoby,
- c) opiera się na wyraźnej zgodzie osoby, której dane dotyczą.

Ale, należy pamiętać, że w przypadku gdy decyzje zautomatyzowane opierają się na szczególnych kategoriach danych, żaden z w/w wyjątków nie będzie miał zastosowania (z wyjątkami nie dotyczącymi praktyki fotografa).

Oprócz tego, należy pamiętać, że w przypadkach a) i c) administrator zobowiązany jest do wdrożenia właściwych środków ochrony praw, wolności i prawnie uzasadnionych interesów tej osoby. Administrator powinien co najmniej zadbać o realizację prawa do uzyskania interwencji ludzkiej ze strony administratora, do wyrażenia własnego stanowiska i do zakwestionowania tej decyzji.

Omówienie sposobu postępowania w przypadku obsługi żądań osób, których dane dotyczą

Artykuł 12 RODO reguluje tryb realizacji przez administratora żądań osób, których dane dotyczą.

W pierwszej kolejności należy wiedzieć, że administrator ma obowiązek udzielić odpowiedzi **bez zbędnej zwłoki, a w każdym razie w terminie miesiąca** od otrzymania żądania. To znaczy, że administrator powinien udzielić odpowiedzi jak najszybciej, najdłużej w ciągu miesiąca.

Miesięczny termin rozpoczyna się w momencie otrzymania żądania - a więc z chwilą, kiedy administrator otrzyma żądanie. Oczywiście w niektórych przypadkach żądanie w pierwszym kontakcie osoby z administratorem może być tak nieprecyzyjne, że fotograf nie będzie w stanie udzielić na nie merytorycznej odpowiedzi. W takich przypadkach można uznać, że termin ten rozpocznie się w chwili sprecyzowania żądania osoby.

W uzasadnionych przypadkach, tj. w razie potrzeby termin ten można przedłużyć o kolejne dwa miesiące z uwagi na skomplikowany charakter żądania lub liczbę żądań. Należy jednak pamiętać, że wydłużenie terminu może mieć miejsce wyłącznie w tych dwóch przypadkach, nie można go rozszerzać na żadną inną sytuację.

To co ważne, w terminie miesiąca, osoba, która składa żądanie powinna otrzymać ostateczną, merytoryczną odpowiedź, wskazującą na sposób załatwienia jej żądania. Nie może to być wyłącznie informacja, że sprawę przyjęto do rozpatrzenia lub przekazano osobie, która ma się nad nią pochylić.

W przypadku otrzymania żądania od osoby, której dane dotyczą, można przekazać odpowiedź w jeden z następujących sposobów:

- **ustnie** - na przykład podczas rozmowy telefonicznej. Należy jednak pamiętać, że jest to forma, która powinna być stosowana tylko w wyjątkowych przypadkach. Można z niej skorzystać tylko wtedy, kiedy osoba tego zażąda i pod warunkiem, że

administrator innymi sposobami zweryfikuje jej tożsamość (co w praktyce może okazać się bardzo trudne). Dlatego też forma ta powinna być ostatecznością,

- **w formie pisemnej** - warto wtedy zadbać o zachowanie potwierdzenia odbioru pisma. Pismo może zostać wręczone lub wysłane pocztą lub kurierem,
- **drogą elektroniczną** - przepisy RODO wskazują, że jeśli osoba złożyła wniosek drogą elektroniczną, to również odpowiedź administratora, w miarę możliwości, powinna odbywać się w tej formie.

SCHEMAT OBSŁUGI ŻĄDAŃ OSÓB, KTÓRYCH DANE DOTYCZĄ

W przypadku zgłoszenia żądania przez osobę, której dane dotyczą, administrator może obsłużyć ww. żądanie według następującego schematu postępowania:

Krok 1 – potwierdzenie tożsamości wnioskodawcy

1. Administrator potwierdza tożsamość osoby zgłaszającej żądanie innymi sposobami niż ustnie, np. elektronicznie lub poprzez weryfikację dokumentu.
2. W przypadku niemożności potwierdzenia tożsamości wnioskodawcy – administrator informuje tę osobę niezwłocznie, najpóźniej w ciągu miesiąca od wpłynięcia żądania, w sposób umotywowany o braku możliwości jego spełnienia.

Krok 2 – ustalenie opłaty

1. Spełnienie żądań jest wolne od opłat.
2. Jeśli żądania są ewidentnie nieuzasadnione lub nadmierne, można pobrać opłatę zgodnie z ustalonym u administratora cennikiem lub odmówić podjęcia działań.
3. Odmowę podjęcia działań i spełnienia żądania należy uzasadnić. Wraz z odmową podaje się również informację o prawie do złożenia skargi do organu nadzorczego oraz skorzystania ze środków ochrony prawnej przed sądem.

Krok 3 – weryfikacja przetwarzania danych wnioskodawcy

1. W przypadku niezidentyfikowania przetwarzania danych wnioskodawcy administrator informuje osobę niezwłocznie, najpóźniej do miesiąca, że administrator nie przetwarza jej danych osobowych.
2. Jeśli administrator przetwarza dane wnioskodawcy, przechodzi do realizacji następnego kroku.

Krok 4 - merytoryczna analiza żądania

1. Administrator analizuje żądanie wnioskodawcy pod kątem jego zasadności i precyzji.
2. Jeśli żądanie jest nieprecyzyjne, administrator może poprosić wnioskodawcę o jego uściślenie.

Krok 5 – rozpoznanie żądania wnioskodawcy

1. Administrator realizuje bez zbędnej zwłoki – najpóźniej w terminie miesiąca - żądanie zgodnie z wnioskiem osoby, której dane dotyczą.

2. Jeśli spełnienie żądania przedłuży się, administrator informuje wnioskodawcę o przedłużeniu terminu oraz podaje przyczyny opóźnienia, a także planowany termin udzielenia odpowiedzi.
3. Powodem przedłużenia terminu o kolejne dwa miesiące może być wyłącznie skomplikowany charakter żądania lub liczba żądań, która wpłynęła do administratora.

Krok 6 – udzielenie merytorycznej odpowiedzi

Po przejściu całej procedury nadchodzi czas na merytoryczną odpowiedź osoby, która wystąpiła z żądaniem. Odpowiedź przekazujemy jednej z form opisanych powyżej. Warto pamiętać o tym, by zachować dowód jej udzielenia.

13) Wykonywanie zdjęć w ramach działalności kościołów lub innych związków wyznaniowych

Niniejszy punkt oraz poszczególne odniesienia w rozdziale drugim dotyczące ochrony danych osobowych w kościołach lub innych związkach wyznaniowych powstały przy współpracy z Kościelnym Inspektorem Ochrony Danych oraz Instytutem Bona Fama.

Zakres stosowania przepisów dotyczących ochrony danych osobowych

W pracy fotografów niejednokrotnie dochodzi do wykonywania zdjęć podczas wydarzeń związanych z działalnością religijną kościołów lub innych związków wyznaniowych. W takich sytuacjach należy pamiętać o **konieczności zachowania regulacji własnych tychże kościołów lub innych związków wyznaniowych** dotyczących ochrony danych osobowych.

Artykuł 91 ust. 1 RODO stanowi o możliwości dalszego stosowania własnych regulacji dotyczących ochrony danych osobowych przez kościoły lub inne związki wyznaniowe, jeżeli w dniu wejścia w życie RODO posiadały one własne zasady w tej materii, a zostały one dostosowane do RODO. Z tej możliwości skorzystało w Polsce kilkanaście kościołów lub związków wyznaniowych. Informacja o nich znajduje się na stronie UODO, link: <https://uodo.gov.pl/pl/383/721>.

Przykładem takich szczegółowych regulacji kościelnych jest Dekret ogólny w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych w Kościele katolickim z 2018 r. Te przepisy zostaną pokrótce omówione w niniejszym punkcie oraz punktowo sygnalizowane w rozdziale drugim, przy omawianiu szczegółowych zagadnień.

Prawo Kościoła katolickiego w zakresie ochrony danych osobowych jest tożsame lub analogiczne do przepisów unijnych. Oznacza to, że w **zasadniczej części fotograf zachowując standard ochrony danych osobowych wymagany RODO, będzie wypełniał przepisy Dekretu i odwrotnie**. Stosowanie przepisów RODO nie wyłącza jednak stosowania przepisów własnych Kościoła. Oznacza to, że **przy wykonywaniu zdjęć w podczas uroczystości kościelnych zastosowanie znajdą obie te regulacje**.

Przesłanka legalizacyjna przetwarzania danych osobowych w zdjęciach wykonywanych przez fotografów w kościołach

Wykonywanie zdjęcia będzie stanowić co do zasady przetwarzanie danych „zwykłych”. *[więcej o rodzajach danych osobowych w na stronie 8]*. Wymaga to wskazania na przesłankę legalizacyjną z art. 7 Dekretu oraz art. 6 ust. 1 RODO. Zasadniczo przesłanką legalizacyjną przetwarzania danych osobowych **przy wykonywaniu zdjęć podczas uroczystości w kościołach będzie realizacją uzasadnionego interesu administratora (np. parafii) lub osoby trzeciej** (art. 7 ust. 1 pkt 6) Dekretu oraz art. 6 ust. 1 lit. f) RODO). Taką osobą trzecią mogą być narzeczeni, chcący, aby ich uroczystość została uwieczniona na zdjęciach czy rodzice dzieci komunijnych. Opierając się na niej należy dokonać ważenia uzasadnionego interesu w relacji do podstawowych praw i wolności osób fizycznych, której dane dotyczą. Należy zatem dokonać testu równowagi i przeanalizować kontekst i

ewentualne konsekwencje dla praw i wolności tychże osób *[więcej o teście równowagi w Rozdziale III, podrozdział 2]*. Do oceny ryzyka, co wynika wprost z art. 7 ust. 1 pkt 6) Dekretu, należy wziąć pod uwagę małoletniość osób, których dane dotyczą. Może także dojść do sytuacji kumulatywnego stosowania przesłanek. Drugą przesłanką może być zgoda (patrz art. 7 ust. 1 pkt 1) Dekretu). Taka zgoda musi określać, cel oraz zakres legalizowanego przetwarzania danych osobowych. **Ze względu na analogiczność przesłanek przetwarzania danych w Dekrecie i RODO zastosowanie przez fotografa właściwej podstawy prawnej przetwarzania z RODO, pozwala na zastosowanie identycznej przy działaniu w ramach Dekretu.**

Spełnienie obowiązku informacyjnego przez fotografa podczas uroczystości w kościele.

Uczestnicy uroczystości w kościołach powinni być informowani o swoich prawach związanych z przetwarzaniem danych osobowych. Służą im również pozostałe prawa gwarantowane przez RODO i Dekret.

Jednocześnie na obowiązek informacyjny może być podczas uroczystości w kościołach realizowany warstwowo. Przykładowo na prośbę fotografa można ogłosić, że podczas uroczystości na prośbę nowożeńców, bierzmowanych, rodziców dzieci przystępujących do I komunii św. wykonywane będą zdjęcia z uroczystości, a także wskazać miejsce (np. miejsce fizyczne z wydrukowaną informacją lub adres strony internetowej), w którym osoba fotografowana może zapoznać się z treścią obowiązku informacyjnego. Należy także poinformować, że jeżeli ktoś z uczestników uroczystości nie życzy sobie wykonywana mu zdjęć powinien zająć miejsce w wyznaczonej części świątyni, która nie będzie fotografowana.

Warstwowe informowaniem, w przypadku wykonywania fotografii w świątyniach jest dozwolone, a nawet wskazane. Wymaga jednak wskazania miejsca, gdzie osoba, której dane dotyczą uzyska pełną klauzulę informacyjną.

Dobre praktyki

Jednocześnie, zgodnie ze wskazówkami Kościelnego Inspektora Ochrony Danych, nie powinno wykonywać się podczas liturgii zdjęć osobom postronnym, niezwiązanym z uroczystością podczas wykonywania przez nich praktyk religijnych, np. oczekującym przy konfesjonale, czy przystępującym do komunii św. W Kościele katolickim istnieją także inne regulacje dotyczące ochrony prywatności, które także powinny zostać zachowane (np. kan. 220 Kodeksu Prawa Kanonicznego, regulujących ochronę dobrego imienia i prywatności w Kościele).

Jednocześnie przy wykonywaniu zdjęć podczas takiej uroczystości, w porozumieniu z jej organizatorami warto wyznaczyć obszar w kościele, który nie będzie objęty fotografowaniem.

Właściwy organ nadzorczy

Zgodnie z art. 91 ust. 2 RODO, kościoły lub związki wyznaniowe, które stosują własne zasady ochrony danych osobowych, podlegają nadzorowi niezależnego organu nadzorczego. Przykładem takiego niezależnego organu nadzorczego jest Kościelny Inspektor Ochrony Danych powołany przez Kościół katolicki, e-mail: kiod@episkopat.pl, Skwer Kard. Stefana Wyszyńskiego 6, 01-015 Warszawa. KIOD może także doradzać w

sprawach przetwarzania danych osobowych w Kościele katolickim. W przypadku pytań związanych z tą przestrzenią fotografowie mogą zgłosić się przez: www.kiod.episkopat.pl.

Artykuł 59 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych przewiduje współpracę Prezesa UODO z niezależnymi organami nadzorczymi powołanymi na podstawie art. 91 RODO. W ramach tego współdziałania KIOD i Prezes UODO podpisali dnia 10 maja 2019 r. porozumienie o współpracy i wzajemnym przekazywaniu informacji. Na jego mocy w przypadku pozyskania informacji przez któryś z organów o sprawie będącej we właściwości drugiego z nich istnieje możliwość przekazania informacji o sprawie między tymi podmiotami.

Właściwym działaniem będzie zatem, przy dopełnianiu obowiązku informacyjnego wobec osób których dane dotyczą, wskazanie na możliwość złożenia skargi do obu organów nadzorczych, tj. kościelnego i państwowego, a te mogą przekazać sobie sprawę według właściwości.

Czy dane uczestników uroczystości religijnych są danymi wrażliwymi?

Przetwarzania wizerunku osób będących w kościele nie można automatycznie uznać za przetwarzanie danych wrażliwych. Na gruncie prawa kanonicznego także sama informacja o przynależności do Kościoła katolickiego nie powinna być uznawana za daną wrażliwą. W kościele (budynku) mogą znajdować się osoby, które znalazły się tam z wielu różnych pobudek niekoniecznie religijnych, np. uczestniczą w nabożeństwach ważnych dla ich rodziny, sami nie będąc katolikami, czy są zwiedzającymi. Przykładowo, przy zawieraniu małżeństw mieszanych także jedno z narzeczonych nie jest katolikiem. Jednocześnie nie można dopuścić do intencjonalnego zbierania danych, które mogłyby stanowić dane wrażliwe.

Rozpowszechnianie zdjęć z uroczystości religijnych

W przypadku wykorzystania zdjęć w działalności wewnętrznej Kościoła ma zastosowanie art. 10 ust. 2 Dekretu, który stanowi, że periodyki informacyjne przeznaczone do użytku wewnętrznego (np. gazetki parafialne) opisujące najważniejsze wydarzenia z życia i działalności redagujących je podmiotów kościelnych (np. parafii), mogą zawierać dane dotyczące osób uczestniczących w uroczystościach i wydarzeniach (także i ich zdjęcia), o ile w poszczególnych przypadkach zainteresowani nie wnosili o ich nieujawnianie. Oznacza to, że publikacja zdjęcia osoby w czasopiśmie parafialnym dystrybuowanym wyłącznie w ramach tej wspólnoty i dla jej członków jest dopuszczalna na podstawie przesłanek legalizacyjnych z art.6 ust. 1 pkt) 2 i 6) Dekretu. Wyjątkiem jest wyraźnie zastrzeżenie takiej publikacji dokonane przez osobę będącą na zdjęciu. Takie zastrzeżenie osoby uwidocznionej na zdjęciu musi zostać uszanowane.

Z kolei w przypadku zamiaru upublicznienia zdjęcia poza parafialną wspólnotę np. poprzez umieszczenie w Internecie, przeznaczonej do szerszego grona odbiorców niż parafianie, należy stosować (poza Dekretem) także przepisy RODO, jak też i innych ustaw obowiązujących w polskim porządku prawnym.

Zgoda osób nie jest wymagana, gdy dotyczy osoby powszechnie znanej (np. biskupa, proboszcza) jeżeli wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych, w szczególności zawodowych. W tym przypadku za osoby pełniące funkcje

publiczne należy uznać także kleryków, duchownych, nadzwyczajnych szafarzy Komunii świętej, którzy wypełniają powierzone im przez Kościół zadania.

Jako zgromadzenie w rozumieniu art. 81 Prawa autorskiego należy także traktować wiernych zebranych na mszy św. czy innych obrzędach liturgicznych np. pogrzebie lub procesji. Publikacja zdjęcia z takiego wydarzenia nie wymaga pozyskania zezwolenia na wykorzystanie wizerunku od wszystkich osób na nim przedstawionych. Identycznie przedstawia się sytuacja z publikacją zdjęć z festynów parafialnych, koncertów organizowanych przy parafii, jeżeli osoby, których wizerunek został udostępniony stanowią jedynie niewielką część szerszego obrazu. Jeżeli dochodzi do przetwarzania danych w tym zakresie może się ono odbywać w ramach realizacji uzasadnionego interesu administratora albo osoby trzeciej, o czym szerzej można przeczytać w Rozdziale II.

14) Wizerunek osoby niepełnoletniej

Jak zostało wskazane w punkcie 7 części I osoby niepełnoletnie (poniżej 18 roku życia) nie udzielają zgody na wykorzystywanie ich wizerunku samodzielnie. Taka zgoda powinna być każdorazowo udzielana przez ich opiekunka prawnego (np. rodzica, który posiada pełnię praw rodzicielskich).

Rozpowszechniając wizerunek osoby niepełnoletniej należy jednak zachować szczególną ostrożność. Osoby takie, pomimo nieposiadania zdolności do czynności prawnej (dzieci poniżej 13 roku życia) lub posiadaniu ograniczonej zdolności prawnej (osoby niepełnoletnie powyżej 13 roku życia) nadal są podmiotami praw i obowiązków, a co za tym idzie mają podmiotowość prawną. Ich opinie dotyczące kwestii, które mają na nie bezpośredni wpływ, powinny być każdorazowo brane pod uwagę. Dotyczy to w szczególności rozpowszechniania ich wizerunku w celach marketingowych.

Osoby niepełnoletnie mogą po uzyskaniu pełnoletniości wycofać zgodę na rozpowszechnianie swojego wizerunku, która to została wcześniej udzielona przez ich opiekunów prawnych. Cofnięcie takiej zgody będzie równoznaczne z wycofaniem zgody na przetwarzanie danych osobowych, jeżeli przetwarzanie danych odbywało się na podstawie zgody, lub ze sprzeciwem wobec przetwarzania danych osobowych, jeżeli do przetwarzania danych osobowych odbywało się w oparciu o inną podstawę prawną (np. do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora). Zarówno w przypadku wycofania zgody i zgłoszenia sprzeciwu fotograf powinien natychmiast zaprzestać dalszego przetwarzania danych osobowych takiej osoby. Wiązać się to może np. z koniecznością usunięcia zdjęć zawierających wizerunek ww. osoby ze stron internetowych, portfolio lub profili prowadzonych w mediach społecznościowych.

Podkreślić również należy, że udzielenie zgody na rozpowszechnianie wizerunku przez prawnego opiekuna dziecka, nie wyklucza możliwości podniesienia przez nie po uzyskaniu pełnoletniości roszczeń związanych z naruszeniem jego dóbr osobistych. Będzie to dotyczyło w szczególności fotografii, na których ta osoba będzie przedstawiana w sposób karykaturalny lub niejednoznacznie oceniany z punktu widzenia standardów społecznych np. zdjęć wykonanych w ramach sesji przebieranych (np. dziecko jest przebrane za klauna), zdjęć osób niepełnoletnich wykonanych w niepełnym ubiorze (np. dziecko występuje w stroju kąpielowym) lub zdjęć wykonanych w ramach kontrowersyjnych akcji społecznych (np. dziecko jest sfotografowane razem z alkoholem, papierosami lub innymi używkami). Tego rodzaju zdjęcia mogą naruszać dobra osobiste osoby niepełnoletniej, w szczególności takie jak: prawo do zachowania dobrego imienia lub prawo do kształtowania własnego wizerunku. Osoba, która wkroczy w pełnoletność, ma prawo do tego, aby żądać zaprzestania rozpowszechniania jej wizerunku w niekorzystnym dla siebie kontekście.

Pomimo tego, że uzyskanie zgody osoby niepełnoletniej nie jest wymogiem prawnym, którego spełnienie warunkuje możliwość rozpowszechniania jej wizerunku, każdorazowo sugeruje się, aby taka zgoda została od takiej osoby uzyskana. O ile uzyskanie zgody od najmłodszych dzieci może nie być możliwe ze względu na to, że nie są one wystarczająco świadome, aby móc ją udzielić, o tyle zgoda taka powinna być uzyskiwana każdorazowo od dzieci w wieku szkolnych, a w szczególności od tych, które ukończyły 13 rok życia. Ze względu na brak ww. wymogu prawnego zgoda taka może być uzyskana przez fotografa w

dowolnej formie, a w tym w formie ustnej poprzez zapytanie dziecka przed przystąpieniem do sesji o to, czy chce być fotografowane i czy chce, aby zdjęcie, na którym będzie przedstawione, było rozpowszechniane.

Wyżej sugerowana sugestia jest w szczególności ważna w kontekście rozpowszechniania zdjęć zawierających wizerunek dzieci w celach marketingowych i promocyjnych fotografa. Można bowiem domniemywać, że dziecko, które jest fotografowane do celów związanych z jego bezpośrednim interesem, jak np. wykonanie zdjęć do legitymacji szkolnej, wyraża zgodę na przetwarzanie danych osobowych. Takie samego założenia nie można jednak poczynić w przypadku rozpowszechniania zdjęć w celach, które bezpośrednio dziecka nie dotyczą, jak właśnie reklama działalności fotografa.

Rozdział II – Część szczególna wraz z wzorami treści

1. Fotografia ślubna

Fotografia ślubna, z uwagi na fakt wieloaspektowości przetwarzania danych osobowych różnych osób, a także różnych celów przetwarzania danych osobowych, wymaga podzielenia tej usługi fotograficznej na kilka aspektów.

Poniżej omówione zostaną następujące elementy przetwarzania danych osobowych w fotografii ślubnej:

1. Dane osobowe pary młodej w umowie z fotografem,
2. Wizerunek pary młodej, osób udzielających ślubu i gości przetwarzany w ramach świadczenia usługi,
3. Wykorzystanie fotografii do promocji działalności fotografa,

Wskazać należy, że fotograf, w przypadku korzystania z usług podmiotów trzecich, do celu wykonania umowy (wykonanie odbitek, fotoksiążki, albumu pamiątkowego), powinien zawrzeć z tymi podmiotami umowę powierzenia przetwarzania danych osobowych. O powierzeniu przetwarzania przeczytać można na stronie 14.

Dane osobowe pary młodej w umowie z fotografem

Podstawa prawna przetwarzania:

Przetwarzanie danych jest niezbędne do realizacji umowy [art. 6 ust. 1 lit. b RODO]

Fotografowie ślubni, z uwagi na odległy termin wykonania zlecenia, często zawierają z klientami umowy w formie pisemnej, regulujące termin i sposób wykonania reportażu ślubnego. Stronami umowy na ogół jest fotograf oraz państwo młodzi (oboje lub jedno z nich). Państwo młodzi, jako zlecniodawcy, wskazują swoje dane osobowe przy oznaczeniu stron.

Dane osobowe, które mogą znaleźć się w umowie to:

- imię, nazwisko,
- adres zamieszkania i adres zameldowania
- numer PESEL

- nazwisko panny młodej po ślubie (oraz nazwisko panieńskie przyszłej panny młodej, gdy umowa jest zawierana wyłącznie z panem młodym)
- adres e-mail
- numer telefonu

W związku z wykonywaną umową, fotograf będzie ponadto przetwarzał dane osobowe pary w postaci wizerunku.

W tym przypadku podstawą prawną jest przetwarzanie w związku z zawartą umową, nie należy więc pozyskiwać dodatkowej zgody na przetwarzanie danych z umowy.

W umowie natomiast należy spełnić **obowiązek informacyjny**, który może stanowić odrębny paragraf w treści umowy.

Treść przykładowego obowiązku informacyjnego może być następująca:

1. *Na podstawie niniejszej umowy Fotograf przetwarzać będzie następujące dane osobowe: imię, nazwisko, adres zamieszkania, adres zameldowania, PESEL, numer telefonu, adres e-mail, wizerunek.*
2. *Podstawą przetwarzania danych jest realizacja umowy na Pani/Pana rzecz.*
3. *Administratorem danych osobowych jest Fotograf, dane kontaktowe Fotografa znajdują się w § ... ust.*
4. *Dane osobowe będą przetwarzane w celu wykonania usługi (tj. w szczególności: wykonania sesji fotograficznej, obróbki, druku, ...), archiwizacji, zabezpieczenia dochodzenia roszczeń oraz do celów podatkowo-księgowych.*
5. *Podanie danych jest dobrowolne, jednakże odmowa ich podania uniemożliwia zawarcie umowy.*
6. *Dane osobowe będą przetwarzane przez czas niezbędny do wykonania umowy, do czasu wygaśnięcia wszelkich roszczeń z niej wynikających oraz ustania wszystkich obowiązków podatkowo-skarbowych.*
7. *Zamawiającym przysługuje prawo żądania dostępu do treści danych osobowych, ich sprostowania, usunięcia oraz prawo do ograniczenia ich przetwarzania. Ponadto także prawo do cofnięcia zgody w dowolnym momencie bez wpływu na zgodność z prawem przetwarzania, prawo do przenoszenia danych oraz prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych osobowych.*
8. *Zamawiający posiadają prawo wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.*
9. *Dane nie będą przetwarzane w sposób zautomatyzowany i nie będą profilowane.*

Jeżeli przetwarzanie danych osobowych będzie powierzane innym podmiotom (o powierzeniu przetwarzania można przeczytać na stronie 14) należy dodatkowo poinformować o tych podmiotach:

Dane zostaną powierzone do przetwarzania następującym podmiotom (np. podmiotom działającym na zlecenie administratora): ...

Wizerunek pary młodej, osób udzielających ślubu i gości przetwarzany w ramach świadczenia usługi

Podstawa prawna przetwarzania:

Przetwarzanie danych jest niezbędne do realizacji umowy [art. 6 ust. 1 lit. b RODO]

albo

Przetwarzanie danych jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora [art. 6 ust. 1 lit. f RODO]

W tym fragmencie opisane zostanie przetwarzanie danych w postaci wizerunku wyłącznie w zakresie związanym z realizacją umowy zawartej pomiędzy parą młodą a fotografem, tj. wykonanie sesji/reportażu ze ślubu, obróbka fotografii, wykonanie odbitek, albumów, przekazanie zdjęć parze młodej, przechowywanie zdjęć do celów archiwalnych.

Wizerunek pary młodej będzie przetwarzany **na podstawie umowy** zawartej między fotografem a parą młodą, w celu jej realizacji. **Obowiązek informacyjny** w tym zakresie fotograf może spełnić w umowie, jak wskazano powyżej.

W zakresie związanym z wizerunkiem osób będących świadkami kwalifikowanymi (urzędnika, duchownego) oraz gości weselnych, fotograf działa na zlecenie pary młodej – nie ma w związku z tym możliwości prawidłowo wykonywać umowy, a tym samym swoich usług, bez możliwości utrwalania wizerunku gości pary młodej i osób obsługujących ich ślub. Istotą usługi reportażu ślubnego jest uchwycenie rodziny i przyjaciół pary młodej, stworzenie pamiątki z ważnego wydarzenia. W związku z powyższym, uznać należy, że przetwarzanie danych gości i osób obsługujących ślub jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez fotografa.

Co więcej, wskazać należy, że zarówno osoby udzielające ślubu, jak i goście weselni są świadomi obecności fotografów na tego typu wydarzeniach, godzą się na to, a w przypadkach, w których nie chcą być fotografowani - zwyczajowo zgłaszają to fotografowi. Jednocześnie wskazać należy, że fotograf powinien uszanować wolę danej osoby, która prosi o niewykonywanie jej zdjęć. W ocenie autorów Kodeksu, słusznym jest ponadto ogłoszenie faktu wykonywania fotografii podczas wydarzenia, wskazanie sposobu zapoznania się z treścią obowiązku informacyjnego oraz określenie strefy, w której zdjęcia nie będą wykonywane, ew. sposobu zgłoszenia fotografowi braku woli bycia fotografowanym. Powyższe można wykonać w różny sposób – np. poprzez zamieszczenie odpowiedniej adnotacji na zaproszeniu czy ogłoszenie w świątyni / na miejscu wesela.

Przy wykonywaniu zdjęć w świątyniach należy pamiętać o zachowaniu także regulacji własnych tychże kościołów lub innych związków wyznaniowych. Zobacz więcej w Rozdziale I, podrozdział 13.

Wobec gości i osób obsługujących wydarzenie należy spełnić **obowiązek informacyjny**. Treść przykładowego obowiązku informacyjnego może być następująca:

1. *Fotograf przetwarzać będzie Pani/Pana wizerunek.*
2. *Administratorem danych osobowych jest Fotograf, dane kontaktowe Fotografa to: numer telefonu ..., adres e-mail:*
3. *Przetwarzanie danych jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora. Interesem tym jest możliwość prawidłowego wykonywania umowy na rzecz pary młodej (tj. w szczególności: wykonania reportażu fotograficznego, obróbki zdjęć, druku).*
4. *Umożliwienie Fotografowi utrwalenia danych jest dobrowolne, a odmowa uniemożliwia realizację celu, o którym mowa w punkcie poprzedzającym.*
5. *Dane osobowe będą przetwarzane przez czas niezbędny do wykonania umowy zawartej z parą młodą, do czasu wygaśnięcia wszelkich roszczeń z niej wynikających.*
6. *Osobie fotografowanej przysługuje prawo żądania dostępu do treści danych osobowych, ich sprostowania, usunięcia oraz prawo do ograniczenia ich przetwarzania. Ponadto także prawo do cofnięcia zgody w dowolnym momencie bez wpływu na zgodność z prawem przetwarzania, prawo do przenoszenia danych oraz prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych osobowych.*
7. *Osoba fotografowana posiada prawo wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych lub do Inspektora Ochrony Danych odpowiedniego związku wyznaniowego.*
8. *Dane nie będą przetwarzane w sposób zautomatyzowany i nie będą profilowane.*

Jeżeli przetwarzanie danych osobowych będzie powierzane innym podmiotom (o powierzeniu przetwarzania można przeczytać na stronie 14) należy dodatkowo poinformować o tych podmiotach:

Dane zostaną powierzone do przetwarzania następującym podmiotom (np. podmiotom działającym na zlecenie administratora): ...

Wykorzystanie fotografii do promocji działalności fotografa

Podstawa prawna przetwarzania:

Przetwarzanie danych na podstawie zgody [art. 6 ust. 1 lit. a RODO]

Jeżeli fotograf planuje publikować w internecie (blogu, stronie internetowej, mediach społecznościowych) fotografie zawierające wizerunek pary młodej, gości weselnych lub osób obsługujących ślub - powinien uzyskać zgodę wszystkich osób, których wizerunki uwidocznione są na tych fotografiach. Więcej o wykorzystywaniu fotografii w tym celu można przeczytać w rozdziale "Wykorzystywanie fotografii dla celów promocji własnej fotografa".

Przykładowe treści **zgody** oraz **obowiązku informacyjnego** znajdują się w podrozdziale 10 "Wykorzystanie fotografii do promocji działalności fotografa".

2. Fotografia studyjna

Typologia pracy fotografii studyjnej zakłada na ogół określony zakres usług wiążących się z przetwarzaniem danych osobowych klientów.

Z praktyki fotografii studyjnej można wyróżnić następujące sytuacje, w których przetwarzane są dane osobowe:

1. Wykonywanie zdjęć do dokumentów, zdjęć portretowych
2. Wykonywanie sesji niedużych grup osób
3. Wykonywanie odbitek zdjęć, druk fotoksiążek
4. Wywoływanie i skanowanie filmów analogowych

Wskazać należy, że właściciel studia fotograficznego, w przypadku korzystania z usług podmiotów trzecich, do celu wykonania usług (wykonanie odbitek, fotoksiążki, albumu pamiątkowego), powinien zawrzeć z tymi podmiotami umowę powierzenia przetwarzania danych osobowych. O powierzeniu przetwarzania przeczytać można więcej na stronie 14.

Wykonywanie zdjęć do dokumentów, zdjęć portretowych

Podstawa prawna przetwarzania:

Przetwarzanie danych jest niezbędne do realizacji umowy [art. 6 ust. 1 lit. b RODO]

Wobec fotografowanych klientów należy spełnić **obowiązek informacyjny**, który może być spełniony na przykład w następujący sposób:

- poprzez wywieszenie w widocznym miejscu w studiu fotograficznym treści,
- poprzez wręczenie klientowi do podpisu kartki zawierającej treść obowiązku informacyjnego

Treść przykładowego obowiązku informacyjnego może być następująca:

1. *Fotograf przetwarzać będzie wizerunek osoby fotografowanej.*
2. *Podstawą przetwarzania danych jest realizacja umowy na Pani/Pana rzecz.*
3. *Administratorem danych osobowych jest Fotograf, dane kontaktowe Fotografa to: numer telefonu: ..., adres e-mail:*
4. *Dane osobowe będą przetwarzane w celu wykonania usługi (tj. w szczególności: wykonania sesji fotograficznej, obróbki, druku), archiwizacji, zabezpieczenia dochodzenia roszczeń oraz do celów podatkowo-księgowych.*
5. *Podanie danych jest dobrowolne, jednakże odmowa ich podania uniemożliwia zawarcie umowy.*

6. Dane osobowe będą przetwarzane przez czas niezbędny do wykonania umowy, do czasu wygaśnięcia wszelkich roszczeń z niej wynikających oraz ustania wszystkich obowiązków podatkowo-skarbowych.
7. Osobie fotografowanej przysługuje prawo żądania dostępu do treści danych osobowych, ich sprostowania, usunięcia oraz prawo do ograniczenia ich przetwarzania. Ponadto także prawo do cofnięcia zgody w dowolnym momencie bez wpływu na zgodność z prawem przetwarzania, prawo do przenoszenia danych oraz prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych osobowych.
8. Osoba fotografowana posiada prawo wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.
9. Dane nie będą przetwarzane w sposób zautomatyzowany i nie będą profilowane.

Wykonywanie sesji niedużych grup osób

W studiu fotograficznym mogą być wykonywane sesje niedużych grup osób: sesje rodzinne, noworodkowe, narzeczeńskie, pracownicze.

Zasady przetwarzania danych osobowych przy wykonywaniu tego typu usług zostały opisane w rozdziale "Sesje z określoną grupą osób".

Wykonywanie odbitek zdjęć, druk fotoksiążek oraz wywoływanie, skanowanie filmów analogowych i innych szeroko rozumianych produktów drukowanych

Częstą usługą wykonywaną przez fotografów i pracowników studia fotograficznego jest praca z fotografią wykonaną przez inne osoby. W chwili, gdy pracownik uzyskuje dostęp (wgląd) do fotografii wykonanych przez osoby trzecie albo gdy na komputerze należącym do studia, choćby tymczasowo, zapisywane są pliki do wydruku, zeskanowane filmy, zdjęcia do wykonania odbitek - dochodzi do przetwarzania danych osób uwidocznionych na fotografiach.

W tym przypadku studia fotograficznego, właściciel na ogół nie będzie administratorem danych, a jedynie będzie przetwarzał je jako procesor, wskutek powierzenia przetwarzania.

Sposób postępowania w związku z przetwarzaniem danych osobowych będzie zależał od konkretnej sytuacji, spośród których można wyszczególnić dwa typy:

1. Przekazywanie przez innego fotografa fotografii do studia fotograficznego, zawierających dane osobowe (wizerunek) osób trzecich. Inny fotograf przekazuje

zdjęcia do celu związanego ze świadczeniem przez niego usług na rzecz swoich klientów.

W tym przypadku fotograf przekazując dane osobowe do studia fotograficznego (w celu np. wykonania odbitek) posługuje się nim jako podwykonawcą w wykonywanych przez siebie usługach i powierza mu przetwarzanie danych osobowych osób uwidoczniionych w przekazywanych fotografiach. W takim wypadku należy podpisać pomiędzy studiem fotograficznym a fotografem umowę powierzenia przetwarzania danych osobowych. O powierzeniu można przeczytać na stronie 14.

2. Przekazywanie fotografii do studia fotograficznego przez osoby prywatne, które zamawiają odbitki fotografii wykonywanych amatorsko, np. zdjęć z uroczystości rodzinnych, sytuacji domowych, wakacji.

Podstawa prawna przetwarzania:

Przetwarzanie danych osób utrwalonych na ww. fotografiach jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora – tj. realizacja usług na rzecz osoby trzeciej [art. 6 ust. 1 lit. f RODO].

Wskazać jednak należy, że w opisywanej sytuacji poinformowanie o treści obowiązku informacyjnego osób uwidoczniionych na fotografiach nie jest możliwe, ponieważ fotograf nie posiada danych kontaktowych do ww. osób. Dlatego też fotograf nie musi spełnić obowiązku informacyjnego wobec osób uwidoczniionych na zdjęciach.

3. Sesje z określoną grupą osób

W omawianym typie usług fotograficznych mowa o sesjach z niedużą liczbą osób, które powiązane są ze sobą w określony sposób i z każdą z nich fotograf może nawiązać osobisty kontakt. Na ogół umowa zawierana jest jednak z jedną-dwoma z osób, które są fotografowane lub wręcz z osobą, której wizerunek nie będzie utrwalany.

W szczególności można wyróżnić dwa rodzaje sesji:

1. Sesje rodzinne, noworodkowe, narzeczeńskie
2. Sesje pracowników na potrzeby pracodawcy

Wskazać należy, że fotograf, w przypadku korzystania z usług podmiotów trzecich, do celu wykonania umowy (wykonanie odbitek, fotoksiążki, albumu pamiątkowego), powinien zawrzeć z tymi podmiotami umowę powierzenia przetwarzania danych osobowych. O powierzeniu przetwarzania przeczytać można więcej na stronie 14.

Sesje rodzinne, noworodkowe, narzeczeńskie

Usługi fotograficzne często obejmują krótkie sesje związane z chęcią upamiętnienia przez klientów fotografa określonych momentów w życiu prywatnym. Uczestniczą w nich konkretne osoby (brak ryzyka utrwalenia przez fotografa osoby przypadkowej), związane ze sobą więzią emocjonalną. Sesje te mogą odbywać się w studiu fotograficznym bądź dowolnie wybranym przez fotografa i klientów miejscu: w domu klientów, wynajętej przestrzeni, w plenerze.

Podstawa prawna przetwarzania:

Przetwarzanie danych jest niezbędne do realizacji umowy [art. 6 ust. 1 lit. b RODO]

Na ogół fotograf zawiera umowę o wykonanie tego typu sesji z jedną lub dwiema osobami, nie zaś ze wszystkimi uczestnikami sesji. Umowa taka może być zawarta w formie ustnej, wymiany wiadomości e-mail czy w formie pisemnej.

Jeżeli fotograf zawiera umowę pisemną w zakresie związanym z realizacją tego typu usługi, do przetwarzania danych wskazanych w umowie oraz wizerunku stron umowy ma zastosowanie podrozdział "Dane osobowe pary młodej w umowie z fotografem" w rozdziale o Fotografii ślubnej.

Jeżeli fotograf nie zawiera umowy pisemnej, powinien spełnić wobec klienta (tj osoby, która zamawia sesję, płaci za nią) obowiązek informacyjny najpóźniej w momencie rozpoczęcia sesji. Informacje te mogą być przekazane klientowi na przykład poprzez: zawieszenie w ogólnodostępnym miejscu, wręczeniu kopii treści do potwierdzenia zapoznania się podpisem, przesłanie w wiadomości e-mail przed sesją.

Treść przykładowego obowiązku informacyjnego może być następująca:

1. *Na podstawie umowy o wykonanie sesji Fotograf przetwarzać będzie następujące dane osobowe: (imię, nazwisko, numer telefonu, adres e-mail - tylko te dane, które faktycznie będą służyły do wykonania umowy) oraz wizerunek.*
2. *Podstawą przetwarzania danych jest realizacja umowy na Pani/Pana rzecz.*
3. *Administratorem danych osobowych jest Fotograf, dane kontaktowe Fotografa są następujące: ...*
4. *Dane osobowe będą przetwarzane w celu wykonania usługi (tj. w szczególności: wykonania sesji fotograficznej, obróbki, druku, ...), archiwizacji, zabezpieczenia dochodzenia roszczeń oraz do celów podatkowo-księgowych.*
5. *Podanie danych jest dobrowolne, jednakże odmowa ich podania uniemożliwia wykonanie sesji.*
6. *Dane osobowe będą przetwarzane przez czas niezbędny do wykonania umowy, do czasu wygaśnięcia wszelkich roszczeń z niej wynikających oraz ustania wszystkich obowiązków podatkowo-skarbowych.*
7. *Zamawiającemu przysługuje prawo żądania dostępu do treści danych osobowych, ich sprostowania, usunięcia oraz prawo do ograniczenia ich przetwarzania. Ponadto także prawo do cofnięcia zgody w dowolnym momencie bez wpływu na zgodność z*

prawem przetwarzania, prawo do przenoszenia danych oraz prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych osobowych.

8. *Zamawiający posiada prawo wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.*
9. *Dane nie będą przetwarzane w sposób zautomatyzowany i nie będą profilowane.*

Jeżeli przetwarzanie danych osobowych będzie powierzane innym podmiotom (o powierzeniu przetwarzania można przeczytać na stronie 14) należy dodatkowo poinformować o tych podmiotach:

Dane zostaną powierzone do przetwarzania następującym podmiotom (np. podmiotom działającym na zlecenie administratora): ...

Podczas tego rodzaju sesji najczęściej utrwalane będą również wizerunki osób innych niż osoby, z którymi łączy fotografa umowa. W zakresie związanym z wizerunkiem tych osób, fotograf działa na zlecenie klienta zamawiającego sesję – nie ma w związku z tym możliwości prawidłowo wykonywać umowy, a tym samym swoich usług, bez możliwości utrwalania wizerunku osób, które zamawiający sesję zaprosił do udziału w niej. W związku z powyższym, uznać należy, że przetwarzanie danych osób, które mają być fotografowane podczas sesji, jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez fotografa. Co więcej, osoby te dobrowolnie stawiają się i pozują przed fotografem, co pozwala przyjąć, że godzą się na przetwarzanie ich danych w tym zakresie.

Podstawa prawna przetwarzania:

Przetwarzanie danych jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora [art. 6 ust. 1 lit. f RODO].

Wobec ww. osób należy spełnić **obowiązek informacyjny**. Obowiązek ten może zostać wykonany przed rozpoczęciem sesji, np. poprzez wręczenie treści w formie dokumentu papierowego. Treść przykładowego obowiązku informacyjnego może być następująca:

1. *Fotograf przetwarzać będzie Pani/Pana wizerunek.*
2. *Administratorem danych osobowych jest Fotograf, dane kontaktowe Fotografa to: numer telefonu ..., adres e-mail:*
3. *Przetwarzanie danych jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora. Interesem tym jest możliwość prawidłowego wykonywania umowy na rzecz osoby, która zamówiła sesję (tj. w szczególności: wykonania sesji fotograficznej, obróbki zdjęć, druku).*
4. *Umożliwienie Fotografowi utrwalenia danych jest dobrowolne, a odmowa uniemożliwia realizację celu, o którym mowa w punkcie poprzedzającym.*

5. Dane osobowe będą przetwarzane przez czas niezbędny do wykonania umowy zawartej z osobą zamawiającą sesję, do czasu wygaśnięcia wszelkich roszczeń z niej wynikających.
6. Osobie fotografowanej przysługuje prawo żądania dostępu do treści danych osobowych, ich sprostowania, usunięcia oraz prawo do ograniczenia ich przetwarzania. Ponadto także prawo do cofnięcia zgody w dowolnym momencie bez wpływu na zgodność z prawem przetwarzania, prawo do przenoszenia danych oraz prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych osobowych.
7. Osoba fotografowana posiada prawo wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.
8. Dane nie będą przetwarzane w sposób zautomatyzowany i nie będą profilowane.

Jeżeli przetwarzanie danych osobowych będzie powierzane innym podmiotom (o powierzeniu przetwarzania można przeczytać na stronie 14) należy dodatkowo poinformować o tych podmiotach:

Dane zostaną powierzone do przetwarzania następującym podmiotom (np. podmiotom działającym na zlecenie administratora): ...

Sesje pracowników na potrzeby pracodawcy

Jedną z popularnych usług fotograficznych jest wykonywanie na potrzeby pracodawcy fotografii pracowników danego przedsiębiorstwa. Fotografa łączy umowa z pracodawcą, natomiast w toku wykonywanej usługi fotograf przetwarza dane osobowe pracowników.

W tym przypadku pracodawca jest administratorem danych pracowników. Pracodawca posługuje się fotografem jako podwykonawcą i w tym zakresie i celu powierza fotografowi przetwarzanie danych osobowych pracowników uwidoczniionych w wykonywanych podczas sesji fotografiach. W związku z tym należy podpisać pomiędzy klientem (pracodawcą) a fotografem umowę powierzenia przetwarzania danych osobowych pracowników fotografowi przez pracodawcę. O powierzeniu można przeczytać na stronie 14.

Wykorzystanie fotografii do promocji działalności fotografa

Podstawa prawna przetwarzania:

Przetwarzanie danych na podstawie zgody [art. 6 ust. 1 lit. a RODO]

Jeżeli fotograf planuje publikować w internecie (blogu, stronie internetowej, mediach społecznościowych) fotografie zawierające wizerunek utrwalonych podczas sesji osób - powinien uzyskać zgodę wszystkich osób, których wizerunki uwidocznione są na tych fotografiach. Więcej o wykorzystywaniu fotografii w tym celu można przeczytać w rozdziale "Wykorzystywanie fotografii dla celów promocji własnej fotografa".

Przykładowe treści **zgody** oraz **obowiązku informacyjnego** znajdują się w podrozdziale 10 "Wykorzystanie fotografii do promocji działalności fotografa"

4. Fotografia w placówkach zajmujących się organizowaniem zajęć dla dzieci lub opieką nad dziećmi

Fotografia w placówkach zajmujących się organizowaniem zajęć dla dzieci lub opieką nad dziećmi (dalej tego typu placówki będą nazywane zbiorczo instytucjami) jest szczególnym rodzajem fotografii, która wymaga odrębnego omówienia.

Wyróżnić można dwa typy fotografii w instytucjach:

1. Fotograf wykonuje sesję na zlecenie instytucji,
2. Fotograf wykonuje sesję dzieci na zlecenie rodziców.

Wskazać należy, że fotograf, w przypadku korzystania z usług podmiotów trzecich, do celu wykonania umowy (wykonanie odbitek, fotoksiążki, albumu pamiątkowego), powinien zawrzeć z tymi podmiotami umowę powierzenia przetwarzania danych osobowych. O powierzeniu przetwarzania przeczytać można więcej na stronie 14.

W przypadku fotografowania wizerunku nauczycieli, opiekunów i innych osób zatrudnionych w placówce, zastosowanie mają wskazówki określone w rozdziale "Sesje pracowników na potrzeby pracodawcy".

Fotograf wykonuje sesję na zlecenie instytucji

Administratorem danych osobowych w tym przypadku jest instytucja. Fotografa łączy umowa z instytucją, natomiast w toku wykonywanej usługi fotograf przetwarza dane osobowe jej pracowników, podopiecznych czy uczniów.

Instytucja posługuje się fotografem jako podwykonawcą i w tym zakresie i celu powierza fotografowi przetwarzanie danych osobowych pracowników, uczniów i podopiecznych uwidocznionych w wykonywanych podczas sesji fotografiach.

W związku z tym fotograf powinien podpisać z instytucją umowę powierzenia przetwarzania danych osobowych uczniów, pracowników i podopiecznych w celu wykonania sesji fotograficznych. O powierzeniu można przeczytać na stronie 14.

Na instytucji ciążyć będzie obowiązek uzyskania podstawy prawnej przetwarzania danych osób uwidocznionych na fotografiach oraz obowiązek spełnienia wobec w/w osób obowiązku informacyjnego. W zdecydowanej większości przypadków przetwarzanie ww. danych będzie jednak niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora, czyli szkołę. Co za tym idzie podstawą przetwarzania danych osobowych będzie zatem art. 6 ust. 1 lit. f RODO.

Wskazać należy, że fotograf, w przypadku korzystania z usług podmiotów trzecich, do celu wykonania umowy (wykonanie odbitek, tablo, fotoksiążki, albumu pamiątkowego), powinien zawrzeć z tymi podmiotami umowę powierzenia przetwarzania danych osobowych. O powierzeniu przetwarzania przeczytać można więcej na stronie 14.

Fotograf wykonuje sesję dzieci na zlecenie rodziców

W niektórych przypadkach scenariusz wykonywania zdjęć przez fotografa w instytucji zakłada, że to rodzice, bez pośredniczenia instytucji, zawierają umowę z fotografem o wykonanie zdjęć portretowych dzieci. Najczęściej nie dochodzi do podpisania umowy pisemnej, a dzieci same zgłaszają się do fotografa podczas jego wizyty w szkole. Pieniądze od rodziców przekazywane są bądź przez same dzieci, bądź przez wychowawców.

W takim przypadku fotograf nie przetwarza danych osobowych rodziców. Jeżeli jednak na którymś z etapów wykonywania usługi rozpocznie przetwarzanie tych danych, powinien spełnić wobec rodziców obowiązek informacyjny, w sposób analogiczny z opisanym w rozdziale Fotografia komunijna.

W następnej kolejności przeanalizować należy przetwarzanie danych dzieci utrwalanych na fotografiach. W zakresie związanym z wizerunkiem dzieci fotograf działa na zlecenie rodziców, a przetwarzanie danych dzieci – ich wizerunku – jest niezbędne do wykonania usług przez fotografa.

Podstawa prawna przetwarzania wizerunku dzieci:

Przetwarzanie danych jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora [art. 6 ust. 1 lit. f RODO].

Wobec ww. osób należy spełnić **obowiązek informacyjny**. Obowiązek ten może zostać wykonany przed rozpoczęciem sesji, np. poprzez wręczenie treści w formie dokumentu papierowego. Treść przykładowego obowiązku informacyjnego może być następująca:

1. *Fotograf przetwarzać będzie Twój wizerunek.*
2. *Administratorem danych osobowych jest Fotograf, dane kontaktowe Fotografa to: numer telefonu ..., adres e-mail:*
3. *Przetwarzanie danych jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora. Interesem tym jest możliwość prawidłowego wykonywania umowy na rzecz osoby, która zamówiła sesję (tj. w szczególności: wykonania sesji fotograficznej, obróbki zdjęć, druku).*
4. *Umożliwienie Fotografowi utrwalenia danych jest dobrowolne, a odmowa uniemożliwia realizację celu, o którym mowa w punkcie poprzedzającym.*

5. *Dane osobowe będą przetwarzane przez czas niezbędny do wykonania umowy zawartej z osobą zamawiającą sesję, do czasu wygaśnięcia wszelkich roszczeń z niej wynikających.*
6. *Osobie fotografowanej przysługuje prawo żądania dostępu do treści danych osobowych, ich sprostowania, usunięcia oraz prawo do ograniczenia ich przetwarzania. Ponadto także prawo do cofnięcia zgody w dowolnym momencie bez wpływu na zgodność z prawem przetwarzania, prawo do przenoszenia danych oraz prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych osobowych.*
7. *Osoba fotografowana posiada prawo wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.*
8. *Dane nie będą przetwarzane w sposób zautomatyzowany i nie będą profilowane.*

5. Fotografia komunijna

W przypadku wykonywania przez fotografa usług fotograficznych podczas uroczystości komunii w kościele, na ogół dochodzi do podpisania umowy w tym zakresie pomiędzy fotografem a reprezentantem rodziców dzieci przystępujących do pierwszej komunii. Pomimo tego, że umowa podpisywana jest z jedną osobą, wskazać należy, że usługi te na podstawie umowy będą wykonywane na rzecz wszystkich rodziców, którzy w/w osobę upoważnili do zawarcia tej umowy. Dzieje się tak nie tylko z uwagi na dokonanie nieformalnego upoważnienia, ale także faktu, że wszyscy rodzice partycypują w kosztach związanych z zatrudnieniem fotografa w tym celu.

Dlatego też **podstawą przetwarzania** danych osobowych rodziców będzie wykonywanie na ich rzecz umowy [art. 6 ust. 1 lit. b RODO]. Fotograf w tym zakresie przetwarzać będzie dane tylko tych rodziców, jakie otrzymał do celu zawarcia i realizacji umowy.

Przy wykonywaniu zdjęć w świątyniach należy pamiętać o zachowaniu także regulacji własnych tychże kościołów lub innych związków wyznaniowych. Zobacz Rozdział I, podrozdział 13.

Jeżeli fotograf zawiera umowę pisemną w zakresie związanym z realizacją tego typu usługi, do przetwarzania danych wskazanych w umowie oraz wizerunku stron umowy ma zastosowanie podrozdział "Dane osobowe pary młodej w umowie z fotografem" w rozdziale o Fotografii ślubnej.

Fotograf powinien ponadto spełnić wobec pozostałych rodziców, których dane osobowe przetwarza, obowiązek informacyjny najpóźniej w momencie rozpoczęcia fotografii podczas ceremonii. Informacje te mogą być przekazane rodzicom na przykład poprzez: przekazanie lub przeczytanie podczas spotkania organizacyjnego z rodzicami, zobowiązać rodzica-reprezentanta do przekazania określonych treści rodzicom.

Treść przykładowego **obowiązku informacyjnego** może być następująca:

1. *Na podstawie umowy o wykonanie zdjęć podczas komunii Fotograf przetwarzać będzie Państwa wizerunek.*
2. *Podstawą przetwarzania danych jest realizacja umowy na Pani/Pana rzecz.*
3. *Administratorem danych osobowych jest Fotograf, dane kontaktowe Fotografa są następujące: ...*
4. *Dane osobowe będą przetwarzane w celu wykonania usługi (tj. w szczególności: wykonania sesji fotograficznej, obróbki, druku, ...), archiwizacji, zabezpieczenia dochodzenia roszczeń oraz do celów podatkowo-księgowych.*

5. *Podanie danych jest dobrowolne, jednakże odmowa ich podania uniemożliwia wykonanie sesji.*
6. *Dane osobowe będą przetwarzane przez czas niezbędny do wykonania umowy, do czasu wygaśnięcia wszelkich roszczeń z niej wynikających oraz ustania wszystkich obowiązków podatkowo-skarbowych.*
7. *Zamawiającemu przysługuje prawo żądania dostępu do treści danych osobowych, ich sprostowania, usunięcia oraz prawo do ograniczenia ich przetwarzania. Ponadto także prawo do cofnięcia zgody w dowolnym momencie bez wpływu na zgodność z prawem przetwarzania, prawo do przenoszenia danych oraz prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych osobowych.*
8. *Zamawiający posiada prawo wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.*
9. *Dane nie będą przetwarzane w sposób zautomatyzowany i nie będą profilowane.*

Jeżeli przetwarzanie danych osobowych będzie powierzane innym podmiotom (o powierzeniu przetwarzania można przeczytać na stronie 14) należy dodatkowo poinformować o tych podmiotach:

Dane zostaną powierzone do przetwarzania następującym podmiotom (np. podmiotom działającym na zlecenie administratora): ...

W następnej kolejności przeanalizować należy przetwarzanie danych dzieci przystępujących do komunii oraz innych osób, które mogą zostać utrwalone podczas uroczystości. W zakresie związanym z wizerunkiem osób udzielających komunii (duchownych), dzieci przystępujących do komunii oraz gości, fotograf działa na zlecenie rodziców – nie ma w związku z tym możliwości prawidłowo wykonywać umowy, a tym samym swoich usług, bez możliwości utrwalania wizerunku dzieci przystępujących do komunii oraz gości zgromadzonych w kościele. Istotą usługi zdjęć komunijnych jest utrwalanie wizerunku ww. osób. W związku z powyższym, uznać należy, że przetwarzanie danych dzieci, gości i osób obsługujących komunię jest **niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez fotografa**.

W ocenie autorów Kodeksu, słusznym jest ponadto ogłoszenie faktu wykonywania fotografii podczas wydarzenia, wskazanie sposobu zapoznania się z treścią obowiązku informacyjnego oraz określenie strefy, w której zdjęcia nie będą wykonywane, ew. sposobu zgłoszenia fotografowi braku woli bycia fotografowanym. Powyższe można wykonać w różny sposób – np. poprzez zamieszczenie odpowiedniej adnotacji na zaproszeniu czy ogłoszenie w świątyni.

Przy wykonywaniu zdjęć w świątyniach należy pamiętać o zachowaniu także regulacji własnych tychże kościołów lub innych związków wyznaniowych. Zobacz więcej w Rozdziale I, podrozdział 13.

Wobec gości i osób obsługujących wydarzenie należy spełnić **obowiązek informacyjny**. Treść przykładowego obowiązku informacyjnego może być następująca:

1. *Fotograf przetwarzać będzie Pani/Pana wizerunek.*
2. *Administratorem danych osobowych jest Fotograf, dane kontaktowe Fotografa to: numer telefonu ..., adres e-mail:*
3. *Przetwarzanie danych jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora. Interesem tym jest możliwość prawidłowego wykonywania umowy na rzecz rodziców i opiekunów dzieci przystępujących do komunii (tj. w szczególności: wykonania reportażu fotograficznego, obróbki zdjęć, druku).*
4. *Umożliwienie Fotografowi utrwalenia danych jest dobrowolne, a odmowa uniemożliwia realizację celu, o którym mowa w punkcie poprzedzającym.*
5. *Dane osobowe będą przetwarzane przez czas niezbędny do wykonania umowy zawartej z rodzicami i opiekunami dzieci, do czasu wygaśnięcia wszelkich roszczeń z niej wynikających.*
6. *Osobie fotografowanej przysługuje prawo żądania dostępu do treści danych osobowych, ich sprostowania, usunięcia oraz prawo do ograniczenia ich przetwarzania. Ponadto także prawo do cofnięcia zgody w dowolnym momencie bez wpływu na zgodność z prawem przetwarzania, prawo do przenoszenia danych oraz prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych osobowych.*
7. *Osoba fotografowana posiada prawo wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych lub do Inspektora Ochrony Danych odpowiedniego związku wyznaniowego.*
8. *Dane nie będą przetwarzane w sposób zautomatyzowany i nie będą profilowane.*

Jeżeli przetwarzanie danych osobowych będzie powierzane innym podmiotom (o powierzeniu przetwarzania można przeczytać na stronie 14) należy dodatkowo poinformować o tych podmiotach:

Dane zostaną powierzone do przetwarzania następującym podmiotom (np. podmiotom działającym na zlecenie administratora): ...

Wskazać należy, że fotograf, w przypadku korzystania z usług podmiotów trzecich, do celu wykonania umowy (wykonanie odbitek, fotoksiążki, albumu pamiątkowego), powinien zawrzeć z tymi podmiotami umowę powierzenia przetwarzania danych osobowych. O powierzeniu przetwarzania przeczytać można więcej na stronie 14.

6. Fotografia eventowa

Niniejszy rozdział dotyczyć będzie wykonywania usług fotograficznych podczas wydarzeń średniej lub dużej wielkości, przy założeniu, że fotograf nie ma możliwości nawiązania kontaktu z każdą z fotografowanych osób, a osoby te nie pozostają w związku osobistym z organizatorem wydarzenia.

Z uwagi na zasady przetwarzania danych wyróżnić można następujące rodzaje sytuacji:

1. Fotograf działa na zlecenie organizatora wydarzenia
2. Fotograf nie działa na zlecenie organizatora i:
 - a. fotografuje duże grupy osób
 - b. fotografuje nieduże grupy osób
 - c. fotografuje osoby publiczne podczas wydarzenia
3. Wykonywanie fotografii do celów prasowych

Fotograf działa na zlecenie organizatora wydarzenia

W wielu przypadkach organizatorzy wydarzeń - zarówno prywatnych (o określonej liczbie uczestników, biletowanych) jak i publicznych - zatrudniają fotografów do wykonania usługi polegającej na dokumentacji fotograficznej wydarzenia.

W takim wypadku administratorem danych osobowych osób uwidocznionych na zdjęciach z wydarzenia będzie organizator wydarzenia, natomiast fotograf działać będzie jako jego podwykonawca. Organizator powinien spełnić wobec uczestników obowiązek informacyjny w tym zakresie oraz zadbać o podstawę prawną przetwarzania. Organizator może spełnić powyższe obowiązki np. w regulaminie wydarzenia.

Organizator w zakresie i celu wykonania dokumentacji fotograficznej powierza fotografowi przetwarzanie danych osobowych uczestników uwidocznionych w wykonywanych fotografiach. W związku z tym należy podpisać pomiędzy klientem (organizatorem) a fotografem umowę powierzenia przetwarzania danych osobowych uczestników wydarzenia. O powierzeniu można przeczytać na stronie 14.

Fotograf nie działa na zlecenie organizatora

W przypadku gdy fotograf nie działa na zlecenie organizatora, a wykonuje fotografie we własnym zakresie, sam staje się administratorem danych osobowych osób, które fotografuje. A więc sam, o ile nie zachodzi odpowiednie wyłączenie, powinien zadbać o podstawę przetwarzania danych oraz spełnić obowiązek informacyjny.

1. Fotograf wykonuje zdjęcie dużej grupy osób

Wyszczególnić należy odmienną sytuację prawną w zakresie ochrony danych osobowych osób fotografowanych podczas wydarzeń w tłumie lub dużej grupie. Ważnym jest dokonanie oceny przez fotografa, że nie jest w stanie nawiązać bezpośredniego kontaktu z każdą z osób, która zostanie utrwalona na fotografii.

Podstawa prawna przetwarzania:

Przetwarzanie danych jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora [art. 6 ust. 1 lit. f RODO].

Z uwagi na powszechność utrwalania czynności społecznych zakładających gromadzenie się dużych grup ludzi (koncerty, pikniki, wydarzenia, wiece, zgromadzenia) na zdjęciach, pozwolić można na przyjęcie, że osoba biorąca udział w wydarzeniach tego typu musi godzić się z tym, że będą wykonywane jej zdjęcia. Fotograf nie miałby możliwości prawidłowo wykonywać swojego zawodu czy, w niektórych przypadkach reporterskiej funkcji społecznej, a tym samym swoich usług, bez możliwości utrwalania wizerunku ww. osób. W związku z powyższym, uznać należy, że przetwarzanie danych osób biorących udział w ww. wydarzeniach jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez fotografa. Jednocześnie wskazać należy, że jeżeli osoba taka zgłosi wyraźny sprzeciw wobec fotografowania jej, należy zaniechać tej czynności i usunąć fotografie z jej wizerunkiem.

Wskazać należy, że w omawianym przypadku fotograf będzie uprawniony również do rozpowszechniania zdjęć, w tym ich publikacji w internecie (z wyłączeniem portali posługujących się narzędziami technicznymi służącymi do biometrii twarzy). Z uwagi na typ wydarzenia i przyjętą praktykę, zgodnie z którą zdjęcia z wydarzeń są udostępniane publicznie.

W przypadku gdy fotograf wykonuje zdjęcia dużych grup ludzi lub tłumu, w których to grupach nie może nawiązać bezpośredniego kontaktu z każdą osobą, nie może posiadać danych kontaktowych ww. osób, wypełnienie obowiązku informacyjnego wobec wszystkich tych osób wymagałoby od fotografa zbyt dużego wysiłku (organizacyjnego lub finansowego). Dlatego też można uznać, że fotograf nie jest zobowiązany do spełnienia wobec tych osób obowiązku informacyjnego.

Wskazać należy, że powyższy sposób postępowania zachodzić będzie wyłącznie wobec osób, od których fotograf nie będzie zobowiązany do uzyskania zgody na rozpowszechnianie wizerunku zgodnie z Prawem autorskim, tj. kiedy osoba stanowi wyłącznie szczegół całości

(więcej na ten temat można przeczytać na stronie 33). Konieczność uzyskania przez fotografa zgody na przetwarzanie danych osobowych w omawianej sytuacji, w zasadzie wyłączałyby możliwość skorzystania z uprawnienia określonego w Prawie autorskim, dlatego wskazać należy, że za **podstawę przetwarzania** należy uznać przesłankę określoną w art. 6 ust. 1 lit. f RODO. W pozostałych przypadkach należy postępować jak w podrozdziale poniżej.

2. Fotograf wykonuje zdjęcie niedużej grupy osób

Sposób przetwarzania danych opisany w tym podrozdziale będzie dotyczył następujących fotografii podczas wydarzeń:

- utrwalających pojedynczą osobę,
- utrwalających nieduże grupy osób, w której z każdą osobą fotograf może nawiązać kontakt,

Podstawa prawna przetwarzania:

Przetwarzanie danych na podstawie zgody [art. 6 ust. 1 lit. a RODO]

Wskazać należy, że fotograf, by móc legalnie przetwarzać dane osobowe osób, z którymi może nawiązać kontakt, powinien uzyskać ich zgodę na przetwarzanie danych osobowych. Można przyjąć, że jeżeli osoba pozuje przed fotografem, by ten zrobił jej zdjęcie, wyraża dorozumianą zgodę na przetwarzanie jej wizerunku. Przy wykonywaniu i rozpowszechnianiu tego typu fotografii należy pamiętać również o konieczności uzyskania zgody na rozpowszechnianie wizerunku, na podstawie przepisów Prawa autorskiego, o której można przeczytać na stronie 33.

Z uwagi na fakt, że w omawianym przypadku fotograf może nawiązać bezpośredni kontakt z fotografowanymi osobami oraz zobowiązany jest w części przypadków do otrzymania zgody na rozpowszechnianie ich wizerunku, powinien spełnić wobec tych osób obowiązek informacyjny.

Treść przykładowej zgody:

Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych, tj. wizerunku utrwalonego na fotografiach z dnia ..., w celu: ...

Treść przykładowego obowiązku informacyjnego może być następująca:

1. *Na podstawie niniejszej zgody Fotograf przetwarzać będzie Pani/Pana wizerunek.*
2. *Administratorem danych osobowych jest Fotograf, dane kontaktowe Fotografa to: numer telefonu ..., adres e-mail:*
3. *Dane osobowe będą przetwarzane w celu publikacji w... na stronie ... oraz w celach archiwalnych.*
4. *Udzielenie zgody na przetwarzanie danych jest dobrowolne, a odmowa ich podania uniemożliwia realizację celu, o którym mowa w punkcie poprzedzającym.*
5. *Dane osobowe będą przetwarzane do czasu wycofania zgody przez Panią/Pana, nie dłużej niż przez 5 lat od wykonania fotografii.*
6. *Osobie fotografowanej przysługuje prawo żądania dostępu do treści danych osobowych, ich sprostowania, usunięcia oraz prawo do ograniczenia ich przetwarzania. Ponadto także prawo do cofnięcia zgody w dowolnym momencie bez wpływu na zgodność z prawem przetwarzania, prawo do przenoszenia danych oraz prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych osobowych.*
7. *Osoba fotografowana posiada prawo wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.*
8. *Jest Pani/Pan uprawniona/y do wycofania zgody w każdym czasie.*
9. *Dane nie będą przetwarzane w sposób zautomatyzowany i nie będą profilowane.*

Obowiązek informacyjny może być spełniony poprzez okazanie osobie fotografowanej wydruku treści go obejmującej.

3. Fotograf wykonuje zdjęcie osoby publicznej podczas wydarzenia

Zdarza się, że podczas różnego rodzaju wydarzeń występują lub przemawiają osoby publicznie znane.

Sytuacja omawiana w tym fragmencie dotyczy wyłącznie przypadków, w których osoba znana występuje podczas wydarzenia, jeśli jej wizerunek wykonano w związku z pełnioną przez tę osobę funkcją publiczną, w tym polityczną, społeczną, zawodową (więcej o tym można przeczytać na stronie 33). W pozostałych przypadkach, kiedy wizerunek podczas wydarzenia nie jest utrwalany w związku z funkcją publiczną (np. znana osoba jest prywatnym gościem albo jako widz jest na widowni koncertu) - zastosowanie w tej sytuacji będzie miał punkt 2 powyżej.

Podstawa prawna przetwarzania:

Przetwarzanie danych na podstawie zgody [art. 6 ust. 1 lit. f RODO]

Konieczność uzyskania przez fotografa zgody na przetwarzanie danych osobowych w omawianej sytuacji, w zasadzie wyłączałyby możliwość skorzystania z uprawnienia

określonego w Prawie autorskim, dlatego wskazać należy, że za **podstawę przetwarzania** należy uznać przesłankę określoną w art. 6 ust. 1 lit. f RODO. Ponadto, osoba publiczna biorąca udział w wydarzeniu zamkniętym lub otwartym, musi godzić się z tym, że będą wykonywane jej zdjęcia, jest to element wykonywanej przez nią funkcji lub zawodu.

Jednocześnie autorzy Kodeksu zaznaczają, że jeżeli osoba taka zgłosi wyraźny sprzeciw wobec fotografowania jej, należy zaniechać tej czynności i usunąć fotografie z jej wizerunkiem. Czasami w imieniu osoby występującej jest emitowany komunikat o zakazie fotografowania jej podczas występu lub stosowny zapis znajduje się w regulaminie wydarzenia. W takim wypadku nie należy wykonywać zdjęć tej osoby.

Wskazać należy, że w omawianym przypadku fotograf będzie uprawniony również do rozpowszechniania zdjęć, w tym ich publikacji w internecie (z wyłączeniem portali posługujących się narzędziami technicznymi służącymi do biometrii twarzy).

W przypadku gdy fotograf wykonuje zdjęcia osób znanych w sposób omawiany w tym podrozdziale, wypełnienie obowiązku informacyjnego wobec nich wymagałoby od fotografa zbyt dużego wysiłku (organizacyjnego lub finansowego). Dlatego też można uznać, że fotograf nie jest zobowiązany do spełnienia wobec tych osób obowiązku informacyjnego.

Wykonywanie fotografii do celów prasowych

Nieco inaczej wygląda sytuacja, jeżeli fotograf podczas wydarzeń wykonuje zdjęcia na potrzeby prasy, magazynów lub portali informacyjnych.

Zgodnie z RODO, niektórych przepisów rozporządzenia nie stosuje się do działalności polegającej na redagowaniu, przygotowywaniu, tworzeniu lub publikowaniu materiałów prasowych w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (art. 2 OchrDanychU).

W praktyce oznacza to, że fotograf nie musi:

- poszukiwać ani powoływać się na podstawę przetwarzania danych osobowych,
- postępować zgodnie z zasadami przetwarzania danych.

Więcej o tym ograniczeniu stosowania RODO przeczytać można na stronie 10.

Należy pamiętać, że nawet jeśli przepisy o ochronie danych osobowych nie mają zastosowania, nie można pomijać innych regulacji, takich jak Kodeks cywilny, Prawa autorskiego. Brak konieczności uzyskania zgody na przetwarzanie danych osobowych nie oznacza, że nie będzie konieczności wyrażenia zgody na rozpowszechnianie wizerunku utrwalonego na fotografii. *[Szczegółowe omówienie na stronie 33].*

7. Fotografia reporterska, streetowa

Fotografia uliczna, polegająca na spontanicznym utrwalaniu wydarzeń i osób znajdujących się w przestrzeni miejskiej, często dotyczy utrwalania wizerunku pojedynczych osób, grup i tłumów. Wielość sytuacji możliwych do utrwalenia przez fotografa, a tym samym sposób przetwarzania danych osób uwidocznionych na zdjęciach, wymaga szczegółowego omówienia każdej z nich.

Ze względu na sposób przetwarzania danych można wyróżnić następujące sytuacje:

1. Fotografowanie w celach artystycznych lub prasowych
2. Fotografowanie w celach innych niż powyższe:
 - a. dużych grup osób, tłumy
 - b. pojedynczych osób

Należy pamiętać, że nawet jeśli przepisy o ochronie danych osobowych nie będą miały zastosowania w niektórych przypadkach, nie można pomijać innych regulacji, takich jak Kodeks cywilny, czy Prawo autorskie. Brak konieczności uzyskania zgody na przetwarzanie danych osobowych nie oznacza, że nie będzie konieczności wyrażenia zgody na rozpowszechnianie wizerunku utrwalonego na fotografii. *[Szczegółowe omówienie na stronie 33]*

Fotografowanie w celach artystycznych lub prasowych

W pewnych sytuacjach stosowanie przepisów RODO zostało ograniczone. Niektórych przepisów rozporządzenia nie stosuje się do działalności polegającej na redagowaniu, przygotowywaniu, tworzeniu lub publikowaniu materiałów prasowych w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe, a także do wypowiedzi w ramach działalności literackiej lub artystycznej (art. 2 OchrDanychU).

Pojęcie wypowiedzi w ramach działalności artystycznej nie zostało dookreślone w RODO. Można przyjąć, że jeśli fotograf wykonuje zdjęcia zawierające wizerunek osób fizycznych, by następnie przedstawić je np. na swoim blogu w internecie lub wystawie stacjonarnej, a ponadto fotografie te powstały wyłączenie w ramach jego działalności artystycznej, RODO nie będzie miało pełnego zastosowania.

W praktyce oznacza to, że fotograf nie musi:

- poszukiwać ani powoływać się na podstawę przetwarzania danych osobowych,
- spełniać obowiązku informacyjnego.

Więcej o tym ograniczeniu stosowania RODO przeczytać można na stronie 10.

Fotografowanie w innych celach dużych grup ludzi, tłumu

Wyszczególnić należy odmienną sytuację prawną w zakresie ochrony danych osobowych osób fotografowanych w tłumie lub dużej grupie. Do zidentyfikowania tej sytuacji powinno się odnieść przepisy Prawa autorskiego, dotyczące wyłączeń w obowiązku uzyskania zgody na rozpowszechnianie wizerunku (więcej o wizerunku można przeczytać na stronie 33).

Prawo autorskie wyłącza obowiązek uzyskania zgody na rozpowszechnianie wizerunku, jeżeli osoba stanowi jedynie szczegół większej całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza. Wskazać należy, że powyższe wyłączenie należy zastosować również do zgody na gruncie RODO. Konieczność uzyskania przez fotografa zgody na przetwarzanie danych osobowych w omawianej sytuacji, w zasadzie wyłączałaby możliwość skorzystania z uprawnienia określonego w Prawie autorskim, dlatego też przyjąć należy, że podstawą przetwarzania danych osobowych w tym przypadku jest przesłanka określona w art. 6 ust. 1 lit. b RODO.

Jednocześnie należy pamiętać, że jeżeli osoba taka zgłosi wyraźny sprzeciw wobec fotografowania jej, należy zaniechać tej czynności i usunąć fotografie z jej wizerunkiem.

Wskazać należy, że w omawianym przypadku fotograf będzie uprawniony również do rozpowszechniania zdjęć, w tym ich publikacji w internecie (z wyłączeniem portali posługujących się narzędziami technicznymi służącymi do biometrii twarzy). Wynika to z faktu, że Prawo autorskie pozwala, przy wyłączeniu obowiązku uzyskania zgody, na rozpowszechnianie wizerunku.

W przypadku gdy fotograf wykonuje zdjęcia dużych grup ludzi lub tłumu, spełniającego przesłanki określone w Prawie autorskim, wypełnienie obowiązku informacyjnego wobec wszystkich tych osób wymagałoby od fotografa zbyt dużego wysiłku (organizacyjnego lub finansowego). Dlatego też można uznać, że fotograf nie jest zobowiązany do spełnienia wobec tych osób obowiązku informacyjnego.

Fotografowanie w innych celach pojedynczych osób lub niedużych grup

Zgodnie z Prawem autorskim zawsze należy uzyskać zgodę na rozpowszechnianie wizerunku, chyba, że zachodzą wyłączenia określone w ustawie (więcej na ten temat można przeczytać na stronie 33).

Sposób przetwarzania danych opisany w tym podrozdziale będzie dotyczył następujących fotografii:

- utrwalających pojedynczą osobę,
- utrwalających nieduże grupy osób, w których każda osoba nie jest "jedynie szczegółem całości",
- utrwalających dużą grupę ludzi, spośród których jedna będzie przykuwała uwagę, np. wykonywała jakąś pozycję, bez której zdjęcie straciłoby wagę, walor estetyczny, sens (więcej można przeczytać na ten temat na stronie 33) - niniejszy podrozdział stosuje się do tej charakterystycznej osoby.

Podstawa prawna przetwarzania:

Przetwarzanie danych na podstawie zgody [art. 6 ust. 1 lit. a RODO]

Można przyjąć, że jeżeli osoba pozuje przed fotografem, by ten zrobił jej zdjęcie, wyraża dorozumianą zgodę na przetwarzanie jej wizerunku. Jeżeli jednak osoba lub grupa osób nie pozuje, fotograf powinien uzyskać od wszystkich uwidocznionych osób zgodę na przetwarzanie danych (wzór znajduje się poniżej). Więcej o zgodzie można przeczytać na stronie 20.

Z uwagi na fakt, że w omawianym przypadku fotograf może nawiązać bezpośredni kontakt z fotografowanymi osobami oraz zobowiązany jest w części przypadków do otrzymania zgody na przetwarzanie danych osobowych, powinien spełnić wobec tych osób obowiązek informacyjny.

Treść przykładowej zgody:

Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych, tj. wizerunku utrwalonego na fotografiach z dnia ..., w celu: ...

Treść przykładowego obowiązku informacyjnego może być następująca:

1. *Na podstawie niniejszej zgody Fotograf przetwarzać będzie Pani/Pana wizerunek.*
2. *Administratorem danych osobowych jest Fotograf, dane kontaktowe Fotografa to: numer telefonu ..., adres e-mail:*
3. *Dane osobowe będą przetwarzane w celu ... oraz w celach archiwalnych.*
4. *Udzielenie zgody na przetwarzanie danych jest dobrowolne, a odmowa ich podania uniemożliwia realizację celu, o którym mowa w punkcie poprzedzającym.*
5. *Dane osobowe będą przetwarzane do czasu wycofania zgody przez Panią/Pana, nie dłużej niż przez 5 lat od wykonania fotografii.*
6. *Osobie fotografowanej przysługuje prawo żądania dostępu do treści danych osobowych, ich sprostowania, usunięcia oraz prawo do ograniczenia ich przetwarzania. Ponadto także prawo do cofnięcia zgody w dowolnym momencie bez wpływu na zgodność z prawem przetwarzania, prawo do przenoszenia danych oraz prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych osobowych.*
7. *Osoba fotografowana posiada prawo wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.*
8. *Jest Pani/Pan uprawniona/y do wycofania zgody w każdym czasie.*
9. *Dane nie będą przetwarzane w sposób zautomatyzowany i nie będą profilowane.*

Fotograf powinien udokumentować fakt wyrażenia zgody. Może więc przed wykonaniem fotografii prosić o podpis pod treścią zgody. Natomiast obowiązek informacyjny może być spełniony poprzez okazanie osobie fotografowanej wydruku treści go obejmującej.

8. Fotobudki, gifboxy

Usługi świadczone za pośrednictwem fotobudek i gifboxów są kolejnym typem usług fotograficznych, które, choć nie wymagają obecności fotografa, prowadzą do wykonywania zdjęć osobom, a tym samym prowadzą do przetwarzania ich danych osobowych.

Fotobudka posiada na ogół dotykowy panel, na którym wyświetlane są parametry usługi, użytkownik może wybierać warianty usługi, wpisać dodatkowe dane (np numer telefonu) oraz za pomocą którego usługa uruchamia wykonywanie zdjęć.

Wyróżnić można dwa rodzaje sposobu świadczenia usług na rzecz osób korzystających z tego typu usług:

1. Usługa z drukiem na miejscu: usługa ma charakter usługi "instant" - użytkownik uruchamia wykonywanie zdjęć przez urządzenie, a po wykonaniu fotografii odbitki drukowane są na miejscu przez maszynę,
2. Usługa z przesyłaniem treści: urządzenie rejestruje obraz (jako film, zdjęcie czy gif), a następnie treść przesyłana jest na adres e-mail lub numer telefonu osoby, która obsługiwała urządzenie.

Usługa z drukiem na miejscu

Poniższa analiza będzie dotyczyła wyłącznie sytuacji, w której urządzenie nie przetwarza w celu wykonania usługi żadnych innych danych osobowych klientów, a treści utrwalone przez maszynę są drukowane. Jeżeli poza drukiem urządzenie dodatkowo zbiera inne dane w celu wykonania usługi lub przesyła treści - należy zapoznać się z podrozdziałem "Usługa z przesyłaniem treści".

Podstawa prawna przetwarzania:

Przetwarzanie danych jest niezbędne do realizacji umowy [art. 6 ust. 1 lit. b RODO]

Za pomocą gifboxa lub fotobudki wykonywana jest usługa na rzecz wszystkich osób, które decydują się na skorzystanie z urządzenia.

Zarządzający urządzeniem powinien spełnić obowiązek informacyjny wobec osób użytkujących urządzenie (których wizerunek będzie utrwalony) poprzez wyświetlenie na ekranie urządzenia lub wywieszenie treści na urządzeniu lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie.

Treść przykładowego obowiązku informacyjnego może być następująca:

1. *Na podstawie umowy o wykonanie zdjęć za pomocą urządzenia, administrator przetwarzać będzie wizerunek osób, które z urządzenia skorzystają.*
2. *Podstawą przetwarzania danych jest realizacja umowy na Pani/Pana rzecz.*
3. *Administratorem danych osobowych jest ..., dane kontaktowe administratora są następujące: ...*
4. *Dane osobowe będą przetwarzane w celu wykonania usługi (tj. w szczególności: wykonania zdjęć oraz ich druku), archiwizacji oraz zabezpieczenia dochodzenia roszczeń.*
5. *Podanie danych jest dobrowolne, jednakże odmowa ich podania uniemożliwia wykonanie usługi.*
6. *Dane osobowe będą przetwarzane przez czas niezbędny do wykonania umowy, do czasu wygaśnięcia wszelkich roszczeń z niej wynikających oraz ustania wszystkich obowiązków podatkowo-skarbowych.*
7. *Osobie fotografowanej przysługuje prawo żądania dostępu do treści danych osobowych, ich sprostowania, usunięcia oraz prawo do ograniczenia ich przetwarzania. Ponadto także prawo do cofnięcia zgody w dowolnym momencie bez wpływu na zgodność z prawem przetwarzania, prawo do przenoszenia danych oraz prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych osobowych.*
8. *Osoba fotografowana posiada prawo wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.*
9. *Dane nie będą przetwarzane w sposób zautomatyzowany i nie będą profilowane.*

Usługa z przesyłaniem treści

Poniższa analiza będzie dotyczyła sytuacji, w której urządzenie przetwarza w celu wykonania usługi wizerunek osób korzystających z urządzenia, a także dane osobowe jednego z użytkowników, służące do przekazania wykonanych przez urządzenie treści. Mowa tu o sytuacjach, kiedy np. nagrany przez urządzenie film, zdjęcia lub gif będą przesyłane na telefon lub e-mail jednego z użytkowników. W takim przypadku jedna osoba obsługuje urządzenie, podaje swoje dane osobowe i odbiera utrwalone treści.

W tym przypadku należy rozróżnić sytuację klienta obsługującego urządzenie od sytuacji osób, które zostaną przez nią utrwalone przy pomocy urządzenia.

Podstawa prawna przetwarzania:

Przetwarzanie danych jest niezbędne do realizacji umowy [art. 6 ust. 1 lit. b RODO]

Za pomocą gifboxa lub fotobudki wykonywana jest usługa na rzecz wszystkich osób, które decydują się na skorzystanie z urządzenia.

Zarządzający urządzeniem powinien spełnić obowiązek informacyjny wobec osób użytkujących urządzenie (których wizerunek będzie utrwalony) poprzez wyświetlenie na ekranie urządzenia lub wywieszenie treści na urządzeniu lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Dodatkowo, osobę, która podaje swoje dane służące do przesłania nagranych materiału, powinna poinformować o sposobach przetwarzania tych danych.

Treść przykładowego obowiązku informacyjnego może być następująca:

1. *Na podstawie umowy o wykonanie zdjęć za pomocą urządzenia, administrator przetwarzać będzie wizerunek osób, które z urządzenia skorzystają. W przypadku podania numeru telefonu/adresu e-mail, na podstawie umowy o przesłanie utrwalonych treści, administrator będzie przetwarzał również ww. dane.*
2. *Podstawą przetwarzania danych jest realizacja umowy na Pani/Pana rzecz.*
3. *Administratorem danych osobowych jest ..., dane kontaktowe administratora są następujące: ...*
4. *Dane osobowe będą przetwarzane w celu wykonania usługi (tj. w szczególności: wykonania zdjęć/filmu oraz ich przesłania w sposób wskazany przez użytkownika), archiwizacji oraz zabezpieczenia dochodzenia roszczeń.*
5. *Podanie danych jest dobrowolne, jednakże odmowa ich podania uniemożliwia wykonanie usługi.*
6. *Dane osobowe będą przetwarzane przez czas niezbędny do wykonania umowy, do czasu wygaśnięcia wszelkich roszczeń z niej wynikających oraz ustania wszystkich obowiązków podatkowo-skarbowych.*
7. *Osobie fotografowanej przysługuje prawo żądania dostępu do treści danych osobowych, ich sprostowania, usunięcia oraz prawo do ograniczenia ich przetwarzania. Ponadto także prawo do cofnięcia zgody w dowolnym momencie bez wpływu na zgodność z prawem przetwarzania, prawo do przenoszenia danych oraz prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych osobowych.*
8. *Osoba fotografowana posiada prawo wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.*
9. *Dane nie będą przetwarzane w sposób zautomatyzowany i nie będą profilowane.*

9. Sesje z modelkami, TFP

W pracy fotografa często mają miejsce sesje z modelką lub modelkami. Sesje te mogą mieć różne konteksty organizacyjne, a wykonane podczas nich fotografie mogą być wykorzystane do różnych celów - od wykorzystania komercyjnego i sprzedaży zdjęć, po użytek wyłącznie artystyczny. Każda z tych sytuacji wymaga odrębnego omówienia ze względu na sposób przetwarzania danych.

W omawianym typie fotografii mamy do czynienia z czterema sytuacjami:

1. Sesja z modelką na zlecenie klienta,
2. Sesja do własnych celów komercyjnych,
3. Sesja TFP,
4. Sesja do celów artystycznych.

Sesja z modelką na zlecenie klienta

Fotograf może wykonywać sesje zdjęciowe modelek na zlecenie swoich klientów. W takiej sytuacji klient zatrudnia fotografa oraz zatrudnia modelkę. Fotografa łączy z klientem umowa, natomiast żadnego rodzaju umowa nie łączy fotografa z modelką, której to dane fotograf będzie przetwarzał.

W omawianym przypadku klient będzie administratorem danych modelki. Klient powierza fotografowi przetwarzanie danych osobowych (wizerunku) modelki utrwalonego na zdjęciach, w celach związanych z przeprowadzeniem sesji i wydaniem klientowi gotowych zdjęć. W związku z tym należy podpisać pomiędzy klientem a fotografem umowę powierzenia przetwarzania danych osobowych modelki fotografowi przez klienta. O powierzeniu można przeczytać na stronie 14.

Sesja do własnych celów komercyjnych

W niektórych sytuacjach to fotograf będzie zatrudniał modelkę do celu wykonania sesji z jej udziałem. Będzie to miało miejsce na przykład wtedy, kiedy fotograf zamierza sprzedawać gotowe fotografie (np. w bankach zdjęć) lub gdy na zlecenie klienta organizuje całość sesji, łącznie z zaangażowaniem modelek.

Zgodnie z art. 81 Prawa autorskiego zezwolenia nie trzeba pozyskać, jeśli osoba, której wizerunek dotyczy otrzymała zapłatę za pozowanie. Przykładem może być modelka, która otrzymała zapłatę za sesję zdjęciową. Konieczność uzyskania przez fotografa zgody na przetwarzanie danych osobowych w omawianej sytuacji, w zasadzie wyłączałaby możliwość

skorzystania z uprawnienia określonego w Prawie autorskim, dlatego wskazać należy, że za podstawę przetwarzania należy uznać przesłankę określoną w art. 6 ust. 1 lit. f RODO, tj. przyjąć należy, że przetwarzanie danych jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora.

Fotograf może spełnić obowiązek informacyjny wobec modelki w umowie. Jeżeli fotograf nie zawiera umowy pisemnej, powinien spełnić wobec modelki obowiązek informacyjny najpóźniej w momencie rozpoczęcia sesji. Informacje te mogą być przekazane modelce na przykład poprzez: zawieszenie w ogólnodostępnym miejscu, wręczeniu kopii treści do potwierdzenia zapoznania się podpisem, przesłanie w wiadomości e-mail przed sesją.

Treść przykładowego obowiązku informacyjnego może być następująca:

1. *Fotograf przetwarzać będzie następujące dane osobowe: (imię, nazwisko, adres, numer telefonu, adres e-mail - te dane, które znajdą się w umowie lub są faktycznie niezbędne do jej wykonania) oraz wizerunek.*
2. *Administratorem danych osobowych jest Fotograf, dane kontaktowe Fotografa są następujące: ...*
3. *Podstawą przetwarzania jest realizacja celów wynikających z prawnie uzasadnionych celów realizowanych przez administratora, tj. art. 6 ust. 1 lit. f RODO. Dane osobowe będą przetwarzane w celu wykonania umowy (tj. w szczególności: wykonania sesji fotograficznej, obróbki, druku, ...), sprzedaży fotografii, na których utrwalony jest wizerunek, archiwizacji, zabezpieczenia dochodzenia roszczeń oraz do celów podatkowo-księgowych.*
4. *Podanie danych jest dobrowolne, jednakże odmowa ich podania uniemożliwia wykonanie sesji.*
5. *Dane osobowe będą przetwarzane przez czas niezbędny do wykonania umowy, do czasu wygaśnięcia wszelkich roszczeń z niej wynikających oraz ustania wszystkich obowiązków podatkowo-skarbowych. Dane osobowe w postaci wizerunku będą przetwarzane przez czas ich przydatności do prowadzenia działalności przez Fotografa lub osobę, której przekazał prawa do korzystania z fotografii.*
6. *Modelce przysługuje prawo żądania dostępu do treści danych osobowych, ich sprostowania, usunięcia oraz prawo do ograniczenia ich przetwarzania. Ponadto także prawo do cofnięcia zgody w dowolnym momencie bez wpływu na zgodność z prawem przetwarzania, prawo do przenoszenia danych oraz prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych osobowych.*
7. *Modelka posiada prawo wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.*
8. *Dane nie będą przetwarzane w sposób zautomatyzowany i nie będą profilowane.*

Jeżeli przetwarzanie danych osobowych będzie powierzane innym podmiotom (o powierzeniu przetwarzania można przeczytać na stronie 14) należy dodatkowo poinformować o tych podmiotach:

Dane zostaną powierzone do przetwarzania następującym podmiotom (np. podmiotom działającym na zlecenie administratora): ...

Wskazać należy, że w omawianym przypadku fotograf będzie uprawniony również do rozpowszechniania zdjęć, w tym ich publikacji w internecie (z wyłączeniem portali posługujących się narzędziami technicznymi służącymi do biometrii twarzy).

Sesja TFP

Wątpliwości w zakresie stosowania przepisów RODO mogą powstać także w przypadku sesji zdjęciowych na zasadach TFP (*Time for Prints*). Ich głównym elementem jest stosunek pomiędzy fotografem a modelką, oparty na obustronnych korzyściach – modelka pozuje nieodpłatnie fotografowi, przy czym on pozyskuje w wyniku tej współpracy materiał do promocji swojej twórczości, a ona promuje swój wizerunek za pomocą wykonanych fotografii.

Istotny jest tutaj cel umowy, którym jest rozpowszechnienie wizerunku modelki dla celów marketingowych fotografa. W związku z tym przetwarzanie danych jest niezbędne, by wykonać umowę. Strony powinny się jednak odpowiednio zabezpieczyć tak, by z treści umowy jednoznacznie wynikało, jaki jest jej cel i w jaki sposób lub gdzie fotografie zostaną opublikowane. Modelka, czy model muszą wiedzieć na co dokładnie się zgadzają, dlatego cele powinny być opisane w umowie bardzo dokładnie, absolutnie niedopuszczalne jest zawarcie klauzuli o treści „wszystkie cele”.

Podstawa prawna przetwarzania:

Przetwarzanie danych jest niezbędne do realizacji umowy [art. 6 ust. 1 lit. b RODO]

Treść przykładowego obowiązku informacyjnego może być następująca:

1. *Na podstawie umowy o wykonanie sesji TFP Fotograf przetwarzać będzie następujące dane osobowe: (imię, nazwisko, adres, numer telefonu, adres e-mail - te dane, które znajdują się w umowie) oraz wizerunek.*
2. *Administratorem danych osobowych jest Fotograf, dane kontaktowe Fotografa są następujące: ...*
3. *Dane osobowe będą przetwarzane w celu wykonania usługi (tj. w szczególności: wykonania sesji fotograficznej, obróbki, druku, ...), promocji twórczości fotografa, archiwizacji, zabezpieczenia dochodzenia roszczeń oraz do celów podatkowo-księgowych.*

4. *Podanie danych jest dobrowolne, jednakże odmowa ich podania uniemożliwia wykonanie sesji.*
5. *Dane osobowe będą przetwarzane przez czas niezbędny do wykonania umowy, do czasu wygaśnięcia wszelkich roszczeń z niej wynikających oraz ustania wszystkich obowiązków podatkowo-skarbowych. Dane osobowe w postaci wizerunku będą przetwarzane przez czas ich przydatności do reklamy i prezentacji działalności Fotografa.*
6. *Modelce przysługuje prawo żądania dostępu do treści danych osobowych, ich sprostowania, usunięcia oraz prawo do ograniczenia ich przetwarzania. Ponadto także prawo do cofnięcia zgody w dowolnym momencie bez wpływu na zgodność z prawem przetwarzania, prawo do przenoszenia danych oraz prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych osobowych.*
7. *Modelka posiada prawo wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.*
8. *Dane nie będą przetwarzane w sposób zautomatyzowany i nie będą profilowane.*

Jeżeli przetwarzanie danych osobowych będzie powierzane innym podmiotom (o powierzeniu przetwarzania można przeczytać na stronie 14) należy dodatkowo poinformować o tych podmiotach:

Dane zostaną powierzone do przetwarzania następującym podmiotom (np. podmiotom działającym na zlecenie administratora): ...

Jeżeli dane osobowe będą udostępniane innym podmiotom, na przykład portalom branżowym (o udostępnianiu można przeczytać na stronie 14) należy dodatkowo uzyskać zgodę na udostępnienie wizerunku modelki, na przykład o poniższej treści:

Wyrażam zgodę na udostępnienie moich danych osobowych portalowi ... w celu promocji działalności fotografa.

Sesja do celów artystycznych

W pewnych sytuacjach stosowanie przepisów RODO zostało ograniczone. Niektórych przepisów rozporządzenia nie stosuje się do wypowiedzi w ramach działalności literackiej lub artystycznej (art. 2 OchrDanychU).

Pojęcie wypowiedzi w ramach działalności artystycznej nie zostało dookreślone w RODO. Można przyjąć, że jeśli fotograf wykonuje zdjęcia zawierające wizerunek osób fizycznych, by następnie przedstawić je np. na swoim blogu w internecie lub wystawie stacjonarnej, a

ponadto fotografie te powstały wyłącznie w ramach jego działalności artystycznej, RODO nie będzie miało pełnego zastosowania.

W praktyce oznacza to, że fotograf nie musi:

- poszukiwać ani powoływać się na podstawę przetwarzania danych osobowych,
- spełniać obowiązku informacyjnego.

Więcej o tym ograniczeniu stosowania RODO przeczytać można na stronie 10.

10. Wykorzystanie fotografii do promocji działalności fotografa

Tworzenie własnego bloga, fanpage czy strony w internecie prezentujących twórczość fotografa jest obecnie nieodzownym elementem prowadzenia działalności w tej branży. Zdjęcia te wykorzystywane są w celu reklamy czy przedstawienia stylu pracy fotografa.

Opracowanie teoretyczne o wykorzystywaniu fotografii w tym celu można przeczytać w rozdziale "Wykorzystywanie fotografii dla celów promocji własnej fotografa".

W omawianym zakresie możemy mieć do czynienia z dwoma sposobami przetwarzania danych:

1. Publikacja zdjęć w internecie bez wykorzystania technologii biometrycznych
2. Publikacja zdjęć w internecie z wykorzystaniem technologii biometrycznych

Wskazać należy, że opracowanie w tym rozdziale będzie dotyczyło wszystkich fotografii wykorzystywanych do prezentacji działalności fotografa, chyba, że rozpowszechnianie wizerunku w danej sytuacji nie wymaga uzyskania odrębnej zgody. Ma to miejsce w wybranych przypadkach związanych z wykonywaniem fotografii podczas wydarzeń (rozdział 7) oraz fotografii reportażowej/streetowej (rozdział 8).

Publikacja zdjęć w internecie bez wykorzystania technologii biometrycznych

Podstawa prawna przetwarzania:

Przetwarzanie danych na podstawie zgody [art. 6 ust. 1 lit. a RODO]

Jeżeli fotograf planuje publikować w internecie (blogu, stronie internetowej, portalach branżowych) fotografie zawierające wizerunek osób - powinien uzyskać zgodę osób, które uwidocznione są na tych fotografiach.

Przykładowa treść zgody może być następująca:

Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych, tj. wizerunku utrwalonego na fotografiach z dnia ..., do celu promocji działalności fotografa, w tym na stronie internetowej ...

Warto pamiętać, że jeżeli zgoda jest pozyskiwana od osób, na których rzecz fotograf wykonuje również usługi, musi być ona dobrowolna i wyraźnie oddzielona od pozostałych treści, tak aby osoba której dane dotyczą nie miała wątpliwości, że wyraża dodatkową zgodę.

Jeżeli dane osobowe będą udostępniane innym podmiotom, na przykład portalom branżowym (o udostępnianiu można przeczytać na stronie 14) należy dodatkowo uzyskać zgodę na udostępnienie danych, na przykład o poniższej treści:

Wyrażam zgodę na udostępnienie moich danych osobowych portalowi ... w celu promocji działalności fotografa.

Treść przykładowego obowiązku informacyjnego może być następująca:

1. *Na podstawie niniejszej zgody Fotograf przetwarzać będzie Pani/Pana wizerunek.*
2. *Administratorem danych osobowych jest Fotograf, dane kontaktowe Fotografa to: numer telefonu ..., adres e-mail:*
3. *Dane osobowe będą przetwarzane w celu marketingu działalności Fotografa.*
4. *Udzielenie zgody na przetwarzanie danych jest dobrowolne, a odmowa ich podania uniemożliwia realizację celu, o którym mowa w punkcie poprzedzającym.*
5. *Dane osobowe będą przetwarzane przez czas ich przydatności do reklamy i prezentacji działalności Fotografa lub do wycofania zgody.*
6. *Osobie fotografowanej przysługuje prawo żądania dostępu do treści danych osobowych, ich sprostowania, usunięcia oraz prawo do ograniczenia ich przetwarzania. Ponadto także prawo do cofnięcia zgody w dowolnym momencie bez wpływu na zgodność z prawem przetwarzania, prawo do przenoszenia danych oraz prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych osobowych.*
7. *Osoba fotografowana posiada prawo wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.*
8. *Dane nie będą przetwarzane w sposób zautomatyzowany i nie będą profilowane.*

Jeżeli przetwarzanie danych osobowych będzie powierzane innym podmiotom (o powierzeniu przetwarzania można przeczytać na stronie 14) należy dodatkowo poinformować o tych podmiotach:

Dane zostaną powierzone do przetwarzania następującym podmiotom (np. podmiotom działającym na zlecenie administratora): ...

Publikacja zdjęć w internecie z wykorzystaniem technologii biometrycznych

Część portali internetowych, takich jak np. platforma X, wykorzystuje technologie służące do biometrii twarzy. W przypadku przetwarzania danych w ten sposób, wizerunek staje się daną szczególnej kategorii.

W przypadku gdy planujemy przekazać fotografie zawierające wizerunek osób portalom, które przetwarzają dane metodami biometrycznymi, należy uzyskać zgodę uwidocznionych osób na przetwarzanie ich danych szczególnej kategorii. Zgoda ta musi być wyraźna, a osoba, która jej udziela musi być świadoma celów, w jakich dane będą przetwarzane.

Przykładowa treść zgody może być następująca:

Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych, tj. wizerunku utrwalonego na fotografiach z dnia ..., do celu promocji działalności fotografa, w tym na platformie X (dawniej jako: Twitter)....

W powyższym zakresie wyrażam zgodę na udostępnienie przez fotografa zdjęć zawierających mój wizerunek do platformie X.

Wyrażam zgodę na przetwarzanie danych przez platformie X w sposób zautomatyzowany oraz na profilowanie danych.

Wyrażam zgodę na przetwarzanie przez platformę X mojego wizerunku metodami technicznymi służącymi do biometrii twarzy.

Treść przykładowego obowiązku informacyjnego może być następująca:

- 1. Na podstawie niniejszej zgody Fotograf przetwarzać będzie Pani/Pana wizerunek.*
- 2. Administratorem danych osobowych jest Fotograf, dane kontaktowe Fotografa to: numer telefonu ..., adres e-mail:*
- 3. Dane osobowe będą przetwarzane w celu marketingu działalności Fotografa.*
- 4. Udzielenie zgody na przetwarzanie danych jest dobrowolne, a odmowa ich podania uniemożliwia realizację celu, o którym mowa w punkcie poprzedzającym.*
- 5. Dane osobowe będą przetwarzane przez czas ich przydatności do reklamy i prezentacji działalności Fotografa lub do wycofania zgody.*
- 6. Osobie fotografowanej przysługuje prawo żądania dostępu do treści danych osobowych, ich sprostowania, usunięcia oraz prawo do ograniczenia ich przetwarzania. Ponadto także prawo do cofnięcia zgody w dowolnym momencie bez wpływu na zgodność z prawem przetwarzania, prawo do przenoszenia danych oraz prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych osobowych.*
- 7. Osoba fotografowana posiada prawo wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.*
- 8. Udostępnienie danych platformie X (dawniej jako: Twitter) może skutkować przetwarzaniem wizerunku metodami technicznymi służącymi do biometrii twarzy.*

W/w portal może *przetwarzać Pani/Pana dane w sposób zautomatyzowany oraz na profilować dane.*

Rozdział III – Procedury wewnętrzne wraz z wzorami dokumentów

1. Zabezpieczenia – analiza ryzyka i adekwatność środków

Wraz z wejściem w życie RODO, zmieniło się podejście do zapewnienia bezpieczeństwa danych osobowych.

Spełnienie z góry określonych i jednakowych dla wszystkich wymogów nie jest wystarczające. Nowe podejście oznacza, że administrator oraz podmiot przetwarzający (procesor) powinni wdrożyć takie środki techniczne i organizacyjne, które zapewnią odpowiedni stopień bezpieczeństwa przetwarzania danych adekwatny do poziomu ryzyka naruszenia praw lub wolności osób fizycznych.

Podejście oparte na ryzyku! Brak wyznaczonych przez RODO uniwersalnych reguł i standardów.

RODO nie wskazuje konkretnie, w jaki sposób należy zabezpieczyć dane osobowe. Co należy więc uwzględnić, by zapewnić odpowiedni stopień bezpieczeństwa?

- stan wiedzy technicznej
 - co ważne, zarówno zagrożenia, jak i poziom wiedzy technicznej, czy nowych technologii nieustannie się zmienia, dlatego raz (na kilka lat) dokonana ocena nie będzie wystarczająca. Z pomocą w ocenie może przyjść specjalista z zakresu cyberbezpieczeństwa.
- koszt wdrażania
 - koszt wdrożenia odpowiednich środków należy porównać z występującym ryzykiem, tj. jeśli administrator przetwarza dane na dużą skalę, w tym np. dane wrażliwe, niewystarczające będzie zastosowanie podstawowych środków, takich jak np. antywirus i szafy zamykane na klucz. Zasada ta działa również odwrotnie - jeśli ryzyko naruszenia jest niewielkie, a przetwarzane dane to wyłącznie imię i nazwisko, nieuzasadnione byłoby wdrażanie środków wartych miliony złotych,
 - co ważne, nie da się zapewnić bezpieczeństwa w 100%, dlatego RODO bierze to pod uwagę i dopuszcza sytuację, w której administrator stwierdzi, że podwyższenie poziomu bezpieczeństwa nie jest dla niego opłacalne i liczy się np. z koniecznością wypłaty ewentualnego odszkodowania. Jednak zawsze należy minimalizować te ryzyko i podejmować czynności, które je minimalizują.
- charakter, zakres, kontekst i cele przetwarzania
 - przy ocenie zawsze należy ocenić jakiego rodzaju dane się przetwarza, w jaki sposób i w jakim celu. Rodzaje zbieranych danych niosą za sobą różny

“ciężar” związany z ewentualnym ich udostępnieniem osobom trzecim. Z doświadczenia życiowego wiemy, że niektóre własne dane obejmujemy większą ochroną i nie podajemy ich tak często jak inne (np. przy składaniu zamówienia podamy nasze imię i nazwisko, ale nie będziemy chcieli podać numeru PESEL).

- ryzyko naruszenia praw lub wolności osób fizycznych o różnym prawdopodobieństwie wystąpienia i wadze zagrożenia [art. 32 ust. 1 RODO]

Pierwszym krokiem do zapewnienia odpowiedniego stopnia bezpieczeństwa jest analiza i **oszacowanie ryzyka** wiążącego się z przetwarzaniem, jakie występuje w konkretnej sytuacji. W szczególności bierze się pod uwagę ryzyko wynikające z:

- przypadkowego lub niezgodnego z prawem zniszczenia danych osobowych (np. zalanie drukowanych egzemplarzy umów, na których są dane osobowe)
- utraty danych (np. uszkodzeniem dysku w komputerze, powodującego utratę danych na nim zapisanych)
- modyfikacji danych (np. shakowanie konta i zmiana części danych)
- nieuprawnionego ujawnienia lub nieuprawnionego dostępu do danych osobowych (np. włamanie hakerskie na serwer, przesłanie wiadomości zawierającej dane do osoby niebędącej jej adresatem)

Powyższe sytuacje mają zastosowanie do danych przesyłanych, przechowywanych lub przetwarzanych w jakiegokolwiek inny sposób, a ich wystąpienie mogłoby doprowadzić między innymi do **uszczerbku fizycznego, szkód majątkowych lub niemajątkowych**.
[art. 32 ust. 2 RODO; motyw 83 RODO]

Jak to rozumieć? Administrator (lub procesor) powinien zastanowić się co mogłoby się stać z danymi osobowymi, które są przetwarzane w ramach danej czynności.

A więc: jeśli fotograf przetwarza w wersji papierowej dane osób, z którymi zawarł umowę (np. imię, nazwisko, adres, PESEL, telefon), musi ocenić i zastanowić się co mogłoby się z tymi danymi stać, tj. czy np. możliwe jest włamanie do biura i kradzież egzemplarza umowy lub w przypadku pożaru istniałaby możliwość utraty tychże danych, itd.

W następnej kolejności administrator powinien **ocenić prawdopodobieństwo wystąpienia** takich przypadków (zagrożeń), a także jaki miałyby to **wpływ na osobę, której dane dotyczą** oraz innych.

Czy prawdopodobieństwo jest: rzadkie, mało prawdopodobne, możliwe, prawdopodobne, prawie pewne?

Jaki będzie skutek pod względem dotkliwości? Niski, średni, wysoki?

Te wszystkie elementy trzeba wziąć pod uwagę, zebrać ze sobą i **jeśli ryzyko jest zbyt wysokie – wdrożyć odpowiednie środki**.

Co ważne, nie można zaakceptować ryzyka wysokiego, zawsze trzeba wdrożyć środki, które to ryzyko zminimalizują!

Powyżej wskazane skutki, tj. uszczerbek fizyczny, szkoda majątkowa lub niemajątkowa są w istocie naruszeniem praw lub wolności osób fizycznych, które administrator powinien chronić zapewniając odpowiednie bezpieczeństwo.

Gdyby się okazało, że skutek przeprowadzonej analizy ryzyka – ryzyko naruszenia praw lub wolności osób fizycznych jest wysokie, należy przeprowadzić **ocenę skutków dla ochrony danych**. [art. 35 RODO]

Jakie środki techniczne i organizacyjne można zastosować by zapewnić odpowiedni - w stosunku do występującego ryzyka - stopień bezpieczeństwa?

Poniżej wskazane środki należy traktować wyłącznie jako **przykładowe propozycje**, które można wziąć pod uwagę. Katalog jest otwarty, co oznacza, że również inne środki niewymienione poniżej mogą być zastosowane. Ostateczna decyzja doboru środków należy zawsze do podmiotu odpowiedzialnego za zapewnienie bezpieczeństwa, tj. administratora lub procesora. Wybór środków powinien być zdeterminowany przez okoliczności i warunki przetwarzania danych osobowych, a także prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzeń, które mogłyby doprowadzić do naruszenia praw lub wolności osób fizycznych.

Co ważne, dobór odpowiednich środków może być różny w zależności od tego, czy fotograf prowadzi działalność jednoosobowo, czy zatrudnia pracowników. Ponadto, ze względu na specyfikę działalności fotografa, bardzo istotne jest wzięcie pod uwagę miejsca przetwarzania danych, tj. czy sesje są wykonywane w plenerze, w studio, gdzie fotograf prowadzi biuro - czy jest to wyodrębnione pomieszczenie, czy np. wydzielona część mieszkania. Ważne też będą różne rodzaje oprogramowania czy narzędzi online, z których korzysta fotograf.

Środki wskazane w art. 32 ust. 1 RODO:

- pseudonimizacja i szyfrowanie danych osobowych
 - pseudonimizacja to proces, w którym dane są tak przetworzone/zmodyfikowane, aby nie można było zidentyfikować konkretnej osoby bez użycia dodatkowych informacji. Co ważne, pseudonimizacja jest procesem odwracalnym, inaczej niż w przypadku anonimizacji,
 - szyfrowanie polega na zmianie danych w taki sposób, by ich odczyt nie był możliwy bez użycia odpowiedniego klucza, czy informacji,
- zdolność do ciągłego zapewnienia poufności, integralności, dostępności i odporności systemów i usług przetwarzania;
 - administrator (lub procesor) powinien tak zabezpieczyć dane, by nie były one przetwarzane niezgodnie z prawem, w sposób niedozwolony oraz by nie doszło do ich przypadkowej utraty, zniszczenia czy uszkodzenia;
 - dostępu do danych nie powinny mieć osoby nieuprawnione;

- poprzez zapewnienie dostępności systemów i usług przetwarzania należy rozumieć obowiązek administratora do zapewnienia takich narzędzi, które zapewnią osobom uprawnionym dostęp do danych i możliwość dokonywania na danych różnych operacji, tj. np. na żądanie klienta upoważnieni pracownicy administratora mogą w każdej chwili wejść do bazy, w której zapisano jego dane i zmienić numer telefonu;
- wymóg by system był odporny oznacza, że powinny być wdrożone takie środki, które ustrzegą system przed atakami z zewnątrz, np. dzięki stosowaniu odpowiedniego systemu antywirusowego;
- zdolność do szybkiego przywrócenia dostępności danych osobowych i dostępu do nich w razie incydentu fizycznego lub technicznego;
 - w razie gdyby doszło do naruszenia bezpieczeństwa danych, zastosowane środki powinny umożliwiać jak najszybszy ponowny dostęp do danych wraz z możliwością dokonywania operacji na danych;
- regularne testowanie, mierzenie i ocenianie skuteczności środków technicznych i organizacyjnych mających zapewnić bezpieczeństwo przetwarzania.

Powyższe zabezpieczenia zostały wskazane w RODO i co warto podkreślić - mają charakter przykładowy.

Na uwagę i rozważenie stosowania (wdrożenia) zasługują także inne, do których należą między innymi:

1. Zabezpieczenia techniczne

- system przeciwpożarowy w miejscu, gdzie są przechowywane dane,
- klimatyzacja,
- monitoring wizyjny,
- szyfrowanie urządzeń przenośnych (pendrive), baz danych, sieci WIFI, a także danych przesyłanych np. w wiadomości mailowej,
- tworzenie kopii zapasowych,
- ochrona dostępu do sieci komputerowej, system firewall,
- zabezpieczenie sieci bezprzewodowej,
- szyfrowanie transmisji danych podczas przeglądania stron internetowych,
- program antywirusowy oraz jego aktualizacja,
- używanie bezpiecznego oprogramowania, jego aktualizacja,
- w przypadku korzystania z komputera przez kilka osób - tworzenie indywidualnych kont, profili, do których dostęp jest możliwy wyłącznie przy użyciu odpowiedniego hasła oraz loginu,

- hasło do jakiegokolwiek urządzenia nie może być udostępniane innej osobie, która nie jest uprawniona; niedopuszczalne jest wymienianie się hasłami “na wszelki wypadek”,
- hasła powinny być obiektywnie trudne do złamania,
- nie należy stosować jednakowego hasła na wszystkich urządzeniach czy kontach,
- warto wprowadzić politykę zmiany haseł oraz określić zasady ich tworzenia,

(zasady tworzenia haseł opisano poniżej)

- nadanie uprawnień w systemach informatycznych wyłącznie do tych danych, do których dana osoba jest upoważniona,
- bezpieczne korzystanie z poczty elektronicznej, np. nieotwieranie podejrzanych lub niewiadomego pochodzenia linków,
- ewidencjonowanie sprzętu, na którym przechowywane są dane osobowe
 - wszelkie nośniki danych powinny być zaewidencjonowane tak aby wiadomo było gdzie się znajdują, kto jest w ich posiadaniu (gdy sprzęt jest współdzielony przez kilka osób), jaki jest ich stan techniczny,
- jeśli fotograf korzysta ze sprzętu (np. laptopa) zarówno do celów prywatnych i służbowych, należy utworzyć dwa odrębne konta
 - nie należy używać kont/profilu prywatnych do przetwarzania danych osobowych w ramach prowadzonej działalności zawodowej i odwrotnie,

Zasady tworzenia haseł (poniższe wskazówki stanowią minimalne wymagania tworzenia haseł i nie dotyczą haseł, gdzie wymagana jest podwójna autentykacja, np. aplikacji internetowych przez które fotograf wysyła klientowi zdjęcia; administrator może wdrożyć inną, bardziej rygorystyczną i zapewniającą wyższą ochronę politykę dotyczącą tworzenia haseł)

- hasło powinno się składać z unikalnego zestawu co najmniej ośmiu znaków, w tym: duże i małe litery, cyfry oraz znaki specjalne (im dłuższe hasło, tym lepiej!);
- hasło nie powinno zawierać nazw związanych z użytkownikiem, np. jego imienia lub nazwiska, numeru PESEL albo firmy;
- należy unikać łatwych do odgadnięcia kombinacji, np. 1234..., qwerty;
- nie zaleca się używać znanych słów;
- zaleca się, aby hasło było zmieniane co 30 dni;

Tworząc i używając hasła należy pamiętać, że:

- nie wolno udostępniać hasła innym użytkownikom;

- nie należy zapisywać hasła w dostępnych dla innych użytkowników miejscach, np. pod klawiaturą,
- nie należy używać takiego samego hasła do wszystkich kont; aby temu sprostać, warto posłużyć się menedżerem haseł.

2. Zabezpieczenia organizacyjne (działalność zorganizowana w taki sposób, by podnosić bezpieczeństwo przetwarzania danych)

- przeprowadzenie audytu bezpieczeństwa,
 - ❖ niezależnie od tego, czy fotograf działa jednoosobowo, czy zatrudnia pracowników, powinien dokładnie przemyśleć oraz sprawdzić jakie dane przetwarza, gdzie dane są przechowywane itp., a następnie przy uwzględnieniu występującego ryzyka, zapewnić im bezpieczeństwo,
 - ❖ pomocne w przeprowadzeniu audytu może być stworzenie rejestru czynności przetwarzania danych osobowych (bądź jego uzupełnienie, gdy już jest prowadzony), który pozwoli na usystematyzowanie wszystkich niezbędnych informacji [na temat rejestru można przeczytać na stronie 90]
 - ❖ audyt można przeprowadzić samodzielnie bądź przy pomocy podmiotu profesjonalnego.
- szkolenia pracowników oraz innych osób mających dostęp do danych przetwarzanych przez administratora,
 - ❖ jeśli fotograf zatrudnia pracowników bądź w jakikolwiek sposób współpracuje z innymi osobami i dochodzi do przetwarzania przez nich danych osobowych, których fotograf jest administratorem (np. mają do nich wgląd) - powinien zadbać o to, by osoby te miały odpowiednią wiedzę na temat ochrony danych osobowych oraz wdrożonych przez administratora środków,
 - ❖ zaleca się zebranie oświadczeń od osób przeszkolonych, że odbyły takie szkolenia, zapoznały się przepisami RODO itp.
 - ❖ ważne, aby osoby wskazane powyżej posiadały odpowiednie uprawnienie do przetwarzania danych, np. na podstawie nadanego upoważnienia bądź umowy powierzenia,
- stworzenie i posiadanie dokumentu określającego zasady przetwarzania danych osobowych, np. polityki bezpieczeństwa informacji czy polityki ochrony danych lub regulaminu ochrony danych,
- powołanie inspektora ochrony danych bądź korzystanie z usług innego podmiotu profesjonalnego zajmującego się ochroną danych [pojęcie inspektora ochrony danych oraz zasadność jego powołania wyjaśniono na stronie 101]
- stworzenie i posiadanie dokumentacji analizy ryzyka [na temat analizy ryzyka można przeczytać na stronie 80]
- nadawanie upoważnień do przetwarzania danych (dostęp do danych osobowych mogą mieć wyłącznie osoby uprawnione),
 - ❖ zaleca się prowadzenie rejestru nadanych upoważnień do przetwarzania danych osobowych [na temat rejestru można przeczytać na stronie 90]
- stosowanie polityki czystego biurka

- ❖ jeśli fotograf korzysta z przestrzeni dzielonej, powinien każdorazowo w czasie oddalenia się z miejsca pracy chować w szafach/kontenerkach zamykanych na klucz wszelkie nośniki zawierające dane osobowe tak, aby osoby nieuprawnione nie miały dostępu do danych,
- ❖ nie należy zostawiać na biurku bądź w innym miejscu nośników danych, które mogłyby zostać użyte (nawet przypadkowo) przez osoby nieuprawnione; szczególnie gdy fotograf prowadzi działalność w domu - pozostawiony na wierzchu pendrive zawierający dane osobowe mógłby zostać użyty przez dziecko bądź innego członka rodziny w celach prywatnych i następnie przekazany innej osobie (np. przekazanie gry komputerowej czy ebooka koledze ze szkolnej ławki) albo dane znajdujące się na karcie lub pendrive mogą zostać przypadkowo usunięte ze względu na brak miejsca na grę komputerową, czy prywatne zdjęcia. Innym zagrożeniem może być zainfekowanie nośnika przez osobę trzecią i późniejsze podłączenie go komputera służbowego, na którym znajdują się dane osobowe klientów,
- ❖ dokumenty (np. umowy z klientami) nie powinny leżeć nieustannie na biurku, należy je chować w zamykanych miejscach; zasada ta jest istotna nie tylko ze względu na możliwość np. kradzieży przez osobę nieuprawnioną, ale także możliwość podejrzenia danych przez osobę, która tylko zagląda, np. innych klientów, którzy mogliby się zapoznać z treścią dokumentów znajdujących się na biurku,
- ustawienie monitora w taki sposób, by osoby nieuprawnione nie miały dostępu do danych (np. klienci bądź przypadkowi przechodnie) lub stosowanie odpowiedniej nakładki na ekran
 - ❖ szczególnie ważne, gdy fotograf pracuje w przestrzeni współdzielonej z osobami nieuprawnionymi do dostępu do danych bądź korzysta z komputera w miejscach publicznych (np. kawiarni, samolocie czy pociągu),
- stworzenie procedur dostępu do narzędzi czy systemów informatycznych (np. zasady przydzielania kont, polityka zmiany haseł)
- opracowanie i wdrożenie planu działania w przypadku naruszenia danych osobowych
 - ❖ jeśli fotograf zatrudnia pracowników, powinien zadbać o to, aby zgłaszali mu niezwłocznie wszelkie incydenty związane z możliwością naruszenia danych osobowych,
 - ❖ w przypadku wystąpienia naruszenia, należy podjąć odpowiednie środki - na temat zasad postępowania w przypadku wystąpienia incydentu można przeczytać na stronie 95.
- stosowanie bezpiecznych zasad kontaktu z klientami bądź innymi osobami
 - ❖ rozmawiając przez telefon z klientem należy zachować ostrożność przy podawaniu jakichkolwiek danych osobowych, ponieważ nie ma pewności czy osoba ta jest osobą, której dane dotyczą, bądź jest uprawniona do dostępu do danych (np. gdy dzwoni rodzic osoby niepełnoletniej)

3. Zabezpieczenia fizyczne (wszelkie zabezpieczenia fizyczne, które chronią dane zapisane w postaci materialnej, np. na papierze, na dysku komputera, na kartach pamięci)

- pomieszczenia zamykane na klucz
 - ❖ jeśli fotograf prowadzi odrębne biuro bądź posiada studio w niezależnym pomieszczeniu, powinno być zamykane na klucz; dostęp do kluczy mogą mieć wyłącznie osoby uprawnione, np. na podstawie nadanego im przez administratora upoważnienia,
- szafy zamykane na klucz lub szyfr
 - ❖ szczególnie w sytuacji, gdy biuro bądź studio, w którym przechowywane są dane osobowe nie stanowi odrębnego, zamykanego pomieszczenia, np. w domu bądź innej dostępnej dla wielu osób przestrzeni,
- zabezpieczenia okien, np. kraty lub rolety antywłamaniowe,
 - ❖ jeśli istnieje większe ryzyko włamania, np. biuro mieści się na parterze, warto rozważyć dodatkowe zabezpieczenia okien,
- stosowanie systemu alarmowego,
- monitoring wizyjny,
- ochrona osobowa pomieszczeń,
- niszczenie danych zapisanych na papierze przy użyciu niszczarki bądź korzystanie z wiarygodnej firmy utylizującej, z którą administrator podpisał umowę powierzenia przetwarzania danych,
 - ❖ dokumenty zawierające dane osobowe nie mogą być wyrzucane do kosza na śmieci,
 - ❖ dokumenty zawierające dane osobowe należy niszczyć od razu, nie można przechowywać ich w miejscu niezabezpieczonym (np. pod biurkiem), zostawiając sobie niszczenie na później, np. raz w miesiącu,
- skuteczne niszczenie bądź formatowanie innych niż papier nośników danych,
 - ❖ w przypadku płyt CD i in., należy przeciąć je nożyczkami (zamazanie nie jest wystarczające),
- utylizacja/sprzedaż/darowizna sprzętu po uprzednim dokładnym wyczyszczeniu z danych,
 - ❖ niedopuszczalne jest przekazywanie osobom nieuprawnionym nośników danych, na których znajdują się dane osobowe
- przechowywanie nośników danych, w tym przenośnych urządzeń, w bezpiecznych miejscach,
 - ❖ w biurze/studio urządzenia powinny być przechowywane w zamykanych szafach lub pomieszczeniach,
 - ❖ jeśli fotograf prowadzi biuro/studio w domu, gdzie dostęp do pomieszczenia mają również inni domownicy, zaleca się przechowywanie nośników danych w szafach lub kontenerkach zamykanych na klucz,
 - ❖ w przypadku oddalenia się od telefonu bądź komputera, na których znajdują się dane osobowe, powinny być każdorazowo blokowane przed dostępem osób nieuprawnionych,
- bezpieczny transport nośników danych,

- ❖ gdy fotograf zabiera nośniki danych poza studio, powinien w miarę możliwości usunąć z nich niepotrzebne dane,
- ❖ urządzenia przenośne zawierające dane (np. aparat fotograficzny z kartą, laptop, karta SD lub inna karta pamięci, pendrive, telefon) powinny być pod stałym nadzorem fotografa, należy unikać pozostawiania ich w miejscach ogólnodostępnych; w czasie podróży samolotem zaleca się pozostawianie urządzeń przy sobie, zamiast oddawania do luku bagażowego, nie zaleca się pozostawiania nośników w samochodzie na parkingu,
- ❖ wszelkie nośniki danych powinny być odpowiednio zabezpieczone w transporcie przed ich przypadkowym uszkodzeniem (np. stosowanie odpowiednich futerałów, pojemników),
 - zabezpieczenia urządzeń przenośnych, takich jak komputer przenośny, czy telefon (np. pin, hasło),
 - ❖ ze względu na specyfikę pracy fotografa działającego w plenerze, wszelkie urządzenia przenośne zawierające dane osobowe powinny być bezwzględnie zabezpieczone hasłem lub inną blokadą.

1) Zabezpieczenia przy przekazywaniu zdjęć klientom

Szczególnie problematycznym zagadnieniem jest ochrona danych osobowych w trakcie procesu przekazywania klientom zdjęć, zarówno w formie cyfrowej (jako galeria, z której klient dokonuje wyboru zdjęć), jak w formie fizycznych odbitek. Biorąc pod uwagę, że zdjęcia są nośnikiem danych osobowych (np. wizerunku), przekazanie ich osobie nieuprawnionej będzie stanowić naruszenie przepisów o ochronie danych osobowych.

Dobór zabezpieczeń powinien być każdorazowo podyktowany charakterem współpracy fotografa z klientem oraz planowanymi sposobami rozpowszechniania zdjęć.

W przypadku, w którym fotograf wykonuje sesje zdjęciowe osób trzecich na zlecenie swojego klienta, który jest jednocześnie administratorem danych, fotograf, o ile umowa nie stanowi inaczej, powinien przekazać wyniki swoich prac wyłącznie ww. administratorowi. Osoby trzecie powinny otrzymać zdjęcia jedynie za pośrednictwem wspomnianego administratora lub za jego zgodą.

Fotograf powinien dostarczyć do administratora link do cyfrowych egzemplarzy zdjęć, tj. galerii (z której będą wybierane zdjęcia), do której dostęp powinien być chroniony hasłem. Link do ww. galerii oraz hasło do niej powinny zostać przekazane administratorowi w osobnych dokumentach (np. hasło powinno zostać ustalone w umowie, a link powinien do administratora zostać wysłany w wiadomości e-mail). Administrator powinien sam przekazać link oraz hasło osobom trzecim, uprawnionym do dostępu do ww. danych osobowych, bez udziału fotografa. Dopiero osoby trzecie, którym administrator udzielił dostępu do zdjęć, jeżeli zachodzi taka potrzeba, mogą kontaktować się z fotografem w celu zlecenia np. dalszej obróbki wykonanych zdjęć. Fotograf ma prawo przyjąć, że osobom, którym został udzielony dostęp do zdjęć, została wydana przez administratora odpowiednia zgoda.

Z wyżej wskazaną sytuacją będziemy mieli do czynienia np. w przypadku sesji szkolnych (klasowych), w których fotograf wykonuje sesję na zlecenie szkoły, która pełni funkcję administratora danych osobowych.

Z taką samą metodyką działania będziemy mieli do czynienia w przypadku, w którym fotograf podpisze umowę bezpośrednio z osobami uwidocznionymi na zdjęciach lub z opiekunami takich osób. W takich przypadkach klient, z którym zawierana jest umowa, powinien samodzielnie przekazać osobom trzecim dostęp do galerii, bez udziału fotografa. Fotograf natomiast powinien wysłać link do przedmiotowej galerii wyłącznie na adres e-mail klienta lub klientów. Podobnie jak w wcześniejszym przypadku zaleca się, aby dostęp do zdjęć był zabezpieczony hasłem, które powinno zostać przekazane klientowi lub klientom w osobnym dokumencie niż ten w którym został przekazany link do galerii. Fotograf ma prawo przyjąć, że osoby trzecie, które się z nim skontaktowały i które mają dostęp do galerii, mają odpowiednią zezwolenie klienta na dostęp do tych danych.

Przykładem wyżej wskazanej sytuacji może być wykonywanie przez fotografa sesji szkolnych lub komunijnych, gdy umowa została zawarta pomiędzy nim a rodzicami (np. Radą Rodziców).

Jeżeli podmioty, którym klienci fotografa udostępnili zdjęcia znajdujące się w galerii, mają możliwość składania zamówień dotyczących wydruku lub przeróbki graficznej konkretnych zdjęć, to fotograf powinien przyjmować takie zamówienia jedynie za pośrednictwem wiadomości e-mail lub w ramach udostępnionego klientom narzędzia. Nie zaleca się przyjmowania jakichkolwiek zleceń w oparciu o sam kontakt telefoniczny.

Innym zalecanym z punktu widzenia ochrony danych osobowych rozwiązaniem problemu zabezpieczania danych osobowych w związku z rozpowszechnianiem zdjęć jest korzystanie z przeznaczonych do tego portali internetowych, które zapewniają pełną weryfikację osób, które mają mieć dostęp do wyników prac fotografa oraz odpowiednie zabezpieczenia (np. zalamo.com). Weryfikacja taka powinna być dokonywana poprzez autoryzację: adresu e-mail lub numeru telefonu. Zaleca się korzystanie z portali internetowych, które chronią dostępu do danych osobowych (zdjęć) hasłami.

Nie jest zalecane w żadnym wypadku wykonywanie przekazania zdjęć, w tym odbitek, wyłącznie po kontakcie telefonicznym osoby zainteresowanej ich pozyskaniem.

Zasady przesyłania / przekazywania zdjęć klientom powinny bazować na poniższych założeniach:

- fotografie lub inne dane przesyłane drogą elektroniczną (jako załącznik do wiadomości e-mail) powinny być odpowiednio zaszyfrowane, np. używając programu 7zip (klikając prawym przyciskiem myszy należy przejść do: 7zip, następnie 'Dodaj do archiwum', po czym wpisać hasło zabezpieczające plik. Hasło nie może być łatwe do odgadnięcia (*zasady dotyczące tworzenia haseł opisano poniżej*) i co ważne, należy je podać odbiorcy innym kanałem komunikacji niż wysyłany plik, np. jeśli plik jest wysyłany za pomocą poczty elektronicznej, hasło powinno być podane telefonicznie,

- zdjęcia wysyłane klientom przy pomocy aplikacji internetowych i galerii online (służących do wyboru zdjęć) powinny być odpowiednio zabezpieczone, tj. aplikacje/platformy powinny spełniać następujące kryteria:
 - pliki ze zdjęciami powinny być objęte kontrolą dostępu. Znajomość adresu pliku nie powinno pozwalać na uzyskanie do niego dostępu bez podania danych uwierzytelniających.,
 - zalecana jest dwustopniowa autoryzacja fotografa w trakcie logowania do panelu administracyjnego. Np. weryfikacja logowania poprzez podanie kodu sms,
 - odradza się przesyłania danych do logowania klientowi jednym kanałem komunikacyjnym,
 - aplikacja nie powinna tworzyć linków do automatycznego zalogowania się,
 - aplikacja nie powinna wysłać pocztą e-mail lub innym kanałem - loginu i hasła jednocześnie ze względu na możliwość przejęcia komunikacji, czy też pomyłkę podczas wpisywania adresu e-mail.
- odradza się chronienie galerii sprzedażowych wyłącznie hasłem. Użytkownik powinien weryfikować swoją tożsamość zanim uzyska dostęp do zdjęć. Uzasadnienie - Samo hasło nie pozwala na zapewnienie poufności danych,
- odradza się stosowanie serwerów plików (NAS) do udostępniania zdjęć. Serwer NAS niczym nie różni się od serwera aplikacji/chmury. Jego administracja wymaga wiedzy eksperckiej w celu uchronienia się przed włamaniami osób, które nie powinny mieć dostępu do danych,
- odradza się używanie protokołu FTP do przesyłania plików - protokół FTP jest nieszyfrowany.

WAŻNE!

Odradza się używania do przesyłania zdjęć:

- darmowych wersji aplikacji wetransfer, dropbox etc,
- serwerów NAS,

WAŻNE!

Zakazuje się używania do przesyłania zdjęć:

- narzędzia Wordpress i innych platform blogowych - brak jakiejkolwiek ochrony plików oraz brak weryfikacji oglądających użytkowników (galeria wyłącznie na hasło),
- wiadomości e-mail bez zahasłowanego pliku zawierającego zdjęcia (hasło powinno zostać przekazane innym kanałem komunikacji),

- serwerów FTP.

Reasumując powyższe:

- 1) W przypadku gdy administratorem danych osobowych jest inny podmiot (np. szkoła):
 - a) Fotograf przesyła do Administratora link do galerii zdjęć oraz hasło w odrębnych dokumentach,
 - b) Fotograf nie przekazuje samodzielnie danych podmiotom innym niż Administrator,
 - c) Administrator samodzielnie może rozpowszechnić zdjęcia osobom trzecim, bez udziału fotografa, o ile ma do tego prawo,
 - d) Zamówienia zdjęć oraz wskazanie adresu do wysyłki odbitek następuje przez klientów, którym administrator udzielił dostępu do galerii (tj. przekazał link i hasło).
- 2) W przypadku, gdy fotograf wykonuje zdjęcia bezpośrednio na rzecz klienta, powinien postępować w sposób analogiczny do wyżej przedstawionego, tj. przekazać link i hasło jedynie klientowi.

Fotograf może opracować inny sposób współpracy z administratorem lub klientem w zakresie przekazywania zdjęć w wersji cyfrowej lub odbitek. Sposób ten powinien jednak w adekwatny sposób chronić zdjęcia, jako nośniki danych osobowych, przed naruszeniem.

1. Zasady dot. przeprowadzania testu równowagi

Test równowagi powinien zostać przeprowadzony za każdym razem, gdy administrator wskazuje prawnie uzasadniony interes jako podstawę przetwarzania danych osobowych (art. 6 ust. 1 lit f RODO) *[na temat uzasadnionego interesu administratora można przeczytać na str. 27]*. Oznacza to, że przed przystąpieniem do przetwarzania danych osobowych w oparciu o prawnie uzasadniony interes każdy fotograf powinien taki test wykonać. Wyniki tego testu powinny natomiast zostać udokumentowane.

Uzasadniony interes może stanowić podstawę przetwarzania danych osobowych, o ile przetwarzanie to jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora. Uzasadniony interes prawny administratora nie może jednak stanowić podstawy przetwarzania danych osobowych, gdy interesy lub podstawowe prawa i wolności osoby, której dane dotyczą, mają charakter nadrzędny względem interesów administratora.

Jak wynika z powyższego, należy zachować równowagę między interesami administratora oraz prawami i wolnościami podmiotów, których dane będą przetwarzane. Dla wyważenia tych interesów konieczne jest przeprowadzenie rzetelnego testu równowagi zgodnie z niżej wskazanymi wytycznymi.

Szerokie oraz obiektywne spojrzenie na interesy obu stron

W celu dokonania porównania interesów, administrator musi te interesy ustalić. W zależności od sytuacji, prawa oraz potrzeby fotografa, który przetwarza dane, i klientów oraz osób trzecich, których dane są przetwarzane, mogą się różnić.

W pierwszej kolejności, administrator powinien wskazać swoje własne interesy, a więc doprecyzować interes, jaki posiada w ramach określonego przetwarzania danych osobowych. Przykładami przetwarzania danych osobowych w oparciu o prawnie uzasadniony interes są m.in.: przetwarzanie danych do celu marketingu bezpośredniego, przetwarzanie danych w celu zapobiegania oszustwom lub przetwarzanie danych w celu dochodzenia swoich prawnie uzasadnionych roszczeń.

Następnie administrator musi ocenić, czy przetwarzanie przez niego danych osobowych we wskazany sposób jest niezbędne do osiągnięcia określonych celów. Administrator powinien przeanalizować ponadto, czy zakres przetwarzanych przez niego danych oraz sposób ich przetwarzania są konieczne do realizacji prawnie uzasadnionego interesu. Jeżeli administrator może osiągnąć zamierzone cele bez konieczności przetwarzania danych osobowych lub poprzez przetwarzanie mniejszej ilości kategorii danych, to powinien on odpowiednio zrezygnować z ich przetwarzania lub te przetwarzanie ograniczyć.

Kolejno, administrator powinien ocenić ewentualne szkody, jakie mogą zostać poniesione przez niego samego lub osoby trzecie, jeżeli przetwarzanie danych osobowych w konkretnym przypadku nie będzie miało miejsca. W tym miejscu np. brak osiągnięcia dochodu lub też uzyskania rozgłosu.

Wykonując test równowagi administrator powinien wziąć w głównej mierze pod uwagę:

- ❖ status oraz sytuację osoby, której przetwarzanie będzie dotyczyło – czy jest to np. osoba nieletnia, starsza itp.,
- ❖ oczekiwania osoby, której dane dotyczą,
- ❖ zakres i rodzaj danych jakie będą przetwarzane,
- ❖ sposób przetwarzania danych osobowych – np. sposób ich publikacji oraz potencjalną ilość odbiorców publikowanego zdjęcia,

Po ustaleniu niezbędności przetwarzania danych, administrator powinien określić interesy, prawa i wolności osób, których dane osobowe mają być przetwarzane, a które to prawa mogą stać w opozycji do prawnie uzasadnionych interesów administratora. W przypadku działalności fotograficznej prawami, które będą najczęściej istniały po stronie osoby, której dane będą przetwarzane, są:

- ❖ prawo do wizerunku,
- ❖ prawo do prywatności,
- ❖ prawo do zachowania dobrego imienia.

Fotograf, będący administratorem, powinien każdorazowo ocenić, czy prawa i wolności ww. osób są nadrzędne, czy też podrzędne względem jego prawnie uzasadnionych interesów. Ocena ta powinna obejmować określenie skutków, zwłaszcza tych negatywnych, które mogą nastąpić dla osoby, której dane będą przetwarzane. Jeżeli są one dla niej dotkliwe lub niewspółmiernie niekorzystne w porównaniu do korzyści płynących z przetwarzania tych danych przez administratora w związku z jego uzasadnionym interesem prawnym, to wynik testu jest negatywny a przetwarzanie nie powinno się odbywać w oparciu o wskazaną podstawę prawną. Wynik testu równowagi będzie negatywny w każdym przypadku, w którym interesy i prawa ww. osób będą nadrzędne względem interesów administratora, nawet tych prawnie uzasadnionych.

Przeprowadzając test równowagi fotograf musi skupić się na całokształcie okoliczności zachodzących w danym przypadku. Dla rzetelności przeprowadzanego testu równowagi, nie należy traktować rozważanych interesów abstrakcyjnie. Test równowagi sprowadzić należy do rzetelnego odpowiedzenia sobie na pytanie, czy to co chce się osiągnąć uzasadnia skutki, jakie przetwarzanie danych osobowych może wywołać po stronie podmiotu przetwarzania.

Administrator zobowiązany on do wykonania testu za każdym razem kiedy dojść ma do przetwarzania danych osobowych. Oznacza to, że nie należy powielać wyniku testu, opierając się na przekonaniu, że określone sytuacje są do siebie zbliżone. Dokonując oceny skutków przetwarzania danych należy bowiem każdorazowo uwzględniać personalne cechy osoby, której dane będą przetwarzane. Inaczej należy na przykład oceniać przetwarzanie danych osobowych dzieci, a inaczej dorosłych.

Zapewnienie dodatkowych gwarancji

W sytuacji, kiedy po rozważeniu interesów opisanych w pkt 1, nadal nie da się dojść do jednoznacznie pozytywnego wyniku testu równowagi, podjąć można próbę wdrożenia pewnych mechanizmów wpływających na sytuację administratora w danej sytuacji, a to

takich, które jednocześnie zminimalizują naruszenie interesów osoby, której dane będą przetwarzane.

W tym wypadku kierować należy się zasadą, zgodnie z którą w im większym zakresie administrator danych osobowych zadba o ogólną ochronę tych danych, tym większe istnieje prawdopodobieństwo, że wynik testu równowagi będzie pozytywny.

W sytuacji niepewności administrator może dokonać np. ścisłego ograniczenia zakresu przetwarzanych danych, czy też zawężenia czasu ich przetwarzania. Działania takie zwiększyć mogą szansę uzyskania pozytywnego rezultatu testu równowagi.

Rodzajem dodatkowej gwarancji, która może mieć wpływ na rezultat testu, może być zwiększenie częstotliwości informowania, np. byłego klienta, o przysługujących mu prawach w zakresie możliwości wyrażenia sprzeciwu wobec przetwarzania jego danych osobowych.

Forma testu równowagi

Test równowagi może być każdorazowo, indywidualnie zbudowany na potrzeby konkretnego przypadku. Najprościej przeprowadzić jest go na zasadzie listy pytań, na które udzielenie odpowiedzi jest konieczne i prowadzi do uzyskania pozytywnego lub też negatywnego jego rezultatu.

Przykładowymi pytaniami jakie w ramach omawianego testu można sobie zadać są:

1. „Czy posiada się uzasadniony oraz przejrzysty interes do przetwarzania danych osobowych?”
2. „Jaki jest cel takiego przetwarzania?”
3. „Czy istnieją możliwości osiągnięcia ww. celu w sposób mniej inwazyjny?”
4. „Kogo dotyczą dane, które mają być przetwarzane?”
5. „Czy osoba, której dane dotyczą może spodziewać się takiego przetwarzania jej danych osobowych?”
6. „W jaki sposób dane mają być przetwarzane?”
7. „Jakie zastosowane zostaną środki ochrony danych osobowych?”
8. „Czy i jakie prawa lub interesy osób trzecich mogą zostać przy takim przetwarzaniu naruszone”.

Wynik testu równowagi

Jeżeli na podstawie wyżej opisanych rozważań administrator dojdzie do wniosku, że jego interesy są nadrzędne w stosunku do interesów osób, których dane mają być przetwarzane, wówczas może on przetwarzać dane osobowe na podstawie art. 6 ust. 1 lit. f RODO.

W przeciwnym wypadku, a więc jeżeli uzna, że skutki przetwarzania danych jakie ponieść może podmiot, którego dane dotyczą, są niewspółmierne do osiągniętych przez administratora korzyści – administrator powinien oprzeć się na innej niż uzasadniony interes podstawie prawnej przetwarzania danych osobowych, np. na zgodzie osoby, której dane mają być przetwarzane.

Sporządzenie stosownej dokumentacji

Wykonanie testu równowagi jest obowiązkiem administratora, którego spełnienie, w razie takiej konieczności, będzie musiał on wykazać przed organami ochrony danych osobowych.

W tym celu administrator sporządzić powinien spis podjętych przez niego, w związku z przeprowadzeniem testu równowagi, kroków oraz rozważań, a także wskazać powody swojej ostatecznej konkluzji. Dokumentację taką administrator powinien zachować, aby móc się nią posłużyć w razie potrzeby.

3. Rejestr Czynności przetwarzania danych

Rejestr czynności przetwarzania danych (w skrócie: RCPD) służy dokumentowaniu czynności przetwarzania danych osobowych. Jest narzędziem, które pozwala na realizację jednej z głównych zasad RODO - zasady rozliczalności. Dzięki niemu administrator (np. fotograf) może w jasny i prosty sposób wykazać między innymi jakie kategorie danych przetwarza, na jakiej podstawie, jak długo itp. Innymi słowy, wszelkie najważniejsze informacje dotyczące przetwarzania danych przez administratora są zebrane i zaewidencjonowane w jednym miejscu. Rejestr jest także cennym źródłem informacji dla organu nadzorczego, dlatego w razie ewentualnej kontroli można się spodziewać, że będzie on dokładnie weryfikowany.

[art. 30 RODO]

Kto powinien prowadzić rejestr czynności przetwarzania danych (RCPD)? - administrator oraz procesor!

Obowiązku nie mają podmioty, które zatrudniają mniej niż 250 osób, chyba że czynności przetwarzania, która wykonują:

- mogą powodować ryzyko naruszenia praw lub wolności osób, których dane dotyczą,
- nie mają charakteru sporadycznego lub obejmują szczególne kategorie danych osobowych, o których mowa w art. 9 ust. 1 RODO, lub
- dotyczą wyroków skazujących i naruszeń prawa, o czym mowa w art. 10 RODO

Czy zatem fotograf (najczęściej prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą lub zatrudniający do kilku pracowników) musi prowadzić wspomniany rejestr?

- najczęściej nie będzie musiał prowadzić RCPD, jednakże ustalenie i wykazanie, że np. przetwarzanie nie powoduje ryzyka naruszenia praw może okazać się trudne. W związku z tym **zaleca się prowadzenie RCPD wszystkim administratorom (fotografom)**, chociażby ze względu na jego walory, takie jak realizacja zasady rozliczalności czy transparentność w trakcie ewentualnej kontroli organu nadzorczego.

Sposób prowadzenia rejestru może być dowolny, dopuszcza się formę papierową, jak i elektroniczną (np. w formie arkusza kalkulacyjnego). Układ rejestru nie został narzucony w RODO;

Rejestry nie podlegają jakiejkolwiek rejestracji.

Jakie informacje powinny znaleźć się w rejestrze?

W rejestrze zapisuje się procesy przetwarzania danych *[na temat pojęcia przetwarzania danych można przeczytać na stronie 9]*.

Procesy przetwarzania mogą być pogrupowane np. według celów przetwarzania danych.

Jeśli celem jest realizacja umowy z klientem, w rejestrze może znaleźć się jeden rekord o takiej nazwie, który będzie zawierał informacje na temat danych osobowych przetwarzanych w związku z zawarciem umowy.

Informacje niezbędne:

- a) podstawowe dane administratora, tj. imię i nazwisko, dane kontaktowe oraz gdy powołano inspektora ochrony danych - również jego dane,
- b) cele przetwarzania,
- c) kategorie osób, których dane dotyczą oraz kategorie danych osobowych, która administrator przetwarza
 - kategorie osób: np. klienci, pracownicy, usługodawcy itp.
 - kategorie danych: dane zwykłe lub szczególne dane osobowe (tzw. dane wrażliwe)
- d) informacje o odbiorcach danych - komu dane będą przekazane (np. procesor)
- e) informacja czy dane będą przetwarzane w państwie trzecim; jeśli tak, należy wskazać nazwę państwa oraz zastosowane zabezpieczenia,
- f) czas przechowywania danych - kiedy zostaną usunięte [na temat czasu przetwarzania danych można przeczytać na stronie 17],
- g) opis środków bezpieczeństwa [o środkach bezpieczeństwa można przeczytać na stronie 12]
 - opis może być ogólny (np. wskazanie, że dane są przechowywane w formie elektronicznej na dysku, a komputer posiada antywirus) i zawierać odesłania do konkretnej dokumentacji opisującej szczegóły;
 - ważne, by opis dawał ogólne rozeznanie i pozwalał na wstępną ocenę zastosowanych środków w stosunku do konkretnych czynności przetwarzania danych

Powyższy zestaw informacji musi znaleźć się w rejestrze, ale nie tworzy on katalogu zamkniętego. Mogą się w nim znaleźć również informacje dodatkowe, które z różnych względów mogą być dla administratora bardzo przydatne.

Przykładowe informacje dodatkowe:

- a) podstawa prawna przetwarzania (art. 6 RODO),
- b) źródło pozyskania danych osobowych,
- c) informacje na temat przeprowadzonej oceny skutków przetwarzania danych,
- d) kto jest właścicielem procesu (przydatne w dużych jednostkach, w których za dany proces odpowiada np. konkretny dział),
- e) jeśli dane są przetwarzane na podstawie zgody - informacja, gdzie zgoda się znajduje lub w jaki sposób została zebrana,
- f) informacja, czy spełniono obowiązek informacyjny i w jaki sposób,

4. Rejestr upoważnień

Dostęp do danych osobowych mogą mieć wyłącznie osoby uprawnione. Oczywiście taką osobą jest administrator (np. fotograf) lub procesor, który na podstawie zawartej umowy powierzenia przetwarza dane w imieniu i na rzecz administratora (np. usługodawca fotografa). [na temat powierzenia można przeczytać na stronie 14]

Co z pozostałymi osobami, które również mogłyby mieć dostęp do danych osobowych, np. pracownicy, osoby współpracujące z fotografem itp.?

- osoby działające na rzecz administratora (lub procesora), które będą miały dostęp do danych osobowych (wystarczy sama możliwość zapoznania się z danymi) powinny mieć upoważnienie do przetwarzania danych osobowych.

Zaleca się więc nadawanie pisemnych upoważnień do przetwarzania danych osobowych wszystkim osobom mającym dostęp do danych, np. innym fotografom współpracującym z administratorem, praktykantom czy stażystom, pracownikom

- upoważnienie należy sporządzić w formie odrębnego oświadczenia (nie powinno być częścią innego dokumentu, np. umowy o pracę czy umowy współpracy),
- choć RODO nie narzuca formy upoważnienia, zaleca się nadawanie upoważnień w formie pisemnej,
- upoważnienie należy nadać jeszcze przed rozpoczęciem przetwarzania danych.

Warto stworzyć **rejestr upoważnień** (np. w arkuszu kalkulacyjnym), w którym znajdą się informacje dotyczące osób, którym nadano upoważnienia oraz zakresu, jaki obejmują (tj. do jakich danych konkretna osoba ma dostęp i jakich czynności przetwarzania dotyczy), a także czasu, na jaki upoważnienie zostało wydane.

Ze względów dowodowych, upoważnienie powinno być sporządzone co najmniej w dwóch kopiach - jedna dla osoby upoważnionej i jedna dla administratora. Dzięki prowadzonemu rejestrowi, a także przechowywanym kopiom, w razie kontroli, administrator może wykazać jakie nadał upoważnienia i jaki jest ich zakres.

Nie należy nadawać upoważnień ogólnych, uprawniających do przetwarzania wszystkich danych, np. osoba pomagająca w obróbce zdjęć nie powinna być upoważniona do przetwarzania danych kontaktowych klientów zawartych w umowach, bo nie potrzebuje ich do wykonania konkretnych czynności.

Co powinno zawierać upoważnienie?

- 1) dane administratora (lub procesora) - podmiotu, który nadaje upoważnienie,
- 2) dane osoby, której upoważnienie zostaje nadane,
- 3) data i miejsce udzielenia upoważnienia,
- 4) zakres danych, które upoważniony może przetwarzać na podstawie upoważnienia,
- 5) czas udzielonego upoważnienia, np. nieokreślony, 2 miesiące, okres trwania umowy o współpracę,

- 6) oświadczenie o przetwarzaniu danych zgodnie z obowiązującym prawem i zasadami wprowadzonymi przez administratora/procesora,
- 7) podpis administratora (lub procesora),
- 8) podpis osoby upoważnionej.

Wzór upoważnienia do przetwarzania danych osobowych

Upoważnienie do przetwarzania danych osobowych

.....
miejscowość, data

Działając w imieniu administratora/procesora (nazwa lub imię i nazwisko), na podstawie art. 29 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz.Urz. UE L 2016 Nr 119, s. 1, ogólne rozporządzenie o ochronie danych, RODO, z dniem

upoważniam Panią/Pana (imię i nazwisko, dodatkowo ew. zajmowane stanowisko) do przetwarzania danych osobowych w zakresie

..... (należy określić zakres, np. w związku z wykonywaniem obowiązków na danym stanowisku, realizacją zawartej umowy współpracy, realizacją umowy stażowej, obsługą klientów, wykonywaniem obróbki zdjęć itp.) wyłącznie na polecenie administratora/procesora (niepotrzebne skreślić).

Niniejsze upoważnienie obejmuje przetwarzanie danych osobowych w formie tradycyjnej i/lub elektronicznej oraz obejmuje:

..... (należy wymienić kategorie danych, np. dane kontaktowe klientów, wizerunek sfotografowanych osób itp.)

Na podstawie niniejszego upoważnienia jest Pan/Pani zobowiązany/a do przetwarzania danych osobowych wyłącznie we wskazanym zakresie oraz zgodnie z przepisami RODO, ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych, a także zgodnie ze stosowanymi przez administratora/procesora (np. polityką bezpieczeństwa informacji, regulamin danych osobowych - o ile administrator/procesor takie posiada i stosuje) oraz do zachowania w poufności wszelkich danych, do których uzyskał/a Pan/Pani dostęp w związku z niniejszym upoważnieniem, a także po jego wygaśnięciu.

Okres ważności upoważnienia: lub do czasu jego odwołania.

.....
podpis administratora/
procesora

.....
data i podpis osoby upoważnionej

5. Zarządzanie incydentami

Podstawowym obowiązkiem administratora danych (np. fotografa), jak i procesora (np. usługobiorcy fotografa) jest zapewnienie odpowiedniego stopnia bezpieczeństwa danych osobowych, adekwatnego do występującego ryzyka.

Co w przypadku, kiedy jednak dojdzie do naruszenia ochrony danych osobowych?

W takiej sytuacji administrator ma pewne obowiązki:

- powinien najszybciej jak to możliwe (bez zbędnej zwłoki) - nie później niż w terminie 72 godzin po stwierdzeniu naruszenia zgłosić naruszenie organowi nadzorczemu.
inaczej mówiąc
 - ❖ sytuacja: naruszenie ochrony danych osobowych, np. wyciek danych, dostęp do danych osoby nieuprawnionej, zgubienie karty SD zawierającej dane osobowe, kradzież niezabezpieczonego laptopa z danymi, przypadkowe wysłanie wiadomości mailowej do nieuprawnionej osoby itp. [art. 4 pkt 12 RODO],
 - ❖ kto: administrator (jeśli do naruszenia dojdzie u procesora, zgłasza on niezwłocznie naruszenie administratorowi),
 - co ważne, procesor ma obowiązek współpracować z administratorem i pomagać mu w wywiązaniu się z obowiązków w zakresie bezpieczeństwa danych! Dlatego tak ważne jest, aby administrator korzystał z usług tylko tych podmiotów, które spełniają wystarczające gwarancje zapewnienia bezpieczeństwa zgodnie z RODO.
 - szczegółowy zakres współpracy między administratorem a procesorem, powinien być określony w umowie powierzenia zawieranej pomiędzy ww. podmiotami.
 - ❖ czas reakcji: bez zbędnej zwłoki, **maksymalnie 72 h od stwierdzenia (wykrycia) naruszenia**; jeśli administrator z jakichś przyczyn nie zdąży zgłosić naruszenia organowi nadzorczemu w wymaganym czasie, powinien dołączyć do zgłoszenia wyjaśnienie co było przyczyną,
 - jeśli administrator nie posiada wszystkich informacji, powinien mimo to dokonać zgłoszenia w terminie, a brakujące informacje może uzupełniać; w przypadku opóźnień zawsze należy podać organowi przyczynę,
 - ❖ gdzie zgłosić: organ nadzorczy - Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych (Prezes UODO),

Kiedy zgłoszenie naruszenia organowi nadzorczemu nie jest konieczne?

Gdy jest mało prawdopodobne, aby naruszenie skutkowało ryzykiem naruszenia praw lub wolności osób fizycznych, np. klient jest narażony na straty finansowe, istnieje ryzyko kradzieży tożsamości, może dojść do naruszenia dobrego imienia klienta, osoba, której dane dotyczą jest narażona na dyskryminację itp.

Inaczej mówiąc: niewątpliwie do naruszenia może dojść w wyniku błahych zaniedbań, np. klient podejrzy przypadkowo dane innego klienta na monitorze fotografa. Czy za każdym razem administrator musi zgłaszać naruszenie organowi nadzorczemu? Okazuje się, że nie!

Zgłaszać nie trzeba, jeśli osoba, której dane dotyczą nie ucierpi wskutek tego naruszenia.
[na temat ryzyka naruszenia praw lub wolności osób fizycznych można także przeczytać na str 81]

- jeśli administrator (np. fotograf) jest pewny, że doszło do naruszenia ochrony danych osobowych - jest przekonany, że wystąpiła sytuacja zagrażająca bezpieczeństwu, której skutkiem jest naruszenie ochrony danych, powinien przeprowadzić **analizę, czy doszło do naruszenia praw lub wolności osób, których dane dotyczą**,
- dzięki analizie (czy doszło do naruszenia praw lub wolności osób, których dane dotyczą) administrator jest w stanie podjąć decyzję, czy ma obowiązek zgłosić naruszenie organowi nadzorczemu (Prezesowi UODO),
- administrator analizuje, czy naruszenie ochrony danych może spowodować jakąś szkodę na osobie fizycznej, jakie będzie miało dla tej osoby skutki itp.; administrator uwzględnia też **powagę zdarzenia** (wielkość potencjalnej szkody) oraz **prawdopodobieństwo**, że wskutek danego naruszenia nastąpi określone zdarzenie, np. szkoda.
- szkoda nie musi faktycznie wystąpić, administrator analizuje zdarzenie hipotetyczne, tj. co potencjalnie może się wydarzyć,
- Oceny dokonuje się z perspektywy osób, których dane dotyczą, tj. tych osób, których naruszenie może w jakiś sposób dotknąć,
- każda ocena (analiza) musi być dokonana indywidualnie dla konkretnego przypadku; fakt, że w podobnej sytuacji nie było ryzyka naruszenia praw lub wolności osób fizycznych nie oznacza, że w innej podobnej sprawie wnioski analizy będą takie same,
 - **jeśli naruszenie dotyczy zagubienia bądź wręczenia nieuprawnionej osobie dokumentu zawierającego imię, nazwisko i PESEL** (zgodnie ze stanowiskiem UODO) - **zawsze należy zgłaszać**, ponieważ tego typu naruszenie powoduje wysokie ryzyko i wiąże się z dotkliwymi konsekwencjami dla osoby, której dane dotyczą

! ważne: gdy administrator ma jakiegokolwiek wątpliwości, czy naruszenie skutkuje ryzykiem naruszenia praw lub wolności osób fizycznych, zaleca się zgłoszenie naruszenia

Jeśli administrator (w wyniku przeprowadzonej analizy) zdecyduje, że naruszenie nie powoduje ryzyka naruszenia praw lub wolności osób fizycznych - nie musi zgłaszać naruszenia organowi nadzorczemu (Prezesowi UODO)

- brak zgłoszenia powinien być dokładnie przemyślany przez administratora, a uzasadnienie dlaczego odstąpiono od powiadomienia, powinno znaleźć się w dokumentacji administratora, np. w ewidencji (rejestrze) naruszeń. Udokumentowanie i uzasadnienie podjętej decyzji jest niezwykle ważne, ponieważ może być przedmiotem kontroli organu nadzorczego.

[art. 33 RODO]

Zgłoszenie - jak go dokonać i co powinno zawierać?

Zgłoszenia można dokonać na wiele sposobów:

- elektronicznie, wypełniając dedykowany formularz na stronie: biznes.gov.pl,
- elektronicznie, poprzez skrzynkę ePUAP: UODO/SkrytkaESP,
- elektronicznie, wysyłając wypełniony formularz za pomocą pisma ogólnego dostępnego na stronie: biznes.gov.pl,
- pocztą tradycyjną, wysyłając wypełniony formularz na adres Urzędu Ochrony Danych Osobowych (warto wysłać formularz co najmniej listem poleconym, aby mieć dowód, iż dochowano terminu).

Co powinno zawierać zgłoszenie? [art. 33 ust. 3 RODO] Warto skorzystać z gotowego formularza dostępnego na stronie biznes.gov.pl, ponieważ jest on usystematyzowany i prowadzi krok po kroku jakie informacje powinny być podane.

- opis charakteru naruszenia, w tym w miarę możliwości należy wskazać kategorie i przybliżoną liczbę osób, których dane dotyczą, a także kategorie i przybliżoną liczbę wpisów danych osobowych, których dotyczy naruszenie
 - szczegółowy opis co się wydarzyło i jakie były okoliczności zdarzenia, aby organ mógł ocenić sytuację i podjąć stosowne kroki, np. nakazanie administratorowi powiadomienia o incydencie osób, których dane dotyczą,
 - lakoniczne stwierdzenie, np. "zgubiono dokument" jest niewystarczające, należy dokładnie opisać o jaki dokument chodzi i jakie zawierał dane
 - liczba osób, których dane dotyczą, jak i liczba wpisów danych osobowych może być przybliżona
- imię i nazwisko oraz dane kontaktowe do inspektora ochrony danych albo wskazanie innego punktu kontaktowego, od którego można uzyskać więcej informacji
 - fotograf prowadzący jednoosobową działalność zazwyczaj nie powołuje inspektora ochrony danych osobowych (IOD), dlatego w tym miejscu należy wskazać dane kontaktowe fotografa, który jest zorientowany w sprawie,
- opis możliwych konsekwencji naruszenia ochrony danych osobowych
 - co może się stać wskutek naruszenia,
- opis środków, jakie zostały zastosowane lub zaproponowane przez administratora w celu zaradzenia naruszenia ochrony danych osobowych, w tym w stosownych przypadkach środki w celu zminimalizowania jego ewentualnych negatywnych skutków
 - należy wskazać jakie środki zaradcze stosowano, np. laptop zabezpieczony hasłem,

Kiedy należy powiadomić o naruszeniu osoby, której dane dotyczą?

W przypadku stwierdzenia naruszenia administrator ma szereg obowiązków. Musi przede wszystkim ocenić ryzyko naruszenia praw lub wolności osób fizycznych, podjąć decyzję o fakcie zgłoszenia naruszenia do organu nadzorczego, uzupełnić ewidencję naruszeń, a także zastanowić się, czy konieczne jest powiadomienie o naruszeniu osoby, której dane dotyczą.

Kiedy powiadomienie osoby, której dane dotyczą jest konieczne? - gdy naruszenie ochrony danych może powodować **wysokie ryzyko naruszenia praw lub wolności osób fizycznych**.

[art. 34 ust. 1 RODO]

w jakim czasie administrator musi dokonać powiadomienia? - "bez zbędnej zwłoki", a więc najszybciej jak to możliwe

jak powinno wyglądać zawiadomienie? - należy je napisać prostym i jasnym językiem (zrozumiałym dla adresata); w treści powinien znaleźć się opis zdarzenia, charakter naruszenia, a także wskazanie z kim można się kontaktować w tej sprawie po stronie administratora, jakie mogą wystąpić konsekwencje naruszenia oraz opis zastosowanych lub proponowanych środków w celu zaradzenia naruszeniu lub zminimalizowania potencjalnych negatywnych skutków. Jak widać, treść zawiadomienia jest bardzo podobna do treści przesyłanej organowi nadzorczemu (Prezesowi UODO).

- zawiadomienie osób, których dane dotyczą jest bardzo ważne, ponieważ pozwala im podjąć ewentualne kroki, które uchronią ich przed negatywnymi konsekwencjami,
- opisy w zawiadomieniu muszą być konkretne i szczegółowe, nie mogą ograniczać się do ogólnych, lakonicznych stwierdzeń,
- konsekwencje naruszenia powinny być obrazowo przedstawione, należy podać konkretne potencjalne skutki, np. w związku z tym, że naruszenie dotyczy takich danych jak imię i nazwisko, PESEL oraz wizerunek - możliwe jest wyłudzenie pożyczki w instytucji pozabankowej, stworzenie fałszywego dowodu osobistego oraz posługiwanie się nim, utworzenie fałszywego konta w mediach społecznościowych itp,

Kiedy osób, których dane dotyczą nie trzeba zawiadamiać o naruszeniu?

- 1) gdy administrator wdrożył odpowiednie środki techniczne i organizacyjne przed wystąpieniem naruszenia, np. nośnik danych był skutecznie zaszyfrowany,
- 2) po wystąpieniu naruszenia administrator podjął działania, które wyeliminowały wysokie ryzyko naruszenia praw lub wolności osoby, której dane dotyczą, np. umowa z danymi została wysłana na niewłaściwy adres, ale zanim doszła do adresata, administrator skontaktował się z kurierem i zatrzymał (anulował) doręczenie,
- 3) skontaktowanie się z osobami, których dane dotyczą wymagałoby niewspółmiernego wysiłku, np. uszkodzeniu uległa jedyna kopia z danymi i administrator nie jest w stanie odtworzyć danych kontaktowych tychże osób
 - w tym wypadku administrator wydaje publiczny komunikat, albo przekazuje informację w inny możliwy sposób, np. wysyłając dedykowany komunikat do klientów

6. Rejestr naruszeń

Administrator powinien prowadzić wewnętrzną ewidencję, w której zostaną udokumentowane wszelkie naruszenia ochrony danych osobowych [art. 33 ust. 5 RODO].

- w ewidencji powinny znaleźć się wszystkie naruszenia, a więc zarówno te, które administrator zgłasza organowi nadzorczemu, jak i te, od których zgłoszenia odstąpił,
- obowiązek prowadzenia rejestru jest realizacją zasady rozliczalności,
- organ nadzorczy może zażądać dostępu do ewidencji, dlatego ważne jest, by była prowadzona na bieżąco, rzetelnie i przejrzysto,

Co rejestrować w ewidencji?

- wszelkie naruszenia ochrony danych osobowych,
- okoliczności naruszenia, przebieg zdarzenia,
- skutki i konsekwencje naruszenia,
- podjęte działania zaradcze (naprawcze), które podjął administrator w związku z naruszeniem
- w ewidencji powinno znaleźć się także uzasadnienie decyzji administratora, dlaczego nie zgłosił określonego zdarzenia!

Ewidencja może być prowadzona w rejestrze czynności przetwarzania danych osobowych, nie musi stanowić odrębnego rejestru.

Niedopełnienie obowiązku prowadzenia rejestru naruszeń (ewidencji naruszeń) może skutkować m.in. nałożeniem na administratora kary administracyjnej.

7. Inspektor ochrony danych

Inspektor ochrony danych to osoba odpowiedzialna za zapewnienie zgodności przetwarzania danych osobowych przez administratora z prawem.

Administrator wyznacza formalnego inspektora ochrony danych, zawsze gdy główna działalność administratora polega na operacjach przetwarzania, które ze względu na swój charakter, zakres lub cele wymagają regularnego i systematycznego monitorowania osób, których dane dotyczą, na dużą skalę lub gdy główna działalność administratora lub podmiotu przetwarzającego polega na przetwarzaniu na dużą skalę szczególnych kategorii danych osobowych (danych wrażliwych). *[art. 37 RODO]*

W większości przypadków charakter przetwarzania danych w branży fotograficznej nie wymaga wyznaczenia inspektora ochrony danych, z uwagi na to, że wskazane w powyższym przepisie czynności przetwarzania danych nie są zwyczajowo wykonywane przez fotografów.

Rozdział IV – Stosuj kodeks postępowania!

1. Sposób przystąpienia do kodeksu postępowania

Niniejszy kodeks został stworzony przez Krajowy Cech Fotografów przy współpracy z SO IN LAW oraz Zalamo. Kodeks jest adresowany w szczególności do osób bądź podmiotów działających w branży fotograficznej, a w szczególności do fotografów.

Celem przystąpienia do stosowania kodeksu należy złożyć do Krajowego Cechu Fotografów oświadczenie – deklarację przystąpienia. Oświadczenie można złożyć osobiście, pocztą bądź drogą elektroniczną (w przypadku deklaracji elektronicznej podmiot składający powinien posłużyć się podpisem kwalifikowanym).

Złożenie oświadczenia jest równoznaczne z przyjęciem wszystkich postanowień zawartych w kodeksie i zobowiązaniem do ich stosowania oraz przestrzegania.

Treść oświadczenia stanowi załącznik nr 1.

Członkostwo w Kodeksie Branżowym oznacza formalne przystąpienie do jego postanowień przez podmiot, który zobowiązuje się do ich przestrzegania w swojej działalności. Członkiem Kodeksu może zostać wyłącznie członek Krajowego Cechu Fotografów na zasadach określonych w Statucie Krajowego Cechu Fotografów z siedzibą w Katowicach.

Szczegóły dotyczące nabycia członkostwa w Krajowym Cechu Fotografów widnieją na stronie internetowej: <https://fotograf.org.pl/jak-do-nas-dolaczyc>

Krajowy Cech Fotografów na bieżąco i niezwłocznie informuje podmiot monitorujący o ustaniu członkostwa danego członka w Krajowym Cechu Fotografów.

Członek Krajowego Cechu Fotografów nie ma obowiązku przystąpienia do Kodeksu.

Krajowy Cech Fotografów wydaje w formie elektronicznej zaświadczenie o złożeniu oświadczenia – deklaracji przystąpienia do stosowania kodeksu postępowania dla fotografów. Krajowy Cech Fotografów wydaje ww. zaświadczenie w ciągu 30 dni roboczych, chyba że oświadczenie zawiera błędy bądź zostało niepoprawnie złożone. W razie stwierdzenia przez Krajowy Cech Fotografów jakichkolwiek błędów, Krajowy Cech Fotografów zawiadamia o tym składającego drogą elektroniczną i wzywa do uzupełnienia braków.

W przypadku, gdy oświadczenie złożyła osoba lub podmiot uprzednio wykluczony przez podmiot monitorujący z grona stosujących kodeks, Krajowy Cech Fotografów wydaje zaświadczenie dopiero po uprzednim stwierdzeniu przez podmiot monitorujący, że uchybienia prowadzące do naruszenia kodeksu zostały trwale usunięte

Powoływanie się na stosowanie niniejszego kodeksu celem wykazywania zgodności z RODO jest możliwe wyłącznie po złożeniu ważnego oświadczenia i przyjęciu go przez Krajowy Cech Fotografów.

Wzór oświadczenia

Miejscowość, data.....

Imię i nazwisko/firma:

.....

adres:

.....

.....

e-mail:

.....

telefon kontaktowy:

.....

Oświadczenie o przystąpieniu do stosowania

Kodeksu postępowania dla fotografów

Niniejszym składam deklarację przystąpienia do stosowania Kodeksu postępowania dla fotografów opracowanego przez Krajowy Cech Fotografów i zatwierdzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.

Oświadczam, że wraz z przystąpieniem do stosowania Kodeksu postępowania dla fotografów przyjmuję wszystkie postanowienia zawarte w kodeksie i zobowiązuję się do ich stosowania oraz przestrzegania.

.....

data i podpis*

*w przypadku złożenia deklaracji przez osobę prawną, podpis składa osoba uprawniona do złożenia niniejszego oświadczenia.

Rozdział V – monitorowanie przestrzegania kodeksu

1. Podmiot monitorujący

Podmiotem monitorującym przestrzeganie niniejszego kodeksu postępowania dla fotografów może być podmiot akredytowany przez Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych zgodnie z art. 41 ust. 1 RODO. Podmiot monitorujący może być powołany przez Krajowy Cech Fotografów.

2. Nadzór nad mechanizmami

Przestrzeganie przepisów niniejszego kodeksu przez podmioty, które podjęły się jego stosowania może być monitorowane między innymi poprzez przeprowadzenie audytu przez podmiot monitorujący.

Podmiot monitorujący przeprowadza kontrolę w następujących przypadkach:

- a) wstępną, weryfikującą przyjęcie członka,
- b) regularną, nie rzadziej niż raz na trzy lata,
- c) doraźną,
 - wskutek powzięcia uzasadnionych wątpliwości co do naruszenia kodeksu,
 - wskutek otrzymania skargi na naruszenie kodeksu przez administratora lub podmiot przetwarzający lub na sposób wdrożenia lub wdrażania kodeksu przez te podmioty.

Podmiot monitorujący sporządza protokół pokontrolny, w którym przedstawia wyniki przeprowadzonej kontroli.

Jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli podmiot monitorujący stwierdzi, że doszło do naruszenia kodeksu, może:

- wezwać do usunięcia uchybień, wyznaczając jednocześnie termin kolejnej kontroli, nie później niż w terminie 30 dni od dnia doręczenia ww. wezwania,
- wykluczyć z grona osób lub podmiotów, które przystąpiły do stosowania kodeksu.

W przypadku wykluczenia z grona osób lub podmiotów, które przystąpiły do stosowania kodeksu, podmiot monitorujący powiadamia o tym Krajowy Cech Fotografów.

Osoby lub podmioty wykluczone z grona stosujących kodeks mogą ponownie złożyć oświadczenie o przystąpieniu do stosowania kodeksu, jednakże Krajowy Cech Fotografów

wyda w tym wypadku zaświadczenie dopiero po uprzednim stwierdzeniu przez podmiot monitorujący, że uchybienia prowadzące do naruszenia kodeksu zostały trwale usunięte.